

În bătaia peniței

**Revistă de cultură, literatură și artă,
Anul II, Nr. 4 (8) / 2017 (IULIE - AUGUST - SEPTEMBRIE)
În bătaia peniței (Online) = ISSN 2501-1529
ISSN-L 2501-1529**

Grădină - Scoarța - Oțelu Roșu
Caraș Severin

Redacția

**Revistă de cultură, literatură și artă,
Fondată la Caransebeș,
de Ana-Cristina POPESCU,
Adrian POPESCU,
Ion TURNEA
și Simona Petronela MÎȚU,
în ianuarie 2016,
-apare trimestrial-**

Redacția:

Redactor-șef: Ana-Cristina POPESCU

Redactor-șef adjunct : Ion TURNEA

Secretar de redacție:

Simona Petronela MÎȚU

Redactor tehnic și artistic: Adrian POPESCU

Redactori:

Petru ANDRAȘ, Valentin BUSUIOC, Alexa
Gavril BĂLE, Ana CAIA,
Melania Rusu CARAGIOIU,
Antuza Valentina DÂRLEA, Romulus FRÎNCU,
Ana GHIAUR, Maria IEVA, Ioana-Gerlinde
LUNGU GRASZL,
Lucia Elena POPA, Gabriela Dagmar PREDA,
Manuela DĂNESCU PROCOIAN, Simona
Gabriela ȚÎRU, Andrușa R. VĂTUIU.

Redactori asociați:

Adrian CRÂNGANU, Romeo Ioan ROȘIIANU,
Mariana STRUNGĂ,
Simion TODORESCU

Sumar

Evenimente
Reportaj / Documentar
Poezie
Istorie/Monografie/Folclor
Religie
Eseu / Publicistică

În bătaia peniței

**Membrii în colectivul redacțional
*Tinere condeie:***

Valentina CRAMER, Dariana DUNĂRINȚU,
Florina Doican, Andrada Keszeç,
Mario Marco Mihăilă, Ovidiu Ștefoni

Tehnoredactare: Ana-Cristina POPESCU

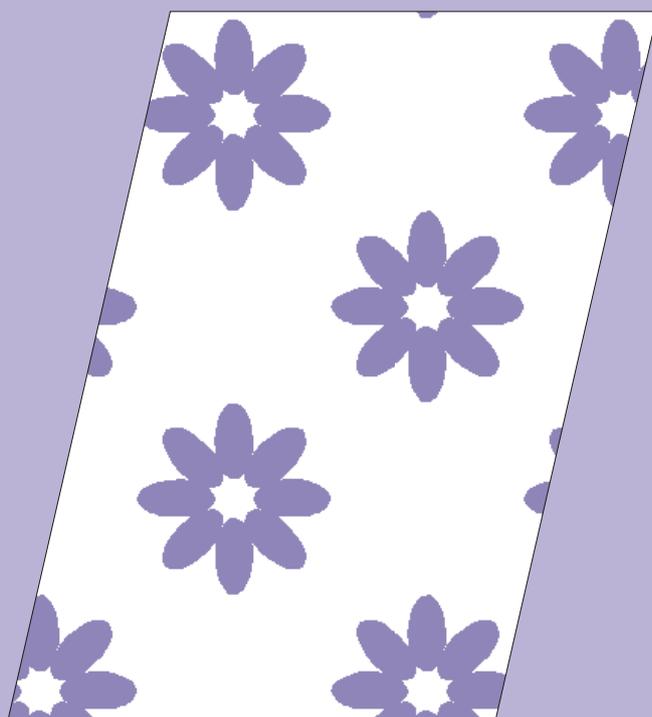
Responsabilitatea privind conținutul materialelor
publicate în revista „În bătaia peniței“ aparține
strict autorului care semnează textul.

Materialele se pot trimite la adresele:
inbataiapenitei@yahoo.ro
Elzumina@yahoo.com

Adresa redacției:

str. 1 Decembrie, bl. 4, sc. A, ap. 18, loc.
Caransebeș, cod. 325400,
jud. Caraș Severin, România.
Tel. 0766293724, 0736942924
www.inbataiapenitei.elzumina.ro
<http://blogul.elzumina.ro/>
www.elzumina.ro

Nr. 5 (9) al revistei „În bătaia peniței“
o să apară în luna decembrie 2017.

Evenimente

În bătaia penitei

Ana-Cristina POPESCU

Sub semnul culturii, artei și istoriei

Marti, 22. 08. 2017, la Galeria de Artă „Corneliu Baba” din Caransebeș a fost lansat volumul „Dosarul Brâncoveanu, între real și imaginar“, autori Ioan Cărmăzan, Vasile Bogdan, Titus Suciu, Veronica Blaj, Liliana Ardelean, Monica Rohan, Mădălina Bobleanță, Constanța Marcu, Rodica Pop, Silvia C. Negru, Maria Nițu, Doina Moț, Dana Gheorghiu, Nina Ceranu.

Evenimentul a fost organizat de Primăria Municipiului Caransebeș, Casa de Cultură „George Suru” din Caransebeș, în colaborare cu Uniunea Artiștilor și Realizatorilor de Film în România, Uniunea Scriitorilor Filiala Timișoara, Editura Eubeea și Clubul de la Timișoara.

Volumul „Dosarul Brâncoveanu, între real și imaginar“ a fost îngrijit de Doina Moț, editor Nina Ceranu și a apărut la Editura Eubeea, Timișoara, 2017, autori, membrii Clubului de la Timișoara. Acesta a luat ființă din dorința membrilor Clubului de la Timișoara de a prezenta secvențe din istoria poporului român, începutul secolului al XVIII-lea, suferințele poporului, credința românilor, sacrificiul lor, moralitatea, dar și a regizorului Ioan Cărmăzan de a scrie un scenariu de film despre domnitorul Constantin Brâncoveanu, despre Sfinții Mucenici Brâncoveni. Scenariul regizorului prof. univ. dr. Ioan Cărmăzan, președintele UARFR, a

Evenimente

În bătaia peniței

avut ca sursă de inspirație scrierile Marthei Bibescu, ale lui Nicolae Iorga și Del Chiaro, secretar la Curtea lui Brâncoveanu. Fiecare scriitor, membru al Clubului de la Timișoara, a prezentat drama familiei Brâncoveanu în funcție de simțămintele lui, volumul bucurându-se astfel de o diversitate stilistică. Rodica Pop a vorbit despre „Atitudinea în fața morții“, demnitatea, credința și moralitatea domnitorului Constantin Brâncoveanu, Mădălina Bobleanță a vorbit despre „Drumul crucii lui Brâncoveanu“ având în vedere că fiecare om e dator să-și poarte crucea până la ultimul pas al vieții. Maria Nițu a vorbit despre „Povestea unui meteorit nezdrobot de căpcăuni“, fiindcă cel puternic, moral, cu dragoste de neam, de țară, nu poate să cadă pradă unor „căpcăuni“.

Prezentarea volumul a fost făcută de către regizorul prof. univ. dr. Ioan Cărmăzan, președintele UARFR. Au mai luat cuvântul prof. univ. dr. Cornel Ungureanu, scriitor, critic și istoric literar român, președintele Uniunii Scriitorilor Filiala Timișoara, directorul Casei de Cultură „George Suru” din Caransebeș, dr. Ioan Cojocaru și alți scriitori, membri ai Clubului de la Timișoara.

Membrii Clubului de la Timișoara au donat douăzeci și cinci de exemplare din volumul prezentat Bibliotecii Municipale „Mihail Halici” din Caransebeș.

Evenimentele culturale din cursul zilei de 22. 08. 2017 au continuat cu Festivalul de Film în Parcul „General Ioan Dragalina“, marcându-se astfel 100 de ani de cinematografie românească.

Actrița Roberta Ionescu de la Timișoara a primit misiunea de a fi gazda Festivalului de Film timp de cinci zile.

Festivalul de Film a debutat cu filmul românesc din 1972 regizat de Sergiu Nicolaescu „Cu mâinile curate“ și va culmina cu filmul istoric românesc din 1971 Mihai Viteazul, scenariul Titus Popovici, regia Sergiu Nicolaescu.

În deschiderea festivalului au luat cuvântul actrița Roberta Ionescu, regizorul Ioan Cărmăzan, primarul localității Caransebeș prof. Felix Borcean, directorul Casei de Cultură „George Suru” din Caransebeș, dr. Ioan Cojocaru și criticul de film Marina Roman care a menționat că Festivalul de Film de la Caransebeș din 2017 este pus sub semnul lui Sergiu Nicolaescu.

Ziua de 22. 08. 2017 s-a dovedit a fi o zi sub semnul culturii, artei și istoriei pentru locuitorii municipiului Caransebeș și nu numai, ci și pentru distinșii oaspeți.

Foto: Adrian POPESCU

Ana-Maria POPESCU

Cele mai frumoase plaje din sudul Sardiniei

Acolo unde soarele strălucește aproximativ 300 de zile pe an și se întind plaje învelite în nisip alb mângâiate de valurile cu apă limpede și cristalină ale Mării Mediterane, se găsește insula de smarald Sardinia. Acoperită cu iarbă și flori multicolore, Sardinia te îmbie parcă cu un miros de cafea să o descoperi nu doar desculț prin nisipul răsfățat de razele soarelui, ci și pe străduțele înguste ce poartă încă rămășițe din istoria bogată a acesteia.

Pentru că în loc de 300 de zile am avut la dispoziție doar 30, mi-am luat ochelarii de soare, pălăria și entuziasmul de călător dornic să descopere cât mai multe și mi-am lăsat pașii să colinde plajele din

sudul Sardiniei. Cine spunea că vacanțele sunt destinate pentru a nu face nimic și pentru a te bucura de frumusețea lucrurilor ... avea dreptate. Astfel am descoperit unele dintre cele mai frumoase plaje din sudul Sardiniei care m-au făcut să trăiesc sentimentul de dulce far niente, așa cum spun italienii, și care m-au cucerit.

Cala Domestica Bugerru

Porto Pino Sant'Anna Arresi

Documentar / Reportaj

În bătaia peniței

Portopaglietto Portoscuso

Portixeddu Sant'Antioco

Sotto Torre Calassetta

Toate plajele din imagini te îmbie la relaxare și nu te lasă să te gândești la altceva în afară de vacanță. Chiar dacă sunt mai mulți turiști în weekend decât în timpul săptămânii, nu te vei stresa că nu ai loc unde să stai pe plajă și că nu te poți bucura de marea albastră și de soare din cauza agitației, pentru că toată lumea își dorește același lucru. Pe unele dintre plaje poți închiria chiar și șezlonguri frumos amenajate cu umbreluțe din paie la doar 15 euro. De asemenea și mâncarea pe plajă este specifică zonei, având oportunitatea să savurezi diverse preparate din fructe de mare.

Dacă îți place liniștea, o mare mai puțin agitată și plină de scoici, La Salina Calasetta este una dintre plajele care îți oferă acest lucru. Maladroxia Sant'Antioco și Cala Sapone Sant'Antioco sunt și ele două plaje ce merită vizitate dacă te afli în sudul insulei și ai timpul necesar.

Un lucru e cert. Marea e mereu albastră și chiar smarald de pe orice plajă ai privi-o și soarele te răsfață la fel de mult indiferent de locul unde te-ai afla.

Poezie

În bătaia peniței

Radu BOTIȘ

Corbii, doar corbii ...

Strămtă-i cărarea, porțile-s 'nalte
Fulger străbate, corbi se adun'
Focul de-o vreme jarul împarte,
Arde năpraznic, arde nebun.

Mai este o treaptă, calea e grea
Furtuni împreună, vijelii se întesc,
De nicăieri viscolește, pe cer câte o stea
Își pierde și urma în chip nefiresc.

Corbii, doar corbii, străbat hămesiți

Pe întinderi să-și caute pradă,
Ultimi fugarii sfârșind istoviți
N-apucă, o clipă, să șadă.

.....

Se cerne și ultimul timp de îndurare
Colbul umblării se pierde în zare.

(din Poeme apocaliptice)

Premoniție

Cu semn astral din patria divină
Pământul va renaște negreșit,
Iar amintiri cuprinse-n marea vină
Își vor zdrobi păcatul prăbușit.

Teslari, atunci, vor purta semne alese
Cu voci suave, mame vor doini,
Ca niciodată marea o să-și verse
Întru învieri ai nepierzării fii.

Pe câmpul nou va odrăsli verdeață
Aleșii, nou sens vieții vor primi
Când cea dintâia, dalbă dimineață
Din bezna lungii nopți se va ivi.

.....

La pârga noii lumi, din bobul sfânt
O pâine nouă, Har peste pământ.

**Georgescu Alexandru,
Șc. Gim.Nr. 3, Oțelu Roșu,**

Ioana Marcu STĂNESCU - Timișoara

Ai simțit vreodată? ...

Ai simțit vreodată
Că te desprinzi de pământ
Și aripi prinzi înălțându-te
Într-o pâlpare ușoară,
Deasupra pajiștilor verzi
Ca un flutur în bătaie de vânt?

Ca un fulg
Ce plutește fără oprire
Deasupra munților falnici
Peste păduri și ape
Deasupra mării înspumate
Ca pescărușul spre țarm?
Ai simțit vreodată că te ridici spre soare
Ca ghiocelul în răsărit
Scuturând roua dimneții?
Că atingi cerul senin
Și aripile-ți colorate în azur
Cuprind oceanul de foc?
Ai simțit vreodată fiorul cel tainic
Ca un curent străbătând
Până-n vârful degetelor?
Dacă ai simțit aceasta
Înseamnă că ai fost fericit
Chiar și pentru o clipă ...

Poezie

Gabriela Mimi BOROIANU

Mă-ntorc

Mă-ntorc în sat din pribegie
Pe-aceeași uliță spre casă
Dar băătăura e pustie
Iar mama-n poartă nu mai iasă.
Nu-s cai în curte, nici căruță
Doar bălării până la brâu.
Unde e brațul tău tăicuță?
Venii acasă prea târziu...
O liniște apăsătoare
Îmi strânge inima în pumn.
Tu, satule, știi cât mă doare?
Sunt un străin venind pe drum...
Orfan, bătrân și obosit
Gârbov de griji și de nevoi
Cu păru-n cap de dor albit
Mă-ntorc, satule, înapoi!

13.06.2015

prin Surâsul Cybelei!
Între cer și pământ, între El și Ea, doar un timp!
Voalul a căzut, dând deoparte cioburile,
întunericul deveni lumină,
disperarea speranță,
durerea bucurie,
depărtarea simbioză,
singurătatea întreg.
- Voi fi cu tine până la sfârșitul Timpului!
În palma ei atingerea literei-mamă ebraice Shin.

În bătaia peniței

Irina Lucia MIHALCA

Celălalt trup ~ o nouă viață

Vuietul veșniciei, auzit noaptea, tăia timpul în două,
cobora din cer pe pământ, împungându-l ca un ac.
Calea lacrimilor suspină pe cer.
Iute ca privirea femeii, un sunet subțire
îndoi cerul-n lumină și întuneric.
Dintr-o îndepărtată nostalgie, o tristă melodie
voia să cârpească viața
acolo unde sunetul o sfâșiase.
La stânga sunetului era noaptea,
la dreapta lui era ziua,
univers presărat cu picături de apă și prezenturi.
Începând să respire, muzica se strecură prin labirint,
călcându-și umbra plină de apă în Canalul Miracolelor.
Timpul femeii nu curge pe aceeași cale
cu timpul bărbatului,
spre celălalt trup.
Adevărul e în cuvânt, piatră și apă,
un distih în oglindă - Millee dugento con sessanta sei

Îi citi sărutul:
Să fii fericită cât îți stă în putință!
Călător în univers după sufletul stelar, spre noul
acum,
sufletul încarcerat, eliberat de trup,
caută un strop de apă și-un strop de timp,
înghițind
din lacrimile Maicii Domnului
în secțiunea de aur a Timpului cu Veșnicia.
24 octombrie 2010

Poezie

În bătaia peniței

Valentin BUSUIOC

Cina cea de taină

în acest restaurant
nu am mai fost niciodată
mâinile tale sunt mai uscate decât ale mele
în ochii tăi străzile se pierd pentru totdeauna
în ai mei încă mai au viață
cu cât chipul tău e mai senin
mamă
cu-atâta al meu e mai trist
ca atunci când mi-ai spus să nu-mi pierd speranța

că și tu vei putea zbura într-o zi
liniștită ca o pasăre
prinsă-n bătaia puștii.

Pălăria de fetru

după ce a murit tata
mama i-a purtat hainele încălțăminte
și chiar pălăria de fetru
pantofi lui au condus-o prin locurile
pe unde el o căutase toată viața
dar într-o zi s-au tocit
iar ea s-a oprit
cum se oprește un munte la mare
atunci și-a mușcat buzele până la sânge
așa cum i le mușcase și el când s-au cunoscut
și de dragul ei s-a lăsat de băutură și de tutun
a săpat o fântână
iar din rădăcinile găsite și din lutul scos
a făcut o casă
și în ea un copil
pe urmă
ca și cum n-ar mai fi avut nimic altceva de făcut
a prins milă de moarte
ca un călcâi de mamă
de un spin rătăcit.

Apa

dacă în ziua aceea
nu ne-am fi întâlnit
ce singură ai fi fost pe lume
ce puțin ai fi plâns
de la atâta bucurie
viața ta

dacă vreodată o vei spăla
apa aceea să o bea
cel ce are aripi
și nu poate să zboare
Povestea colii de scris
eram copil
când am încercat să scriu prima mea poezie
pe o coală albă am așternut cel dintâi cuvânt
a urmat un altul
și așa mai departe
însă poezia tot se lăsa așteptată
se înserase deja
mii de cuvinte stăteau unele peste altele
iar când ultima literă a acoperit
și cel din urmă loc rămas liber
s-a-ntunecat
atunci am închis ochii
am pipăit negrul colii de scris
am atins un cuvânt
ce se chinuia să iasă la suprafață
cuvântul acela m-a ars
era scris cu litere albe
și fiindcă lumină
așa i-am spus
apoi a ieșit la iveală un altul
era cerul
apa și pământul s-au înfiripat pe urmă
păsările peștii
mi-a zâmbit mama
lumea s-a umplut de povești
și după ce coala de scris a ajuns iarăși albă
cuvintele au început a se învârti sălbatic în juru-mi

Poezie

și a se înghiți unele pe altele
până ce a rămas unul singur
însă cuvântul acela ni se dezvăluie
doar o singură dată.

Leo

leo
un bătrân câine ciobănesc
orb din naștere
stă la picioarele mele
nu cerșește nimic
nici dragoste
nici apă
nici mâncare
în mintea lui
și eu sunt un câine bătrân
așa cum a fost și bunicul
care într-o zi i-a spus
nu te întrista
după ce ținem minte lucrurile
ele pot muri liniștite
Marile ploii
cine nu a fotografiat o ploaie
pentru a o vedea pe ascuns
când ar vrea să plângă
și nu mai știe
cine nu a ascuns o bucată de pâine
în gura unui câine flămând
cine nu a căzut în genunchi
pentru a-i rămâne capul în nori
când se simte iubit
acela nu a trăit pentru noi
cei care murim
ascunși de marile ploii.

În memoria lui Mircea Țuglea

celor mai mulți dintre noi
când murim
li se înalță sufletul
la poezi e cu totul altfel -
lor le cade trupul în țărână

În bătaia peniței

Gelu CIOBANU

CASTELUL PITICILOR

Călin PAMPARAU - Caransebeș

Antic romantism

Of ce antica iubire ne purtam!
Iubirea asta in timp neincetata
de dor si de oceane lacrimandu-mi
pe obraz de naiv romantic

Of ce antica iubire ne purtam!
Cat de departe esti iubito...
Simt caci al meu suflet te ajunge
si atunci plangi de al nostru dor.

Of iubito, antic romantism
mi sa varsat asa, prin sange!
Of ce antica iubire ne purtam!
Unde esti tu? Unde esti iubire...

Poezie

În bătaia peniței

Melania Rusu CARAGIOIU

BIOSFERĂ

Lui Mihai Eminescu

Hrănind lumina cu ideea vieții
Materia urcă înspre nesfârșit,
Perpetuând atomii definit,
Hrănind lumina cu ideea vieții.

Pe axe de planete prinse-n nit
Se rotesc nori și zorii dimineții;

Se mai ascund sub draperia ceții,
Pe axe de planete prinse-n nit.

În flux și în reflux, necăutat
Tălăzuiesc în trezie și vis,
Pe țărnul umed și mereu deschis,

Din care primul simț s-a întrupat -
Atom, de mână cu atom sprințar:
Din ancestral înspre cuaternar...

FLOARE ALBASTRĂ

Dedicație visului Veronica Micle

Unde ești tu, floare albastră,
Floarea nopților cu stele ?
Te-ai ascuns în umbra lunii,
Zână a visurilor mele...

Floare albastră, floare albastră
Cu privirea de cicoare,
Umbra degetelor tale
Se ascunde-n stropi de soare.

Floare albastră, strop de mare,
Ești când veselă, când tristă;
Treci prin lume ca o boare,
Diafana mea artistă...

Montréal, 2006

Melania Rusu CARAGIOIU

TESTAMENT

poetilor Văcărești

Cu limbă de moarte vă las puțina-mi avere,
Rămasă prin meleagului străine !
Și cântecul mult, al meu glas
Ce moartera îl curmă-n durere
Cu părere de rău,
Nu pot prin viu grai...

Dar vă las dragostea de țară
ȘI-a ei limbă sfântă
Și creșterea ei ...
În inimi purtați-o !
Stindardul culturii să freamăte falnic
Din flacăra vie I
Din lespezi !

SÂNUL MAMEI

Lui Adrian Păunescu

O, Țara mea frumoasă,
Plină de bogății,
Urzește un descântec,
La tine să ne ții.

Să vină ghionoaia
Și-n ciocul ei de fier
Să-i prindă pe toți răii
Și să-i vedem cum pier

Poezie

Și zările cumplite
Să se însenineze,
Să nu ne amenințe,
Să nu ne-nsângereze !

...

Doamne, Tu le știi toate,
Dă-ne inimi de sfinți
Și istețime-n cuget !
Nu ne da pe... Arginți...

Melania Rusu CARAGIOIU

„CU ZĂMBETUL PE BUZE” Grupaj de amuzete

AMUSETĂ CU VÂRCOLAC

În vârtejul de pe drum
Încărcat de prea mult fum,
S-a-nvelit un vârcolac
Amețit de prea mult mac.
Trece peste el un car
Încărcat în chilimbar
De fân galben auriu
Și-ii menește a pustiu...

Trag la jug Han și Joian,
Cei doi gemeni de un an,
Sub copite îl fac zob.
-„Vârcolac, te-ai făcut... scrob !”

În vârtejul de pe drum,
Încărcat de colb și fum,
Cine zace mort și lat ?
Amețitul vârcolac !

CANICULĂ

S-a spart zăgazul de foc din văzduhul înalt
O mreață aspră, uscată, ne gătuie, lentă;
Prin zarea cea roșie și incandescentă,
Când răsucite gânduri se topesc în asfalt.

Corbul de tuci vrea o picătură de apă,
Melcii trag să moară sub frunzele de mentă,
Cerul își poartă apocaliptica tentă,

În bătaia peniței

Gazonul se taie sub a soarelui sapă.
Totul se strecoară căutând umbra lată...

Undeva, într-un colț, trestia înțepată,
Cu săbii tăioase și hotărârea luată,
Împunge crunt platoșa cea înfierbântată,
Impunând belicos înserarea-grăbită,
Cea care s- astâmpere dogoarea de plită !

Laval, mai 2012

AMUSETĂ cu lac

Intr-o-nmiresmare caldă
De răchită și de mentă,
Broscărimea-n lac se scaldă
Cu orchestra ei dementă...
Un pescar pornit cu dreptul,
Mreaja sprijină de barcă,
La ponton peștii debarcă;
Îi sarează... înțeleptul...

Pescar, ace, „undiți” multe,
Cârlige, „groază” de clame,
Despre pește să declame !
Urechi sunt care s-asculte

ÎNTR UN PARC

Într-un parc
Încerc să descarc
Câteva fructe conservate pentru marc.
Citesc apoi o pagină despre Jeanne D'Arc
Când pe copertă observ un fel de arc.
Caut să mă redresez.
Eu nu mă piccep să pictez;
Eventual, când mă distrez,
Cu un penel să dirijez !

Mă reîntorc la carte,
Dar am oroare de idealuri sparte,
Ferindu-mă am căzut în marc,
Dând peste niște bețe de țarc

Glosar
Marc-materie primă pentru
produse din fructe

Poezie

„amuzeta" DINTR-O GARSONIERĂ

Dintr-o garsonieră
Numai cât o scrumier,
O garsonieră
Cu pălărie de pepinieră,
Sună o baiaderă.

O garsonieră
Un cuib mic pe ram,
Cu un minuscul geam...
Fă-te mai mare !
- Sesam !
- Mă simt în cușcă:
Cu... Ham Ham !
O garsonieră
Cocoțată pe arpi de bloc,
Ca un aparat foto, în toc,
Din păcate cu un singur loc...

Prin pereții subțiri
Aud cerul.
Toc, toc...

P I C !

Nu-i de luat de unde nu-i,
Tot un pic și iar nimic;
Sărăcia-n cui s-o pui,
Tot un pic și iar nimic !

Bate vântul peste clăi,
Câte un pic și iar un pic;
Au pierit și lupii răi,
Câte un pic și nu-i nimic !
Iarna s-a topit în văi:
Nu-i nimic, nu-i nimic !

Timișoara, 1986

T U ș i E U

Scrisoare

Amuzetă
Mâna s-a desprins de pe albe foi :
Sloi !
Tot ce ieri ți-am scris nu-i adevărat:
Mat !

În bătaia peniței

Simt un gol nespus: tăinuit și greu,
Eu...
Lasă-mă să vin, fruntea să-ți sărut,
Lut...
Pașii să-ți ascult, lunecând sub tei...
Vrei ?
Nu mai pot să plâng, obosit și frânt
Sfânt !!!

T R I S T Obositor de „Trist”

Amuzetă

De ce sunt trist când valurile trec
Peste a timpului tristă uitare ?
Oglinda vede-mi chipul alb și trist,
Mai trist ca un ... fiasco, de artist...
Tristețea s-a oprit pe chipul meu:
Un oval trist, palid ca un jeleu...
Ochiul meu trist spre tine a ținut
Și trist spre mine-a ricoșat, subit !
Sunt mereu trist: și azi și mai demult;
Sunt întristat de toate câte-ascult...
Vreau analiza noțiunii „trist”,
Și sunt atât de trist ! Nu mai insist ...
Laval,

V R A J Ă

S-a stârnit seara
Ca o zăludă.
Din zarea crudă
Picură ceara ...
Pomii rup umbre
Cheamă-a furtună,
Neatul răsună
Sub văluri sumbre.
Plânge o stafie
Sub teascul morii,
Implorând zorii,
Menindu-mi mie...

Laval, decembrie 2010

ROL INVERSAT DA !!!

Amuzetă
Dacă ți-ai luat nuiăuă și o folosești cravașă,
Fi atunci bună cu mine, poate sunt un cal mai nobil.

Poezie

Pielea mea catifelată tremură doar la vederea
Nodurilor, ce din sfoară, le-ai făcut mai tari ca
piatra !

La caleașcă princiară mă înhami în lung valtrap;
Te plimb îndelung pe „via”, rar, la pas, mai des la
trap...

Lângă-un pumn de-ovăz ce-l capăt,
Mai adaugă-o vorbă bună !
La clădirea frumuseții
Și a calului, se-adună !

PLEONASME

Amusetă

Nu vorbesc și iarăși tac,
Stau, iar stau, nimic nu fac,
Îmi chem lebăda pe lac
Și paianjenii-n hamac.
Lenevesc, n-am nici un rost,
Zilele-s lungi ca în post,
Tot acolo-s unde-am fost,
Totul în jur pare-anost...

Nici cu lucrul, nici cu treaba,
Tot mă ține-n loc zăbava,
Somnul, visu-mi fac gâlceavă,
Mi-dau cianură, 'mi-dau otravă!
„Vino... dragostea e gravă !...”

Grupaj de poezii închinat mamei

Virgil Carianopol

Cântec pentru mama

Tare necajită ai fost, mamă
Iarna, vara, orice timp trecând
Cât era de frig sau de căldură,
Tot desculță te-am văzut umblând.
N-ai purtat o haină mai ca lumea,
O scurteică veche doar aveai.
Dar și pe aceea totdeauna,
Doar de sărbători o îmbrăcai!
Tu așa si fost de când țin minte
Pe picioare-ai mers la drum, mereu.
Nici in car nu te sui ai de teamă
Boilor să nu le fie greu.
Ce păcat că n-ai trăit maicuță

În bătaia peniței

C-ai plecat fără de timp în lut.
Ce pantofi ți-aș fi adus acuma,
Și ce haină ai mai fi avut!

Sursa:

<http://www.versuri-si-creatii.ro/poezii/c/virgil-carianopol-7zudzst/cantec-pentru-mama-6zunhsn.html>

George Coșbuc

Inima mamei

Era băiat frumos la chip și blînd,
El a venit acasă azi oftînd
Și mamă-sa, vazîndu-l supărat,
L-a strîns la piept, pe ochi l-a sărutat
Și-a zis, privind cu drag în ochii lui:
- "Tu ai ceva pe suflet și nu-mi spui!
Parcă te temi că-ți mustru gîndul tău,
De ce nu-mi spui? Nu vezi cât este de rău?!"
Si ea plîngea, cum plînge fiul mic,
Și-a plîns și el, și n-a răspuns nimic.
Să-i spuie mamei! Da, când a plecat
De la iubita lui, el, revoltat,
Venea nebun și dus d-un singur gînd
S-ajungă lingă mă-sa mai curînd,
Să-i spuie tot! Dar când a fost în prag,
Când mă-sa a privit la el cu drag,
A stat pierdut în loc - o, lașul ce-i!
Azi îl ardea privirea cald-a ei,
Și brațele care-l strîngeau cu dor,
Azi îl durea cu-mbrățișarea lor,
Si toată vorba mamei îl durea -
Și silnic el s-a smuls de lângă ea.
El a fugit de mă-sa. Abătut,
O-ntreagă zi pe lunci el s-a pierdut
Și la iubita lui el se gîndea,
Și la cuvintele ce le-a zis ea:
"Eu voi iubi pe unul dintre toți;
Din pieptul mamei tale, dacă poți
Să-mi dai tu inima - al meu vei fi!
Voiesc un talisman! De voi iubi,
Să fiu iubită! Vreau să știu cum ești,
Eu cer un singur semn că mă iubești!"
Și el s-a îngrozit de-acest cuvânt!
Ea-și bate joc de ce-avea el mai sfînt!
Și, ca de-un demon, el s-a rupt de ea,
Dar o iubea nebun, el o iubea
Mai mult acum - fără-nțeleș
Vorbea cu sine, si gemea mai des;
Și se-ngrozea de gîndul că-ntr-o zi
Aceasta fată-l poate birui.
Să-și piarda mama-n chip atît de laș,
De doua ori să fie ucigaș!
Și-a doua zi s-a dus și-a întrebat

Poezie

Pe draga lui, dar ea și-acum i-a dat
Răspunsul vechi. Și el gemea plângând,
Și nu putea să fugă d-acest gând -
Și nouă nopți cu gândul s-a zbatut
Și-n urma-a dus iubitei ce-a cerut.
El n-a putut să plângă, și-ar fi plâns,
În mâna tremurat ținea, dar strâns,
Odorul drag, o inimă - și-a cui?
Aceasta este răsplătirea lui!
Ea l-a iubit, ca ochii ei, și blând
Plângea cu el când îl vedea plângând,
Și și-ar fi dat și viața pentru el:
Și-acum o răsplătește-așa mișel!
El nu mai are mamă. El a pus
Iubirea unei fete mai presus
De-a mamei lui - ce mult a dat,
Și-n schimb el nu știa ce-a cumpărat!
Fiori simțea cum îl înecă reci;
Îi răsuna blestemele de veci
A mamei, numai șoapte fără glas,
El o simțea venind cu pas de pas
Pe urma lui, el o vedea plângând,
Cu degetul spre dânsul arătând -
Și-atunci, d-atâtea gânduri abătut,
Împleticindu-se, el a căzut
În drum, ținându-și talismanul strâns
La piept. Si-un glas amestecat cu plâns
A răsărit atunci înduioșat,
Și plin de-o milă dulce l-a-ntrebat:
- "Tu te-ai lovit, iubitul meu? Să-mi spui!"
Era inima moartă-a mamei lui.

Sursa:

http://www.poezie.ro/index.php/poetry/28450/Ini_ma_mamei

Grigore Vieru

Casa Parinteasca

Lui Mihai Ciobanu

Ascultati-ma, surori, pe mine,
Si voi, fratii mei, ce va sfaditi:
E pacat, nu-i drept si nu e bine
Sa vinzi casa care te-a ncalzit.
Bani ne-ar trebui la fiecare,
Toti avem copii si vremea-i grea.
Insa cum sa vinzi fereastra oare,
Cea la care maica te-astepta?!
Casa parinteasca nu se vinde,
Nu se vinde tot ce este sfant.

În bătaia penitei

Din atatea lucruri dragi si sfinte
Ochii mamei inca ne privesc.
O vom da si vor schimba lacata
Si vor pune si ferestre noi.
Si trecand pe langa ea vreodata,
Va privi ca la straini la noi.

Casa parinteasca nu se vinde,
Nu se vinde tot ce este sfant.
Din atatea lucruri dragi si sfinte
Ochii mamei inca ne privesc.
Vom pleca si noi canva din viata
Si parintii sus ne-or intreba
Ce mai face casa lor cea draga,
Cine are grija azi de ea.

Sursa:

[Http://www.versuri-si-creatii.ro/poezii/v/grigore-vieru-6zuocuu/casa-parinteasca-6zuosuu.html](http://www.versuri-si-creatii.ro/poezii/v/grigore-vieru-6zuocuu/casa-parinteasca-6zuosuu.html)

Grupaj de poezii - George Lesnea

Apune tinerețea

Apune tinerețea, începe iarna-n păr,
Tot mai departe-i cerul fâgăduit de viață,
Trec zile de cenușă, trec ore reci de ceață
Și gândul bea otravă crezând că-i adevăr.

Ca un lițoliu vine o nouă dimineată,
Nu pune visul îngerii în florile de măr,
Râd apele luându-mi nădejdea în răspăr
Gâlbuie, coaja vremii îmi degeră pe față...

Cu lumânarea stinsă a beznelor în mână
Curând eu mă voi duce spre schitul de țărână,
Dar tu, tu sfinte suflet, unde-ai să mergi? Mă
tem...

Știind că trist și singur și dincolo tot suferi
În loc să lunec pașnic în buruieni sau nuferi,
De grija ta în groapă va trebui să gem.

Sursa:

<http://poetii-nostri.ro/george-lesnea-apune-tinerețea-poezie-id-6783/>

Ionel Cionchin

Pagini din „Calendarul, Ornicul istoriei (VII)“
«CUPTORUL» LUNII IULIE

Luna lui Cuptor

Luna iulie este numită în Calendarul popular «Luna lui Cuptor», datorită căldurilor excesive: 'arșiță, caniculă, dogoare, fierbințeală, pârjol, pojar etc'. Cuptorul este construcția de lut, de cărămidă, de piatră sau de metal, pentru copt pâinea și alte produse de panificație sau pentru încălzire. Se consideră că etimologia este latinul neatestat *coctorium, istr. coptor, alb. koftor, calabr. cuttuoru, it. cottoioabruz. kottora 'ceaun'; s.n. copt 'faptul de a (se) coace; (despre alimente) care este pregătit pentru mâncare prin încălzire în cuptor; (despre fructe sau despre plante) care a ajuns în ultima fază de dezvoltare naturală, bun pentru consum'; lat. coctus. Din aceeași familie face parte vb. coace, coc, 'a supune un aliment la acțiunea căldurii (în cuptor) spre a-l face bun de mâncat', '(despre plante, fructe, semințe) a ajunge la maturitate, devenite bune pentru recoltare', 'a opări, a pârlă, a arde, a prelucra prin foc', mr., megl. coc, cops, istr. coc, lat. cocere, formă populară de la coquere, it. cu(o)cere, sp. cocer, prov., port. cozer, fr. cuire; derivate: cocător 'ajutor de bucătar', cocător 'cuptor pentru copt pâine în casă', copt 'acțiunea de a coace', cocăt 'zăduf, dogoare', cocări 'a coace'; foc, focuri, 'ardere cu flacără și căldură', 'incendiu, rug', mr., megl. foc, focuri, istr. foc, focure, lat. focus 'foc, flacără, cuptor, vatră, cămin, poetic rug, altar pentru sacrificiu, rar vas, oală', it. fuoco, prov. foc, cat. fog, sp. fuego, port. fogoder; der. focar 'rug', focăr(a)ie 'rug, incendiu'. În limba rustică din Hispania focacius însemna 'plăcintă coaptă în cenușă', lat. cinere coctus (Isid. XX. 2), rom pogace, panis sub cinericus.

Sărbătoarea Sfântului Foca (ngr. φοχασ) a fost asimilată prin etimologie populară cu «foc», considerată ca sărbătoare împotriva focului (incendiilor).

La vechii greci luna se numea Hekatombaion iar latinii au numit-o Quintilis (a cincia lună în Calendarul roman), ulterior Iulius mensis după numele lui Iulius Caesar născut în această lună. «Potrivit rânduielii lui Romulus (anul) începea cu martie, se numea în ordinea numerică, quintilis. Totuși, și după ce Numa a așezat, înaintea lui martie, lunile ianuarie și februarie, ea și-a păstrat vechiul nume, măcar că acum nu mai era a cincia ci a șaptea. Dar mai târziu, consulul Marcus Antonius, fiul lui Marcus, promulgă o lege prin care, în cinstea dictatorului C. Iulius Caesar, luna Quintilis primi numele de iulius». Julia a fost numele unei ginți romane ai căror urmași se numeau Julia pentru fete și Julius pentru băieți, care însemna 'tineret, tinerețe'; numele purtat de familia lui Cezar; Iulia 1. fiica lui Iulius Cezar și a Corneliiei. 2. numele purtat de mai multe femei din casa cezarilor. 3. mama lui Agricola. 4. fiica lui Titus, iubita împăratului Domițian. 5. numele purtat de mai multe orașe din antichitate; Iulianus Didius (28 martie 1 iunie 193) împăratul roman condamnat la moarte de Senat și ucis, Iulian Apostatul (nov. 361 iunie 363) ucis în bătălie; Iulius sau Ascanius, fiul lui Enea și al Creusei, primul rege din Alba Longa, Julo la Virgiliu, din care familia Iulia pretindea că descinde; denumirea este obținută prin afereză de la Giulio, Giulia, onomastic pelasgic / străvechi valac, regăsit în numele ducelui Gyula și Gelou Vlăcuț (Gelou quidqm blacus), voivodul Transilvaniei.

Radicalul jule, jula este prezent și în Europa nordică în sărbătoarea Crăciunului care se numește Julen, iar perioada sărbătorii este Julafred, un fel de saturnalii, în care sunt practici magice, legate de riturile fertilității. „Termenul «jule», care cu multă probabilitate derivă din aceeași rădăcină cu rădăcină cu anglo-saxonul «geol», identic ca origine și semnificație cu grec. «kyklos»: roată, ne îndrumă spre o concepție ciclică a anului, în legătură cu soarele în creștere și descreștere. Concepția aceasta o atestă de altfel și lat «annus», formă contractată a lui «annulus (Saturni)» originar. Prima noapte a «julafred»-ului suedez s-a numit «modranatt»: 'noaptea mumelor'. Anglo-saxonii păgâni, după o mărturie a lui Beda Venerabilis (672-735) au numit întreaga sărbătoare a solstițiului de iarnă «modraneht», iar în Schleswig, Hollstein și Erzgebirge perioada dintre 25 decembrie și 6 ianuarie se numește și astăzi «Nächte der Mütter»... Semnificația inițială a acestei denumiri trebuie adusă în legătură cu aprinderea «focului viu». În noaptea solstițiului de iarnă se menționează în Rigveda (VII, 1, 1; III, 29, 13, 5) s-a născut zeul Agni, din zeul Sawisti și Fecioara Maya. Tatăl pământean a fost dulgherul Twasti. În mitologia vedică, zeul Agni făcea parte din triada supremă alături de zeii Indra și Surya. Zeul Agni este punctual central al Rig Vedei, el este Zeul Foc, cel ce încălzește trupul și

luminează mintea: «agni dutam virinimahe hataram visvavedasam asya yajnasyasukratum», 'Îl alegem pe Agni, cel ce hotărăște, zeu a toate știutor, mesagerul care să primească acest sacrificiu'. Cunoscută la mijlocul mileniului II a.Chr., Rigveda (scr. veda 'știință sacră, cunoaștere' < rădăcina vb. vid 'a vedea') 'Veda Imnurilor' începe cu invocarea «Agnim ide»: «Pe Agni îl cânt, capelanul, zeul sacrificiului, preotul, rânduitorul de jertfe care ne copleșește cu daruri» (I, 1). Agni era și patronul incinerării. Existau chiar «doi Agni» (Atharva veda, XII, 2), «focul pustiitor» și «focul util». Zeu al focului și patron al sacrificiilor religioase, Agni are ca etimon scr. «agni» 'foc', comparabil cu lat. ignis și sl ogni 'foc'. Zeul avea mai multe epitete: Yavishta 'Cel mai tânăr', Hiri-shmashru 'Cel cu barbă de aur', Vaishvanara 'Cel ce aparține tuturor', Hutashana 'Devoratorul victimelor', Pavana 'Purificatorul'. În mitologia vedică, Arjuna 'Luminătorul' era zeul zorilor, având ca etimon scr. arjuna 'lumină, alb'.

La români, în ajunul solstițiului de iarnă 20 decembrie (la apropierea Crăciunului) poartă denumirea de «Ziua de Ignat» 'Ziua Focului', al cărui etimon este comparabil cu lat. ignis 'foc'. După un ritual bine stabilit, de «Ziua lui Ignat» se sacrifică porcul: după ce este tăiat, i se pune un smoc de paie în gură pentru a prevesti căderea zăpezii, după care se pârlăște cu paie aprinse, iar seara se face «pomana porcului», la care participă familia, dar și oaspeți de onoare. În epoca arhaică, porcul era adeseori suit pe tronul zeiesc sau însoțea principalele divinități: Zeus, Demeter, Ceres și Adonis, care aveau înfățișare de porc; zeul hindus Vișnu era reprezentat cu cap de porc; la egipteni se considera că porcul avea spiritul zeului Osiris; la celți zeul Lug purta o piele de porc și transforma apa în vin. Nelipsit din curțile oamenilor așezați, animalul în mitologiile popoarelor antice, a ocupat un loc sacru nu numai prin numele său, ci și prin carnea gustoasă.

Surya 'Soarele', alt zeu al triadei supreme vedice, de la scr. sur 'soare', acorda zeilor și oamenilor nemurirea, călăuzind sufletul defuncțiilor spre locul ceresc postum. Unul din epitetele zeului este Hiranyapania 'Cel cu ramuri (sau brațe) de aur'. Similitudinea dintre scr. Suria și românescul Soare face posibilă aprecierea ca termenul să fie autohton, traco-getic.

Numele oficial al lunii a fost preluat în mai multe limbi: română iulie (var. iuliu), mr. iul'u, ngr. ιουλιος, it. Iuglio, sp. julio, germ. Juli, engl. July, fr. juillet etc.

Luna iulie începe astrologic cu Soarele în semnul Racului și se sfârșește în semnul Leului, în schimb, din punct de vedere astronomic, începe cu Soarele în constelația Gemenilor și sfârșește în constelația Racului.

Principalele sărbători ale lunii iulie:

- 1 iulie: Cosmandinul (Sfinții Cosma și Damian); Ana Foca.
- 8 iulie: Sfântul Mare Mucenic Procopie.
- 15 iulie Ciurica.
- 16-18 iulie: Circovii de Vară; Sfânta Marina (17 iulie).
- 20 iulie: Sf. Ilie / Sânilie.
- 21 iulie: Ilie Pălie.
- 22 iulie: Foca.
- 27 iulie: Sf Ilie cel Mic; Sf Pantelimon / Pintelei Călătorul.

Soarele și focul

Soarele este steaua care se află în centrul sistemului nostru solar, în care orbitează planetele, meteoriții, cometele. Energia provenită de la Soare lumina și căldura întreține viața de pe Pământ. Simbolul astrologic al Soarelui este cercul cu punct în mijloc: . Față de Pământ, Soarele se află la 1,496 x 108 km (8,31 minute lumină).

Caracteristici fizice: diametrul mediu 1,392 x 106 km (109 ori diametrul Pământului); circumferința 4,373x106 km (342 ori diametrul Pământului); aria suprafeței 6,09x1012 km² (11.900 ori mai mult decât Pământul); volumul 1,41x1018 km³ (1.300.000 ori mai mult decât Pământul); masa 1,8981 x 1030 kg. Soarele este o imensă sferă de gaz foarte cald a cărei masă depășește de 300.000 de ori pe cea a pământului, volumul Soarelui ar cuprinde 1.300.000 de plante ca a Pământului, de-a lungul diametrului s-ar alinia 109 planete ca a noastră, iar gravitația este de 28 de ori mai puternică decât a Terrei.

Ciclul de viață al Soarelui.

Se estimează că Soarele are vârsta de cca. 4,6 miliarde ani, aflându-se la jumătatea ciclului principal al evoluției, hidrogenul aflat în miezul său transformându-se în heliu prin fuziune nucleară. În fiecare secundă, peste 4 milioane tone de materie sunt convertite în energie în nucleul Soarelui, generând neutrino și radiație solară.

În circa 5 miliarde de ani Soarele se va transforma într-o gigantică roșie, ulterior într-o pitică albă, dând naștere la o nebuloasă planetară. Magnetismul Soarelui generează activitatea solară, incluzând petele, erupțiile solare și variații ale vântului solar, dispersând materia solară în sistemul solar, influențând puternic structura atmosferei Pământului.

Lumina și căldura solară constituie sursa principală de energie pe suprafața Pământului. Energia solară este utilizată prin procedee naturale sau artificiale: fotosinteza, încălzirea directă, conversia realizată de celulele fotovoltaice pentru generarea curentului electric, energia stocată în petrol și combustibili fosili proveniți din energia solară.

Proprietățile luminii solare: lumina ultravioletă are proprietăți antiseptice, utilizată pentru sterilizarea diverselor obiecte; produce vitamina D; provoacă arsuri solare, în cazul expunerii necontrolate; provoacă culoarea pielii oamenilor în diferite regiuni ale globului.

Generator de lumină și căldură, Soarele a fost prezent în toate mitologiile popoarelor antichității: Soare la traco-geți, conservat la români Sfântul Soare, și Goitosiros 'al Geților Soare' la sciți (geții din nordul Mării Negre); Surya și Savitar făcea parte din cea mai veche triadă vedică în vechea Indie, Mithra zeul razelor solare, nașterea lui se sărbătorea la 3 zile după solstițiul de iarnă în Iran; Helios care își conducea zilnic cvadruga de la răsărit la apus, apoi Apollon (Phoibos) la greci; Sol adorat ca disc al Zeului-soare, zeu central al universului, vechea divinitate solară, ulterior

Sol Invictus din mitologia romană; Baldr divinitatea luminii solare și a luminii în general, Muspellsheim 'focul', Loki 'zeul nefast al focului subteran și al morții', Thorr 'zeul trăsnetelor și al războiului care posedă ciocanul magic Mjölmir' la scandinavii; Perkunas, personificând fulgerul sau focul ceresc și Okopirms (aferză de la Kokopirms!) 'Cel dintâi' la popoarele baltice; Hors, Dajbog, Triglav, Svarog, Perun la slavi; Kalervo, 'zeul fulgerului și al luminii', Ilmarinen 'zeul metalurgiei și focului' la finlandezi; Re Horus, Re-Harakhty, Ammon, Ammon-Re și Osiris în Egipt; Shamash, Shapash, stăpâni ai universului și legiuitori supremi dependenți de Zeul-lună în Mesopotamia; Fuchi Kamui spiritul feminin al focului la Aini; Amaterasu (Amaterasu Omikami 'Cerul Strălucitor') 'Zeița Soarelui' din mitologia japoneză, fiind prezentă și pe drapelul național; Uitzilopochtli 'Soarele-lumină' (ziua ocrotitorul lumii celor vii, noaptea al lumii morților) și Tezcatlipoca 'Oglinda care fumează' reprezentând forța solară distrugătoare căruia i se dedica sacrificii umane la popoarele nahuatle din Valea Mexicului; Kinich Ahau 'Soarele' și Cucumatz 'creatorul lumii' din aria zucatană quiché; Viracocha / Huiracocha 'încarnarea demiurgică a soarelui' zeu preincaș și incas.

Uneori zei de altă origini au devenit zei solari: Attys zeul frigian al vegetației și agriculturii adorat în Asia Mică, după înviere a devenit un zeu solar s-a unit definitiv cu Kybele (gr. Κυβηλη [Kybele], lat. Cybele) 'Marea Mamă a Zeilor'; Kon-Tiki 'Omul-Soare', 'Zeul de Foc', Kupalo 'Zeul fecundității agrare' în mitologia slavă, inițial numit Kukalo 'zeu al focului', la festivitatea solemnă (23 iunie) se aprind focuri în jurul cărora se

dansează; 'Omul supranatural', erou pre-incas sau zeu solar Viracocha sau o ipostază a acestuia, înfrânt în luptă într-o insulă din Lacul Titicaca de Cari din Valea Coquimbo, s-a stabilit în Insula Paștelui din Oceanul Pacific; Apollon, inițial zeu pastoral, ulterior sub epitetul Phoibos a fost identificat cu lumina solară, zeul luminii și artelor în mitologia greacă.

De la traci au preluat grecii și pe zeul Apolo. Titanida Leto/Latona zeița Lupoaică, fiica cuplului Koios Phoibe, i-a născut în Insula Delos pe gemenii Apollon și Artemis. Hera i-a schimbat pe cei doi copii, cu niște căței, gemenii născându-se cu aceeași înfățișare, fapt pentru care zeul purta numele de Apollon Lykios 'Apollon Lupul'. Divinitate solară, zeul luminii și artelor patronul oracolelor și ocrotitorul orașelor, căruia i se dădeau mai multe apelatii, dar care locuia în nord la hiperboreeni și primea și el de la traci ca și de la greci o mulțime de nume.

Etimologia zeului Apolo a fost dintre cele mai controversate:

□ Apolo menționa Macrobius a fost pus în legătură cu Soarele prin numeroase interpretări, zeu benefic stăpân al luminii și căldurii, uneori malefic prin arșița nimicitoare. Soarele asigură sănătatea, pe care se crede că o insuflă viețuitoarelor prin căldura sa, puterea de a vindeca căldura potrivită a Soarelui gonește orice boală, de aceea unii consideră că Apolo este în loc de Apellon, deoarece zeul 'îndepărtează (απελαυνει) bolile'. Prin Apolo se înțelege apellens mala 'cel ce respinge relele', ca și grecii care îl numesc 'Αλεξικακος 'apărătorul de rele'.

Platon a susținut că Soarele a fost numit Apolo de la αει ταλλειν τας ακτινας 'veșnica săgetare a razelor'; Chrisippus explică numele zeului prin aceea că el nu se împărțesește din numeroasele (πολλων) substanțe inferioare căci prima literă a cuvântului Apolo «a» are valoare privativă, indicând, cu alte cuvinte, că el este unic, și nu multiplu. Doar și latinii l-au numit Soare (sol) pornind de la faptul că el singur (solus) stăpânește o strălucire orbitoare. Spensippus susținea că tăria soarelui o întrețin multe văpăi, fiind el alcătuit din numeroase (apo pollon) esențe de foc. După Clenthos, prin numele zeului se înțelege că 'el răsare din mereu alte (Απ'αλλων) locuri'.

Cornificius crede că Apolo își are numele de la verbul αναπολειν 'a se întoarce': lansat prin propria-i mișcare în orbita circulară pe care grecii o numesc πολος el 'se reîntoarce' la locul unde răsare.

□ Alte ipoteze susțin că zeul are denumirea care 'nimicește (απολλυνα) ființele'; el năucește și prăpădește viețuitoarele, abătând asupra lor arșița cumplită a ciumei. Euripides în Phaeton menționa: «O! Soare ca aurul de strălucitor pe bună dreptate muritorii îi zic Apolo, căci m-ai ucis» (απωλεσας). De asemenea Archiloch: «Prea puternice Apolo, vatămă-i și pierde-i pe cei vinovați, căci îți stă în putință». Cei chinuți de boală sunt numiți «loviți de Apolo» și «loviți de Soare». Statuile lui Apolo sunt împodobite cu arc și săgeți: săgețile simbolizează razele zvârlite cu putere.

□ În epopeea Iliada, «aedul orb» Homer a pus pe seama lui Poseidon și a zeului Apolo / Apollon construirea zidurilor cetății Troia. Se consideră că atât Poseidon, cât și Apolon conțin în numele său radicalul traco-daco-getic «apo» 'apă', atestat pe drumul roman de pe segmentul al VII-lea al Tablei Peutingeriene: Lederata XII m.p., Apo fl. (s.n.) XII m.p., Centum Putea XII m.p., Bersovia XII m.p., Aizizis III m.p., Caput Bubali X m.p., Tivisco. De altfel, Apolo, inițial, era zeu al apei, ulterior a devenit zeu solar.

□ Zeus care se însoțise cu hiperboreana Leto purta numele de Lykaios. La sciți, «Zeus poartă numele de Papaaios, care, după socotința mea i se potrivește foarte bine», afirma «părintele istoriei». În limba locuitorilor din Bithynia, παπας [papas] însemna 'tată', iar pappus avea accepțiunea de senex 'bătrân' și avus 'moș', la românii macedoneni pap avea accepțiunea de 'tată bătrân, moș'. Teonimul scit Papaaios avea accepțiunea de 'tată bătrân = Părintele Zeilor'. În Carpații Meridionali numeroase vârfuri poartă numele de Popău și chiar Muntele «Păpușa, o stâlcire de la Papus». Este de presupus că de la Papalos / Papaaios, prin afereză, s-a obținut apalos, în citirea inversă Sol(apa)/Sol veche divinitate solară din mitologia romană, adorată ca disc vizibil al Zeului-Soare, de unde ușor s-a ajuns la Apolo / Apollon, zeu tânăr comparativ cu «bătrânul» Papaaios. Aserțiunea poate este confirmată de epitetul Smintos, de la grec. smintos 'șoarece de câmp' (animal sacru la greci), poate chiar sub influența geto-dac. popândău (Cittelus cittelus), considerat în limba română cu etimologie necunoscută, mamifer rozător de câmpie cu ochii mari, corpul până la 20 cm. lungime, cu blană de culoare galbenă-cenușie, cu coadă stufoasă, dar și șoarece de câmp popândeț.

□ Libienii cinstesc pe Apolo cu denumirea de Loimios, pe care i-au dat-o după ce o molimă a încetat să mai bântuie... Fie de la leyko inesthoi pentru că toate 'albesc' sub strălucirea soarelui, fie de la lyke, leykos care înseamnă 'senin'; de la λυκος [lykos] 'lup', cum lupii răpesc mioarele, razele soarelui stârpesc umiditatea, de la care epitetul de Lykavos 'care merge ca lupul', lupul ar fi deci soarele care merge măsurând. Că Soarele este denumit «Lupul» ne-o dovedește orașul Lycopolis din Thebaida, care, cinstind deopotrivă pe Apolo și Lupul, slăvește, în amândoi, pe Soare.

Pentru că zeul Apolo / Apollon purta epitetul de Lykaios 'Lupul', i s-a construit un templu în mijlocul unei păduri sacre care se numea lykaion 'tărâm al lupului'. Este locul unde Aristotel și-a transmis cunoștințele elevilor săi, de aceea cuvântul lykeu (liceu) desemna școala frecventată de 'lupi tineri'.

APOLO, în citirea inversă este (o)LOP(a), radical identic cu pelasg / valac lup, comparabil cu lat. lupus. De la valac / pelasg. lup, cu alternanța consonantică p/c, s-a obținut luk, de la care grec. lykos.

În mitologia română imaginea sacră a lupului se datorează unor substraturi: substratul aborigen local (cel al lupului neolitic), substratul indo-european (cel al lupului dac și daco-celt), neo-indo-european (cel al lupului latin îngemănat cu cel dac într-o sinteză daco-romană) și substratul creștin primitiv, care a preluat și răstălmăcit aspectele mitologice ale lupului din celelalte trei substraturi mitice anterioare într-o viziune de bestiar apocaliptic. «Nașterea poporului român remarcă Mircea Eliade a fost sub însemnul zeului-lup dac, al Lupoiceii mitice a lui Romulus și Remus, adică al fuziunii a două popoare ce-și trag obârșia mitică din lupi».

Tradiția daco-getă s-a perpetuat la români în mitul lui Sânpetru, Patronul lupilor. Petru a fost la început păstor, apoi devenit Sfânt coboară din Cer în veșmânt alb, iar lupii socotiți câinii săi, se gudură pe lângă el. Lupii «se adună la urlătoare, pe o movilă, iar întrucât urlatul lor echivalează cu o rugăciune, printre ciobanii din unele zone (Făgăraș, Sibiu) a existat un tabu: să nu tulburi lupii când se roagă în cor lui Sânpetru».

De cultul solar a fost apropiat focul în ipostazele sale:

- Ca stihie cosmică
- Ca putere sacră
- Ca făptură mitică.

Miturile arhaice au venerat focul și zeii acestora: Agni la indienii vedici, Athar fiul zeului creator AhuraMazda la iranieni, Hephaistos și Hestis la greci, Vulcan și Vesta la romani etc.

Hephaistos, zeul focului la greci, a fost fiul infirm al Herei. Infirmitatea acestuia era fie din naștere, fie aruncat de Zeus sau Hera din înaltul cerului în Ocean; crescut de Tethys, a trăit într-o grotă din fundul mării nouă ani, după care a fost dus în Olympus:

«Vrednică de-nchinăciune și cinste-i zeița din casă,
Ea mă feri de primejdie, mă izbăvi la-nfricoșata-mi cădere,
Când de rușine căinoasa mea mamă voia să m-ascundă,
Eu fiind șchiop. Ce caznă și chin era bietul să sufăr!
Dar în al mării noian la sânu-i primitu-m-a Tetis
Și Evrinoma, copila Oceanului, râu vârtelnic,
Unde cu ele stătui nouă ani meșterind la podoabe,
La-ncolăcite brățări, cheutori și verige și salbe.
Stam într-o peșteră-n fund. Cu murmur de spume Oceanul
Jur împrejur îmi huruia fioros, dar nimeni acolo
Nu mă știa tănuț, nici zeii, nici oamenii; numai
Ele știură, zeițele, mântuitoarele mele».

Hephaistos a fost patronul metalelor, al focului complex: focul htonic (vulcanii), focul tehnic (flacăra utilizată în prelucrarea metalelor) și focului atmosferic.

Zeul inginer, făurar și artizan dibaci, Hephaistos fabrica tronuri, cupe, vehicule spațiale (carele cerești ale zeilor), arme miraculoase (fulgerele confecționate pentru Zeus, armele lui Achilleus); a ajutat la nașterea

Athenei din capul lui Zeus; a modelat, din țărână, trupul Pandorei; l-a ținut pe Prometheus de muntele Caucaz.

Etimologia numelui continuă să fie obscură. Limba română dispune de cuvintele: VĂPAIE 'flacăra mare, pară, arșiță, dogoare, făclie, lumină strălucitoare', cuvânt cu origine necunoscută; s.f. VIPIE, vipii, 'căldură mare, arșiță, caniculă, dogoare, febră, fierbințeală, năduf, nădușeală, pârjol, toropeală, zăduf, zăpușeală', etimologie necunoscută, legătură cu văpaie; albanezul vapë înseamnă 'căldură'; VĂPAIȚĂ (văpaie + suf. -iță) 'lampă primitivă dintr-un fitil introdus într-un vas umplut cu ulei sau cu untură, opaiț', 'poponeț2 (reg. 1. feștilă sau fitil de opaiț; p. gener. opaiț; 2. sfeșnic, et. nec.)'; OPAIȚ / HOPAIE 'văpaie, văpaiță, lampă primitivă ce luminează cu ajutorul unui fitil introdus într-un recipient umplut cu seu (ulei sau untură), lămpiță, candelă, sfeșnic, șterț (feștilă, fitil)', (var.) opaet, opaiță.

Zeul a fost numit 'Ἡφαίστος, dor. 'Αφαιστός, Opas în limba egipteană.

Limba elină nedisponând de consonanta «V» a substituit-o cu «H»: VEPHAISTOS a devenit HEPHAISTOS (cu alternanța consonantică «PH / P»). Rezultă că etimonul pentru HEPHAISTOS este VEPAIE / VĂPAIE, de la care VĂPAIȚĂ!

Sărbătoarea dedicată lui Hephaistos menționa părintele istoriei se numea λαμπαδηφορία, tinerii alergând pe străzi cu lămpi (mr. lampă, lambă, megl. lambă, it. lampa, ngr. λαμπα, it. lampa, germ. Lampa, fr. lampe) sau făclii aprinse. Sărbătoare la pelasgi, a fost conservată la români, numindu-se Opaite și Opaic, celebrată la începutul Păresimilor, sâmbătă, înainte de lăsatul Secului de brânză sau în ziua următoare, duminică, când se fac focuri mari în mai multe locuri, iar tinerii cântă și joacă. Relict arhaic al cultului solar, sărbătoarea mitofolclorică numită Alămor / Alimori din Transilvania și Banat este consacrată focului viu, celebrată la începutul primăverii: pe vârful dealului tinerii aprindeau ruguri mari, jucând în jurul focului, iar la Lugoj se scanda repetat: ALIMORI ! De pe deal se dădeau drumul unor roți de căruță sau de plug învelite în paie aprinse, imaginând mersul soarelui pe cer. În Munții Apuseni / Țara Moșilor sărbătoarea era numită Hodăițele, celebrându-se între duminica în care începe Săptămâna Albă din Calendarul creștin și Prima zi a Postului Mare pre-pascal: tinerii de 12 ani ies pe dealuri cu hodăițele 'mănușchiuri de nuiele, împletite cu paie și foi de porumb' aprinse, mișcate după ritual, simbolizând linii de foc în noapte.

Apelând la hermeneutică, HEPHAISTOS conține cuvântul «ȘTIOP», palatalizat «ȘCHIOP» 'olog, cu un picior mai scurt, șontorog', mr., megl. șcl'op, istr. șliop, lat. cloppus. În egipteană zeul poartă denumirea de OPAS, citit de la dreapta la stânga SAPO, it. ZAPPO 'șchiop', hazard ?

La romani poartă numele VULCANUS / VOLCANUS, zeu al focului teluric, preluat de la etrusci după Volcha sau după Sethlan. Fiul cuplului Iupiter Iuno, după Cicero «Fiul Nilului», Vulcanus devine zeul focului purificator și al focului teluric, metalurg, protectorul fierarilor, producătorul cutremurelor și ocrotitorul vetrelor. Epitetele zeului: Flammi potens 'Stăpânul focului' și Mulciber 'Netezitorul metalelor'. Preotul era Flamen Volcanalis, iar sărbătoarea Volcanalia se celebra la 23 august, când erau atârinate la soare toate rufe, iar zeului i se sacrificau pești din Tibru și erau organizate jocuri vesele. Ardalus era unul din fiii lui Vulcanus, de la care macro-toponimul Ardeal, «patria zeului». Mitologul Nicolae Densușianu l-a comparat pe Vulcanus cu germanul Wielant, Weland și Valland, nepotul regelui Vilkinus. Zeul a fost ascuns de Hera sau alungat din Olimp de Zeus pentru că a încercat să-și apere mama:

«E-ngrozitor când de pui cu Olimpianul. Știi bine,
Am încercat mai demult și-am vrut să te apă de dânsul,
Dar m-a luat de picior și din pragul ceresc mi-a dat drumul,
De m-am dus cât e ziua de mare, și numai spre seară
Bietul căzut-am în Lemnos, și-abia era suflet în mine.
Cum am picat la pământ, bărbați simțieni mă luară».

În poemele medievale, ducele Wielant din Hünland 'Țara hunilor' a lui Attila a fost alungat de doi uriași, ducându-se la pitici unde a învățat arta făuririi metalelor, în special a aurului. Atelierele lui erau în Kallova sau Ballova din muntele Caucaz (Göikelsas, Gloggensachsen), făurind pahare «in urbe Sigeni» (Grimm, Die d.

Heldensage, Göttingen, 1829, p. 29). Muntele Caucaz este cel de la Istru, Kalova «sat» dispărut din Munții Banatului, iar «urbs Sigeni» orașul Sibiu.

- Din cele expuse se constată că hermeneutica miturilor este dificilă de rezolvat: Wielant este nepotul lui Vilkinus care poate fi apropiat de Vulcanus;
- Valahunland 'Țara Valahilor' prin afereză devine Hunland 'Țara hun-ilor';
- VALATILA / VLATILA 'VALACUL' prin aferză este ATILA; în secolul al VI-lea, Ioannes Malalas (cca. 491-578), în Chronographia (lucrare în 18 cărți), menționează pe regina Boa, văduva regelui numit Βλακος [Blacos] 'Vlac', care domnea peste hunii sabiri în acest caz este posibil ca Blacos / Vlach să fie etnonim, regele preluând numele neamului peste care domnea: „O influență a «vlahilor» din aceste provincii romane asupra hunilor n-ar fi deloc în afara ordinii firești a lucrurilor”.
- Kalova, citit de la dreapta la stânga devine (a)volac (= valac); Muntele Caucaz (Carpații din Banat) este cel de la Oceanus potamos / Istru / Dunăre:

Jos în vale la cișmea,
und' s-aude Dunărea,
la cișmeaua lui Bălan
șede mama lui Vâlcă.

Am avut un căpitan
pe viteazul de Vâlcă,
puișor de ortoman,
om de treabă și chipos
copt la minte, copt la os,
cu mustața-n barbaric
cum stă bine la voinic
cu chica împletită-n coadă,
cu barba, ce-n brâu o înnoadă.

El nu știe ce e frica,
habar n-are de nimic,
că-i voinic, viteaz de frunte,
nalt ca bradul de la munte
dar de când s-a hăinit
și de când ne-a oropsit,
mai de tot am calicit.
Partea lui de nouă ani,
parte-n vite, parte-n bani,
am mâncat-o de săraci,
am plătit-o de haraci (Teodorescu, Poesii populare, p. 550-551).

În România mai multe localități poartă denumirile: Vulcan (jud. Hunedoara, jud. Brașov), Vulcanul, Vulcani, Vulcana, Vulcana-Băi, Vulcana de Jos, Vulcana de Sus, Vulcana-Pandeli, Gura Vulcanei, Vâlcă, Vâlcăni, Vâlcănești, Vâlcăneasa, Vâlcănești etc.

În județul Hunedoara se găsește orașul VULCAN (mai demult Jiu-Vaidei-Vulcan, germ. Wulkan, magh. Vulkán sau Szilyvajvulkán).

Localitatea se mărginește cu orașul Aninoasa la est, comuna Bănița la nord, municipiul Lupeni la vest și județul Gorj la sud. Aflat la poalele Munților Vâlcă, orașul a preluat denumirea de la Pasul Vâlcă, din Masivul Godeanu, pas de trecere între Valea Jiului și nordul Olteniei.

Stema municipiului Vulcan.

VULCAN (lat. Villa Volkan, mai demult Vâlcandorf, săsesc Wulkendref, germ. Wolkendorf, magh. Volkány, Szászvolkány) este o comună din județul Brașov, România. Localitatea deține minerale de cărbune lignit.

Prima atestare documentară a așezării a fost în secolul XIII, ulterior în 1377; prin localitate a trecut Petru Rareș, domnitorul Moldovei în 1529, apoi Mihai Viteazul în 1599 și Radu Șerban în 1603; în 1611 localitatea a fost distrusă de armatele lui

Gabriel Bathory și reconstruită în 1632. Cetatea a fost renovată în 1833. Astăzi este o comună mare formată din localitățile Vulcan și satul arondat Colonia 1 Mai și o populație de 4.734 locuitori (români 4087, germani 72, alte naționalități 575).

În imagini:

Centrul comunei

Biserica Ortodoxă

Danga pentru vitele din comuna Vulcan (1826).

Etimologia acestor așezări este nesigură, deși unii cercetători au optat pentru sl. vlūkū 'lup'.

La euro-indieni au fost și zeițe ale focului: Hestia, Vesta, Tabiti ș.a.

Hestia

Kybele

HESTIA sau HESTA a fost zeița vetrei și a focului la pelasgo-traco-geto-daci. Fiica cea mai mare a zeului timpului Kronos, Hestia (gr. Ἑστία 'foc, locuință', doric Essia, Osia) a refuzat cererea în căsătorie ale zeilor Poseidon și Apollon, primind epitetul de Fecioara Eternă. Hestia face parte din principalii zei ai Olimpului și este invocată întotdeauna celorlalți zei, proverbul grec: «Să încep cu Hestia». Denumirea dorică Ὠσία are sensul 'Cea care dă impuls tuturor lucrurilor'. Hestia a fost considerată vatra universală sau personificarea

pământului ca centru cosmic: «Tu Miacă Glie, muritorii înțelepți te numesc Hestia; tu locuiești în Aither»! Reprezentarea Gaiei / Gliei ca divinitate a Pământului Mamă a fost personificată în divinitatea Terra Dacia, Genius Daciarum, Daciae Tres, Dii et Deae Daciarum, Terra Mater.

Considerată Ἑστία χοσμου 'esența lucrurilor' de pitagoreici, Hestia era bulgărele de foc din centru universului, identificată cu Demeter și cu Kybele. Favoritul Mamei Mari sau a Kybeleia a fost Attis, fiul unui frigian cu numele Calaus și a Nanei. Originea Cybeleia continuă să fie o enigmă:

□ Cybele Mama zeilor a fost numită astfel după muntele Cybele din Frigia, pe care a fost adorată.

Este posibil ca muntele să se fi chemat Kukele, un diminutiv de la KUK 'munte', cuvânt pelasg, conservat în rom. CUCĂ, de la care denumirea Kogaionon.

Oronimicul KOGAIONON este o sintagmă formată din radicalii KOGA+IONON. Primul radical KOG/KOGA din numele topice aparțin rădăcinilor CUC/CUCĂ, cu consonantele dure GUG / GUGĂ, producătoare de numeroase toponime în ținutul valac / pelasg. «Existența acestor radicali era semnalată (cu referire la teritoriul galo-iberic) și de A. Dauzat din a cărui opinie rezultă că rad. *cucc reprezintă, probabil,

forma cea mai veche, deoarece oferă aria cea mai întinsă; *cucc este prelatin și pelasgic»; este valac/pelasgic având accepțiunea de 'deal înalt și izolat, vârf de deal', considerat în limba română cu etimologie necunoscută. Dezlegând etimologia pentru promontoriul Gygas din apropierea orașului Abydos, în Dardanele, A.J. van Winderkens a semnalat lit. gugă 'colină, pomeți' derivat din pelasgicul gug 'colină, munte, vârf'. Radicalul este arhaic, aparținând vechii «limbi a zeilor», regăsindu-se în cuvântul aramaic «gulgutta» 'căpățână, craniu', preluat de evrei sub forma «golgota» 'al căpățânii', în greacă «kranion», tradus în latină «calvaria» (cuvânt de la care provine «calvar»). Se deduce că radicalul avea accepțiunea de «vârf» (de munte, de deal) sub formă de 'cap', adică rotunjit. Locul unde a fost răstignit Domnul nostru Iisus Christos s-a aflat la 50 de metri nord-vest de zidurile vechiului Ierusalim și s-a numit «Golgota» 'al Căpățânii' după Matei, Marcu și Ioan sau «Kranion» 'al Căpățânii' după Luca.

De rădăcina cuc (cu diversele forme de grafie sau pronunție) aparțin mulțimea de munți cu denumiri de coca, cuca, ciuca (Munții Ciucului, Munții Ciucaș), ciochina (Vârful Ciochinului județul Vrancea, Vârful Ciochina Zorleanțul Mare - județul Caraș-Severin), gog, goga, gug (Dealul Gugului și Valea Gugului Teleorman), Vârful Gugu unde se presupune că ar fi fost peștera «Zeului dac». De la Vârful Gugu, locuitorii din zonă se numesc gugani, gugulani 'munteni'.

Prin alternanțe fonetice, omonime, paronime etc., rădăcinile prezentate ar putea alcătui un adevărat limbaj.

☐ Numele Cybele este identic cu Sibylla, cuvânt arhaic pelasg, însemnând 'prorociță'. Aceasta rezultă și din epitetul Mamei Mari de Στυλῆνη. Ca argumente au fost aduse oronimicele din Carpați: Muntele Țibleș, Vârful Sibilei și Valea Sibila, Muntele Sibile (județul Gorj), comuna Jiblea (= Șiblea) de pe Valea Oltului, lângă mănăstirea Cozia. Numele de Sibylla este latin. Prima sibilă a fost Hydole (de la dreapta la stânga «elody») de fapt o nimfă, apoi Herofile din pădurea Gergis / Gergithe de pe muntele Ida al cărui templu se afla în orașul Marpossos / Mermessos. Numărul sibilelor era diferit la diverși autori, 4 (Clement din Alexandria), 10 (Varro): Persică, Libică, Delfică, Cimeriană, Eritreană, Samosiană, Frigiană, Hellespontică, Cumeană și Tiburtină. În Germania exista o profetesă numită Aurinia sau Albruna (= Alburna) este una și aceeași Sibylă sfântă din ținuturile avute de aur ale Daciei, ce a fost adorată ca divinitate și la Tibur sub numele de Albunea. O amintire despre această renumită «maică bătrână», cum și despre învățăturile ei, o aflăm în versurile populare din ținuturile Crișului:

Nu lucra Dumineca
Vinerea și Mercurea,
Că te bate (sfânta) lună:
Să căutăm maica bătrână
Cu taimănița în mână
Cu carte albă subsoară;
Ea e călugăricioară
Și se tot ruga din carte
Pentru a omului păcate (V. Sala, Înv., Vașcău în Bihor).

Simulacru descoperit în albia râului Anio, înfățișă, după cum scrie Lactantiu, pe Sibylla Albunea cu o carte în mână. Este important că și în versurile recitative de mai sus, unul din atributele «mamei bătrâne» este o «carte albă subsoară». La Virgil (Aen, VI, 321) Sybilla este numită: longaeva sacerdos; la Siliu (XIII, 494): gravis arcanis anus.

Din cele expuse atrage atenția adjectivul «alb»: SIBYLLA de la dreapta la stânga se citește ALL_BIS 'ALB', cf. lat. albis 'alb, albit', de la care «maica bătrână» (albită), «cartea albă», confirmată de pleonasmul din sintagma SYBILLAALBUNEA!

☐ Cybele a fost considerată Mama Mare care l-a adorat pe Attis:

a. Pe o înălțime Agdos din Frigia mit atribuit lui Eumolpidul Timotheus, menționat de Arnobius în lucrarea Contra națiunile (V, 5-7), Pyrra și Deucalion au adunat pietrele lumii pentru a reface rasa umană

după potop. Din piatră a fost înșuflețită Mama pe care Iupiter n-a reușit s-o seducă. Zeul a fecundat stânca născându-se Acdestis / Agdistis, ființă bisexuală. Prin vicleșugul conceput de Dionysos, Acdestis se automutilează, iar din sângele scurs pe pământ a apărut un pom plin de rodii. Nana, fiica zeului fluvial Sangarios, a luat din pom o rodie și a pus-o în sân, rămânând însărcinată.

Furios regele Sangarios a închis-o, lipsind-o de alimente. În ascuns Mama zeilor a hrănit-o, Nana a născut un copil pe care regele l-a abandonat în pădure. Copilul a fost crescut de capre (în frigiană attagis) ca un ied, frigenii numindu-l Attis. Frumosul tânăr a fost adorat cu pasiune de Cybele, dar și de Acdestis. Midas, regele Pessinului, i-a oferit lui Attis mâna fiicei sale.

În ziua ceremoniei, regele Midas a blocat orașul pentru a evita tulburări. Mama zeilor a forțat zidul cu capul care de atunci a fost încoronat cu turnuri. La rândul lui, Acdestis a apărut la ceremonie, transmițând mesenilor un delir: mireasa își taie sânii, iar tatăl se castrează. Attys a căzut sub un pin se ampută și-l învinuiește pe Acdestis de neplăcerile provocate. După ce frumosul tânăr s-a sfârșit, din sângele său au răsărit violete cu care se decorează pinii sacrii a lui Attis. Prețioasele «urilia» ale lui Attys, au fost spălate și îngropate de Marea Mamă, iar din corpul îngropat răsare migdalul. La rugămintea lui Acdestis, Iupiter îl învie, lui Attys începe să i se miște degetul mic, iar părul îi crește. Acdestis a instituit în onoarea tânărului un cult anual și un corp sacerdotal.

a. Cybele l-a adorat pe Attys, fiul lui Kalasus. ATTIS este afereză de la TATTIS (= TATĂ) ! Tată este un cuvânt pelasg / străvechi valac, iar Attis a fost considerat fiul frigianului Kalasus și al femeii Nana. KALAU(S), citit de la dreapta la stânga devine VALAK (hazard) ? Tot pelasg / străvechi valak este și numele mamei sale Nana: dacă se acceptă un pelasg CAL este posibil ca NANA să însemne 'cal mic / căluț', comparabil cu lat. nanus 'cal mic', la feminin nana. Mama Mare / Cybele a fost menționată în inscripțiile grecești cu epitetul de Κοιλανη, 'Kaloiana'. Până la cucerirea romană în Asia Minor, în timpul secetelor se celebra înmormântarea lui Attis, fiul lui Kalasus: «În Frigia, întâmplându-se odată să cadă o epidemie asupra oamenilor, iar, de altă parte, suferind și pământul de secetă, oamenii consultară oracolul asupra mijloacelor cum să depărteze de la dânșii aceste calamități, iar oracolul le răspunse ca să înmormânteze corpul lui Attis și să venereze pe Cybele ca divinitate. Deoarece însă din cauza vechimii, din corpul lui Attis nu mai rămăsese nimic, frigenii au făcut imaginea tânărului, pe care apoi plângându-o o înmormântară, îndeplinind și onorurile funebre potrivite cu soarta sa, și această datină o practică cu constanță până în zilele noastre».

Regele Midas și fiica sa, ilustrație din A Wonder for Boys and Girls de Nathaniel Hawthorne.

O tradiție asemănătoare arhaică a fost conservată la români. În perioada secetelor din timpul verii, fetele și femeile făceau un omuleț din lut galben numit Caloian pe care îl puneau într-un sicriu, îl boceau ca pe un mort. După ce-l boceau, femeile îngropau «omul de lut» lângă o fântână. După trei zile îl dezgropau și-l aruncau în apă, pentru a tulbura norii și apele. De ziua Caloianului, bărbații lucrau numai până la amiază.

a. Mitul frumosului tânăr din Frigia a fost transmis în alte variante: Atys a fost fiul lui Cresus (Herodot) 'Craiului', fără a o menționa pe Mama Zeilor.

În Frigia, Cultul Cybelei era un ritual orgiastic, condus de corinbați (preoți), ce se desfășurau pe Muntele Ida, dedicat zeiței Mater Idaia, constând din mișcări coreografice violente, acompaniat de flaute, coribanții fiind în stare de transă.

Cultul Cybelei asociat cu cel al lui Attis a fost preluat și adaptat de romani. La Roma, în 204 a.Chr au fost atestate jocurile publice numite

«Ludi Megalensis» în cinstea Cybelei socotită Marea Mamă, dedicându-i-se sărbătorilor de primăvară și cele falice simbolizând fecunditatea naturii. La Roma pe Palatin, în 10 aprilie 191 a.Chr., a fost inaugurat templul închinat zeiței, cu modificările adecvate în 111 a.Chr. și 3 p.Chr. Asemenea Artemidei din Efes, Cybele era o «fecioară neagră». Un preot și o preoteasă din Frigia se ocupa de conducerea clericilor care erau recrutați din Orient. Aceștrii fiind castrat s-a legitimat existența eunucilor. Cetățenilor romani le erau interzis participarea la aceste ceremonii, să se castreze și să intre în anexele eunucilor. În timpul «jocurilor megalense» din 4-13 aprilie, preoții eunuci, îmbrăcați cu rochii feminine, defilau pe străzile Romei în zgomot de tamburine. De sărbătoare sanctuarul era deschis publicului.

Mamei i se aduceau ofrande talgere de moretum 'amestec de brânză cu ierburi zdrobite'. Se desfășurau reprezentații teatrale pe Palatin, în fața templului zeiței, iar în Circul Mare aveau loc curse de care. La sfârșitul lunii martie se desfășura procesiunea «de lavatio», statuia Cybelei era purtată în triumf până la râul Almo, marele preot scâldând în mod solemn solul și obiectele sacre. În iconografie, Cybele era reprezentată călare pe leu sau într-un car tras de lei, ca mamă a tuturor fiarelor.

Cultului zeiței îi era atașată și Bellona, alteori era identificată cu Maia, Ops, Tellus, Ceres, Isis.

Attys avea locul său lângă zeiță. În timpul împăratului Claudis care aparținea ginții Appius / Attius, existând din vremea celebrului Atta Clausus, al cărui nume reamintea de frumosul tânăr frigian. În luna martie se celebra moartea și învierea lui Attis în «săptămâna sfântă», «arbor intrat» 'Intrarea arborelui'. La sărbătoarea Hillaria a fost instituit un colegiu dendrophor 'al purtătorilor de arbori' care duceau un pin simbolizându-l pe Attis. Se considera 1 august ca dată fondatoare a colegiului, care era ziua de naștere a împăratului Claudius. Împăratul a dăruit cetățenie romană sacerdotului frigian al cultului Cybelei și al lui Attis. Începând cu 15 martie, confreria canoforilor defila pe străzi cu trestii, marele preot jertfea un taur de 6 ani, iar la 22 martie dendrophorii purtau pinul tăiat, simbolul lui Attis, după care era sacrificat un berbec. Alaiul traversa Roma, pinul împodobit cu violete se expune la sanctuar pentru a fi adorat de mulțime. Tot în aceeași zi se depun și flori la morminte, iar a doua zi era dedicată bocetelor de doliu. În 24 martie, «Ziua Sângelui», marele preot și suita jucau în jurul pinului, în sunete de cimbale și tamburine. Dansatorii își loveau pieptul cu conuri de pin, își creștau umerii și brațele, viitorii preoți se emascuiau, iar pinul este bandajat și înmormântat simbolic. La 25 martie Ziua «Hillariilor» sau «a bucuriei» se proclama învierea lui Attis, pinul era dezgropat într-o veselie generală. La 26 martie era «Requietio» 'Odihna', iar în 27 martie era ceremonia de purificare procesiunea «Lavatio» 'Spălarea' la care participau, oficial, preoții care păstrau și consultau Cărțile Sibylin. Idolul de argint este dus într-un car tras de juninci de pe Palatin pe malurile râului Almo, unde este spălat carul și obiectele de cult, iar Cybele este scufundată în apele Tibrului. După ceremonie, cortegiul se întoarce la Roma. În 4 aprilie se desfășurau «Jocurile Megalense»: numere de pantomimă, drame lirice, unele reluau amorurile Cybelei, moartea lui Attis. Marea sărbătoare lua sfârșit în 10 aprilie.

Cultul Cybelei și al lui Attis s-a răspândit în întreg Imperiul Roman.

VESTA, zeiță importată de romani din Alba Longa, proteja căminul casnic și focul vetrei, ulterior identificată cu Hestia. Prezența Vestei era simbolizată prin focul sacru care arde în vatră și temple. Vesta era fiica lui Saturn (lat. Saturnus), zeu italic agrar, posibil de origine etruscă (etr. Satre = Saturn). Așezările romane aveau câte o vatră comună în centru: focus publicus. În timpul regelui Numai Pompilius a fost construit Templul Vestei în formă rotundă, situat între Capitoliu și Palatin din Roma, iar focul sacru era aprins de la Soare, utilizându-se o oglindă concavă. Focul sacru a fost slujit de patru, ulterior de șase Vestale (lat. Vestalis, pl. Vestales), fecioare virgine, alese de la vârsta de zece ani, pe o perioadă de 30 de ani. Prima vestală aleasă de regele Numai Pompilius a fost Amata, ulterior toate au primit acest cognomen: «Pe tine, Amata, te iau preoteasă vestală, să îndeplinești sacrificiile pe care trebuie să le îndeplinească preoteasa vestală pentru poporul și pentru cetățenii romani, potrivit legii celei mai drepte».

Peisaj cu templul Vesta din Tivoli, Italia (1600).

Vesta de la «Promtuarum Iconum Insigniorum».

Focul Sacru sau Focul Viu era imaginea Soarelui la popoarele antice. Sciții (scit este formă nord pontică pentru get) adorau și se închinau zeilor: „Înainte de orice la Histia, apoi la Zeus și la Gee, pe care o socotesc soția lui Zeus; apoi la Apollo, Afrodita cerească, Heracles și Ares. Pe acești zei îi recunosc toți sciții. Iar sciții numiți «regali» aduc sacrificii lui Poseidon. În limba scitică, Histia se spune «Tabiti»; Zeus poartă numele de «Papaios», care, după socotința mea, i se potrivește foarte bine. Geei i se zice «Api», lui Apollo «Goitosyros», Afroditei cerești «Argimpasa», lui Poseidon «Thagimasadas». Statui, altare și temple nu au obiceiul să înalțe decât lui Ares; doar pentru el există acest obicei”. Idanthyrsos, regele sciților, i-a răspuns mesajului lui Darius, regelui regilor regele perșilor, care i-a cerut «pământ și apă»: «Ca stăpâni, eu recunosc numai pe Zeus, strămoșul meu, și pe Hestia, regina sciților». Legile sacre le-au fost transmise geților de Hestia: «Într-adevăr, se povestește că la arieni Zathraustes a făcut să se creadă că o zeiță bună i-a dat legile întocmite de el. La așa numiții geți, care se cred nemuritori, Zamolxis susține și el că a intrat în legătură cu zeița Hestia, iar la iudei Moise, cu divinitatea căreia i se spune 'Iao ('*Ἰαω επικαλουμενον θεον*)».

Autorii antici au susținut că redactarea acestor legi a făcut-o Hermes a cărei soție a fost Maia, fiica lui Atlas. Secretarul zeilor, în special a lui Saturn, cărțile lui Hermes conțineau legi morale, religioase, politice, cunoștințe de astronomie, geografie și medicină. Legile din regatul lui Atlas, codificate de Hermes, după care se conducea lumea veche, purtau numele de *νομος αρχαιος* 'lege arhaică' (Hesiod), *αρχαιοι νομοι* 'legi arhaice' (Sophocle), *νομος θεων* 'lege divină' (Eschyl), «sacra jura parentum» și «jura sacerrima» (Ovidiu). La agatârșii care au fost traco-geto-daci, localizați lângă râul Maris / Mureș, legile erau cântate: «De ce se numesc legi unele cântece? Oare pentru că, înainte de cunoașterea literelor, legile se cântau, ca să nu se uite, precum este însă obiceiul la agatârși? De aceea au dat primelor cântece care au fost compuse după apariția literelor aceleași nume ca și celor dintru început». La rândul lui, Iordanes a susținut că geții trăiau după legi proprii numite belagine: «Pentru ei aceasta era salvator, aceasta util, aceasta de dorit, ca tot ce-i învăța Dicineus, sfătuitoarea lor, aceasta să năzuiască și ei, judecând că aceasta este util, ca ei să-i traducă în faptă dorințele. Aceasta, văzând că ei se supun sufletește în toate și că au și înzestrare naturală, i-a învățat aproape toată filozofia; căci el era maestru în această disciplină. Predându-le etica le-a domolit obiceiurile barbare, învățându-i fizica, i-a făcut să trăiască în chip firesc după legi proprii, pe care până acum le numesc belagine, avându-le scrise, instruindu-i în domeniul logicii le-a dezvoltat gândirea, făcându-i să fie mai dezvoltați la minte decât celelalte neamuri, arătându-le importanța practicii i-a îndemnat să trăiască săvârșind cele mai bune. Iar în domeniul teoretic i-a făcut să cunoască cele 12 semne ale zodiacului și contemplând mersul planetelor să stăpânească cunoștințele astronomice, să știe cum și care sunt fazele de creștere și descreștere ale Lunii, cu ce nume sau semne urcă sau coboară pe cer din răsărit până în apus cele 364 de stele». Deși parte din cercetători consideră că «Leges Bellagines» înseamnă 'Legile Frumoase', mitologul Nicolae Densușianu a susținut că «forma aceasta indică numele belacilor sau blacilor din Dacia... care se mai aflau încă scrise pe la jumătatea secolului VI e.n.; aici Cuvântul Bellagines are însă o semnificație etnică, este o expresiune identică cu Bellacenae sau Bellacorum, adică Legile Bellacilor, cum se mai numeau în epoca romană unele triburi barbare ale familiei pelasge». În documentele medievale se menționează «legea valachilor / românilor»:

□ În Banat: *antiqua et approbata lex districtuum volahicalium universonum; jus Wolachie; lex et approbata consuetudo; antiqua consuetudo; doctrina nobis a deo data.*

- În Țara Făgărașului: lex Valachorum; antiqua lex huius terre; vetus huius terre consuetudo; just et consuetudo vetus; a vidéknek régi törvények 'legile cele vechi ale ținutului'.
- În Ungaria: antiqua Valachorum lex et consuetudo; mos Valachorum.
- În Polonia: jus valachicum; jus et consuetudo Valachorum.
- În Țara Românească: lege Dumnezeiască (1591); «pravilniceasca condică scrisă» ce au avut-o Țara Românească «din vechime», cu totul deosebită din privilegiile împărățești ale romanilor.
- În Moldova: lege bătrână.
- În Serbia: законъ Блахѡмъ 'legea românilor' și старыи законъ 'legea veche'.

Comparând «Lex antiqua Valachorum» cu «Legile celor XII tabule romane», Nicolae Densușianu a remarcat asemănarea bazată pe aceleași principii juridice.

Dacă străvechii valachi au fost numiți pelasgi, valachii medievali sunt românii.

Onomastica divinităților din mitologia antică a fost controversată:

□ HERMES, secretarul zeilor, citit de la dreapta la stânga este SEMRE, iar cu alternanța consonantică «N = R», devine SEMNE ! Cu ajutorul «semnelor» legile au fost codificate.

□ ATLAS, titanul pedepsit să susțină bolta cerească, citit de la dreapta la stânga devine SALTĂ ! Codificat devine VALATAS 'Valacul' !

□ SALMOXIS, zeul get a luat legătura cu Hestia. «Teonimul» este o stâlcire a 'părintelui istoriei' sau a copiștilor antici care au transmis SALMOXIS în loc de SALMOSUS. În citirea de la dreapta la stânga (citirea inversă) se obține sintagma: SUS OM LAS ! Incredibil, sintagma SUS OM LAS este în limba valacă/daco-română, consemnată de Herodot în secolul al V-lea a.Chr. Să fi cunoscut «părintele istoriei» limba noastră? Surprinde, dar răspunsul îl găsim în antroponimul ERODOT (unicat în istoria omenirii) care în citirea de la dreapta la stânga este TODORE/TODOR ! «Așa-zisul zeu getic Salmoxis», un fals dezlegat după 2500 de ani!

Profetul biblic ebraic MOISE (Moshe, ebr. moseh 'scos din apă', egipt. mose 'a naște fiu'), conține termenul OM !

Saturn avea epitetul de Ομολος, iar pe Valea Tempe din Tesalia se afla muntele Ομολος, unde era adorat Ζεὺς Ομολωϊος. În unele ținuturi din Grecia și Asia Mică epitetul Ομολος a fost înlocuit cu ανδρος.

În tradițiile române se conservă în poemul «Numărătoarea cea mare» denumirea de Omul mare atribuit lui Saturn, coborât la «Tatăl din ceriu».

În antichitate menționa mitologul Nicolae Densușianu, cuvântul «Om» reprezenta o înaltă putere divină. Profetul Daniel (c, 7, 13) spune că a văzut în viziunile sale pe «fiul de Om» că venea pe norii cerului și a luat domnia, mărirea și regatul de la «cel mai vechi de zile». Chiar și lui Iisus i se da atributul de «fiul Omului» (Matei, 16, 27-28; 19, 28), precum și Joe avea epitetul de «Homolios» sau fiul Omului. Pe teritoriul vechii Dacii, diferite vârfuri de munți au fost consacrate odată divinității Omului. Astfel de denumiri: Vârful Omului, punctul cel mai înalt al Munților Bugegi; Omul de Piatră, munte în județul Argeș, spre SE de comuna Căineni; Dealul Omului, spre NV de comuna Bala de Sus, județul Mehedinți; Vârful Omului în Bucovina spre SV de Cărlibaba, iar în părțile de N și de NV ale acestei comune se află munții Tartarka și Capul; Vârful Omului, munte pe teritoriul comunei Broșteni, județul Suceava. Simulacre arhaice cu numele de «Omul» se par a fi existat odată și în părțile de sus ale Italiei. Anonimul din Ravenna și geograful Guido amintesc lângă Alpi, în Galia Transpadană, localitatea numită «Omula» (Ed Pinder, p. 251).

Vârful Omu din Munții Bucegi are o înălțime de 2505 m, iar Sfinxul aflat pe platoul Munților Bucegi este la înălțimea de 2216 m altitudine, măsoară 8 m în înălțime și 12 m în lățime.

☐ Histia la sciți, Hestia (gr. Ἑστία 'foc, locuință') la greci și besi, Vesta la romani, fiica lui Kronos și sora lui Zeus, este cea care «MISTUIE» 'distruge prin ardere, preface în cenușă' !

☐ TABITI a fost zeița scitică patroană a focului și a regilor. Limba elină nedispunând de consonanta «V» a înlocuit-o cu «B»: TABITI a fost TAVITI, cu consonantele sonore DAVIDI / DAVIDA, prin afereză AVIDA, feminin de la «avid» 'mistuitor, nedomolit, pasionat, stăpânit de dorințe puternice, cuprins de interes (pentru lucruri folositoare), nesățios', lat avidus 'dornic, doritor, lacom (avidus ignis 'focul care înghite totul'); mare vast', it. avido, fr. avide'. Citit de la dreapta la stânga devine DIVA, femininul de la DIVIN 'care se consideră că provine de la Dumnezeu sau de la zei, dumnezeiesc, din cer', lat. divinus, fr. divin. Numai Pompilius, al doilea rege al Romei, a numit una dintre muze TACITA (= Tabita ?).

A. POMENIREA SFINȚILOR MUCENICI COSMA ȘI DAMIAN 1 IULIE

Luna iulie debutează în prima zi cu pomenirea Sfinților Mucenici și doctori fără de arginți, Cosma și Damian, cei ce s-au săvârșit la Roma.

Frații Cosma și Damian au fost doctori și vindecau oameni și animale în Roma. Plata pe care o solicitau era credința și mărturisirea lui Iisus. Reclamați la împărat că vindecă prin farmece și nu vor să se lepede de Christos.

Împăratul a trimis soldații să-i aducă la judecată, dar nu au fost găsiți pentru că au fost de credincioși într-o peșteră. Ca să nu fie pedepsiți, soldații au prins doi doi bărbați din satul de lângă Roma, i-au legat și i-au dus în oraș. Aflând de isprava soldaților, Cosma și Damian s-au predat, au fost puși în lanțuri, iar bărbații prinși au fost eliberați.

A doua zi, Sfinții mărturisind credința în Mântuitor, împăratului Carin care îi judeca, i s-a sucit capul, cu fața la spate, neputând să-l mai întoarcă. Tămăduit de cei doi frați în credință, împăratul a devenit creștin și i-a eliberat pe Sfinți.

Dar dascălul invidios i-a despărțit pe «doctorii fără de arginți» și i-a pus pe vrăjmași să-i ucidă cu pietre.

Tot în această zi sunt pomeniți: Sfântul Ierarh Leontie al Rădăuților, Preacuviosul Părinte Vasile ce a întărit mănăstirea de la Izvorul adânc, Cuviosul Părinte Petru Patriciul care a viețuit întru ale lui Evandru, Cuviosul Leon pustnicul care gol petrecând s-a săvârșit, Sfinții două mii de mucenici care prin sabie s-au săvârșit, Sfântul Mucenic Mavrachie care, fiind uns cu miere și mușcat de albine s-a săvârșit, și Sfinții 25 de Mucenici care în Nicomedia prin foc s-au săvârșit.

ANA FOCA denumire provenită din combinația numelor a două sfinte creștine care îi apără pe oameni de foc, atât de «Focul Soarelui», care arde și usucă plantele, cât și de trăsnete și incendii.

A. SFÂNTUL MARE MUCENIC PROCOPIE DIN CEZAREEA 8 IULIE

Mucenic al lui Christos, Procopie era din cetatea Elia / Ierusalim, fiul lui Christofor și al Teodosiei. După moartea tatălui, Procopie a fost adus la împăratul Dioclețian care l-a făcut duce al Alexandriei, poruncindu-i să-i prigonească pe creștini. Pe drumul spre Alexandria, a început să tune și să fulgere, iar Procopie a auzit un glas din Cer, chemându-l pe nume: Neania, numele lui dintâi. I s-a arătat o cruce ca de cristal, și glas s-a făcut de la cruce zicând: «Eu sunt Iisus cel răstignit, Fiul lui Dumnezeu». Neania s-a întors

la Schitopoli, a poruncit să i se facă o cruce de aur și de argint, în forma ce i se arătase. Pe cruce i s-a arătat trei icoane pe care scria: «Emanuel», iar de o parte «Mihail», iar de altă parte «Gavril». Procopie s-a închinat a sărutat crucea și icoanele, întorcându-se la Ierusalim. Refuzând să aducă jertfă idolilor, mama s-a reclamat împăratului că este creștin. Cercetat de Ulchie, ighemonul Cezareii Palestinei, a fost chinuit în diverse feluri, dar a fost eliberat prin arătarea Domnului și numit Procopie în loc de Neania. Dus la capiștea idolilor, prin rugăciune, Procopie a spart idolii. La această minune, căpeteniile ostașilor Nicostrat și Antioh, precum și tribunii lor, douăsprezece femei singlitice și mama sa Teososia, au crezut în Christos. Ostașilor li s-au tăiat capul, femeile au fost torturate, iar Sfântul, la rândul său, a fost supus celor mai drastice torturi în timpul cărora a făcut mai multe minuni. A sfârșit prin sabie, și s-a încununat la Cer. Praznicul Sfântului se săvârșește în Biserica sa aflată aproape de Helona, numindu-e Condilion.

În această zi se pomenesc: Sfânta Teodosia maica Sfântului Procopie, Sfintele douăsprezece femei singlitice, tribunii Antioh și Nocostrat, Sfântul Mucenic Avda, care de sabie s-a săvârșit; Sfântul Teofil, care în Sfântul Munte al Atonului a sihăstrit la chilia Sfântului Vasile, ce se află pe locul Sfintei Mănăstiri a Pantocratorului, la anii 1548, și care cu pace s-a săvârșit; Sfântul Nou Mucenic Anastasie cel din Ioanina, care a mărturisit în Constantinopol la anul 1743, și care de sabie s-a săvârșit.

În Calendarul popular, Pricopul reprezintă ziua rea de Lup și Trăsnete 8 iulie

Sărbătoare populară arhaică numită Precupul, Precop, Pricup, Precopiile, Ziua Lupului, a fost preluată de creștinismul ortodox, numindu-se Ziua Marelui Mucenic Procopie.

Potrivit tradiției, ziua este semnificativă, marcată de mituri:

☐ În această zi Luna, ducându-se la cununie cu fratele ei Soarele, s-a înecat, căzând de pe puntea de ceară. La români, mitul este străvechi, aflându-se în legătură cu Pontos, numele grec al Mării Negre / Apa Valachilor.

În mitologia daco-getă un rol aparte l-a avut mitul perechii celeste «Soarele și Luna», mit ce a fost preluat de mitologia greacă. Basileia

căsătorindu-se cu fratele ei Hiperion a dat naștere la doi copii Helios și Selene. Titanii l-au omorât pe Hiperion, iar pe Helios l-au înecat în râul Eridanos. Aflând de moartea fratelui, de durere, Selena s-a aruncat de pe acoperișul palatului. Disperată mama alerga de-a lungul fluviului căutând trupul neînsuflețit al băiatului Helios. Sfârșită de oboseală, Basileia a căzut într-un somn adânc. În vis a avut o vedenie în care se făcea că vorbise cu soțul ei Hiperion care-i spusese că titanii vor fi pedepsiți, iar copiii lor, din porunca zeilor, vor dobândi nemurirea. De acum încolo, ceea ce oamenii numiseră «Focul cel Sacru» din Cer avea să se numească Helios, iar lunii îi vor spune Selene. Este de presupus că anticul Eridanos este fluviul Dunărea, pe malurile căreia s-au desfășurat mare parte a întâmplărilor mitologiei grecești.

De la brațele deltei s-a născut mitul incestului Soarelui și a Lunei. Cărturarul Romulus Vulcănescu a relatat acest mit. Conștient că sunt frați, Soarele se îndrăgostește de sora lui Luna, numită și Iana (afereză de la Diana) sau Ileana. Cererea în căsătorie a fratelui ei Soarele o întristează pe Ileana. Întâi ea încearcă să abată gândul incestuos al fratelui ei: «Puternice Soare sau Preasfințite Soare, / ești puternic mare, / dar i-a spunem: Oare / und' s-a mai văzut / și s-a cunoscut, / und' s-a auzit / și s-a pomenit / să ia sor' pe frate / și frate pe sor' ? / De mi-i arăta, / atunci te-oi lua, / atunci, nici atunci!». Soarele oftează, o îmbie, o roagă, până ce Ileana, aparent înduplecată, îi pune două condiții, de fapt două încercări, care după dânsa întreceau puterea lui divină. Prima: «Io că te-oi lua, / cum zici dumneata, / viteaz dacă-i fi / și te-i bizui / de mi-ei isprăvi: pod / pe Marea Neagră, de fier / și oțel. / Iar la cap de pod, / cam d-o mănăstire, / chip de pomenire, / chip de cununie, / să-mi placă și mie, / c-o scară de fier / pân' la naltul cer!». Puternicul Soare se suie pe scara de oțel până la 'naltul cer' și se duce la moș Adam și la moașa Eva, cărora le spune despre dorința lui de-a lua ca dalbă soție pe sora lui, Ileana Sânziana. Moș Adam și Moașa Eva îi spun că unde-a pomenit, unde-a mai văzut să ia soră pe frate și frate pe soră. Cine încalcă legea strămoșească, Raiul nu-l va vedea și va intra în Iad. Inutil, Puternicul Soare

nu se înduplecă, ci zboară «la gură de-argea, / tot la soră-sa / și iar o ruga / și iar o-mbia / pe dânsa s-o ia». Văzând insistențele lui, Ileana Sânziana «ea tot mai cerca» să-l împiedice de la incest. Îi cere a doua oară: «viteaz dac-ai fi / și te-i bizui, / până-n zori de zi / mie să-i croiești / și să-mi isprăvești / peste Marea Neagră / un pod de aramă, / să nu-l bagi în seamă. / Iar la cap de pod / cam de-o mănăstire, / chip de pomenire, / chip de cununie / să-mi placă și mie». Puternicul Soare realizează și al doilea pod de aramă cu mănăstire în prundul mării. O ia pe Ileana Sânziana de mână și urcă împreună cu ea pe pod. Atunci Sânziana recurge la o stratagemă, nu ca să-și apere fecioria, ca să nu comită incestul, înfierat nu numai de oameni, de moș Adam și moașa Eva, ci chiar de fârtat. Ileana Sânziana spune că nu s-a mai pomenit ca mirele să meargă în urma miresei. Atunci puternicul Soare îi lasă mâna și trece înaintea ei. Iar ea, vai de ea, în mare sare și se înecă. Domnul o preface în mreană. Soarele tocmește năvodari, care scot mreana din apă, zvârlind-o pe mal. Sfinții din cer văd mreana, coboară și o răpesc, ducând-o la moș Adam și la moașa Eva care «o sclivisea, / nume că-i dădea, / Luna mi-o chema. / Iar ea, vai de ea, / märe-ngenunchea, / lacrimi că vărsa, / pe Domnul ruga, Domnul c-auzea /.../ și mi-i osânda: / Lumea cât o fi / și s-o pomeni, / nu v-ați întâlni, / nici noaptea, nici zi /.../ că ei se gonesc / și nu se-ntâlnesc /: luna când lucește, / soarele sfințește; / soare când răsare, / luna intră-n mare».

O altă variantă a mitului ne-a transmis-o mitologul român Nicolae Densușianu: «In fine, văzând că nu poate scăpa de multiplele insistențe ale Soarelui, îi pune condițiunea ca el să facă mai întâi un pod de metal, ori un pod de ceară peste mare [Du-te, du-te, și-mi fă mie / De plimbare ca să-mi fie / Un pod mândru peste mare, / Cum nimeni nu mai are (Burada, Călătorie în Dobrogea, p. 171)], ori de țărnișele mării până la Ostrovul de unde iese Soarele [Fă-mi un pod de ceară, / cu stâlpi de ceară, / Cu urșii de ceară, / Cu blânilor de ceară; / Dar la capul podului / Sa-mi faci domnia-ta / Două dalbe mănăstiri (comuna Tătărești, jud. Teleorman). „Pod de ceară peste mare” cere Iana Soarelui și în alt cântec popular din comuna Drăcșenei, jud. Teleorman: Foaiete verde de cicoare, / In prundul de mare / Iu-te că-mi răsare / Puternicul Soare / Ci va să se-nsoare (Teodorescu, Poesii populare, p. 410)], iar la capul podului, să-i facă o „mănăstire albă”, cu popă de ceară sau o „biseriță de ceară cu popă de ceară” [Dacă tu vei face / Un pod peste mări, / Și popă de ceară, / Biserici de ceară (Alexici, Texte, I, p. 52). După legendele din comuna Socet, jud. Teleorman, Iana Sânziana puse condițiunea Soarelui să-i facă pod peste mare, biseriță de ceară, cu popi de ceară, cu toate de ceară.] și acolo să se cunune ori să facă două mănăstiri, la amândouă capete ale podului. „Puternicul și luminatul Soare” îndeplinește toate cererile Ianei. Podul de ceară și Mănăstirea Albă sunt construite și popa de ceară este încă gata. Apoi amândoi pleacă pe podul de ceară către mănăstirea albă din ostrov ca să se cunune [Sorele pleca / Cu gândul gândea / Pre loc se făcea / Ce luna poftea. / Apoi se-ntorcea / A se cununa / La Mănăstirea Albă cu popa de ceară (comunicată de S. Liuba, Măidan Banat). I-o că te-oi lua, / Cum zici dumneata / Viteaz daca-i fi / Și te bizui / De mi-i isprăvi / Pod pe Marea Neagră / De fier, de oțel; / Iar la cap de pod / Cam d'o mănăstire / Chip de pomenire, / Chip de cununie, / Să-mi placă și mie / cu scară de fier / Pân la naltul cer (Teodorescu, Poesii populare, p. 411)]. Însă pe când treceau, podul de ceară se topește de puterea razelor soarelui [Cântecele Ianei din comunele Drăcșenei și Tătărești, jud. Teleorman și în colecțiunea Reteganul cântece bătrânești: Dar amiază venea / Soarele pripea / Ceara se topea, / Soarele pe Ana / Rău se necăjea / Și de-atuncea iarna / El nu mai pripește] și amândoi cad și se înecă în mare. Dumnezeu însă îi scoate îndată din apă, și-i puse pe ceriu, pe unul la răsărit și pe altul la sfințit: cu ochii să se zărească, dar vecinic să fie despărțiți, arși de foc nestingătoriu ei vecinic să se alunge, însă niciodată să nu se întâlnească, când unu va fi la răsărit, celălalt să fie la apus».

Dacă pentru «podul de peste mare» este de presupus o etimologie folclorică de la Pontos 'punte, pod', pentru cele două personaje atenția trebuie îndreptată spre denumirile gurilor de vărsare a fluviului în mare.

În secolul al X-lea, Constantin Porfîgierul a amintit una din gurile de vărsare ale fluviului cu numele de Selina. Aceeași gură de vărsare, Selina, a fost menționată într-un periplu catalan din secolul al XIV-lea, iar în cântările eroice românești le numesc tot Selina: «Turcii-n droaie se plimba / pe podmolul Dunării / Vedea fete selinence, / Găsea fete brăilence / Cu ie, cu zelvece / Cu trei patru brăilence, / Cu cinci șase gălățence / și cu zece selinence». Acest braț a fost consemnat cu formele Selina și Sulina. Etimologia este de origine greacă: gr.v. σωλην[solen] și gr.m. σουληνα[soulena/sulina] cu accepțiunea 'canal, braț'. Printr-o etimologie folclorică, Selina/Sulina a fost apropiat de Selene/Luna, Diana, Iana, Ileana, Ana.

Brațul numit Hieronstoma «Gura Sacră/Sfântă», astăzi se numește brațul «Sfântul Gheorghe». În

elină/greaca veche cuvântul ἱερός [ieros] (ion. ἱερός, dor. ἱερός, eol. ἱερός) are accepțiunea 'sacru, sfânt'. În citirea inversă, de la dreapta la stânga, gr. ieros este sorei [sore], o apropiere folclorică atât de soare, în unele graiuri pronunțat sore, cât și de soră (dor. iaros, în citirea inversă sora-i). Pentru rom. soare, cercetătorii au «stabilit» originea în lat. sol, dar este de presupus existența daco-get. Sor, soare, comparabil cu sanscr. svar, scr. sur 'soare', zeul arhaic solar Surya în mitologia vedică, scr. arka (afereză de la sarka) 'soare', arm. arew (afereză de la sarew) 'soare' de la care Arew, Areph, Arezak 'Zeul Soare'. La acestea se adaugă teonimul Γοιτοσυρος / Goitosyros, corespondentul lui Apollo la sciți. Teonimul Goitosiros/Goitosuros este o sintagmă formată din două elemente: primul element goito [citit gito, în elină 'oi' se citește «i»], comparabil cu etnonimul gitioni 'geții mari' populație getică în ținuturile din nordul Pontului Euxin, înseamnă 'al geților'. Syros /Suros, al doilea element, are accepțiunea de 'Soare'. Întreaga sintagmă semnifică 'al Geților Soare / Soarele Geților'.

Datorită omonimelor, etimologiilor folclorice, pentru obținerea rimei, adeseori termenul SOARE, cu diversele pronunții și grafii: sor/soare, sur/suare a fost apropiat de sor/surată/soră, însura (în-sura), sur 'culoarea gri' cal sur, e.i. sura 'apă', răsare (ră-sare) etc. Iată câteva exemple: «Soare, soare, frățioare, / Iar tu lună soră bună»; «Îmblă frate, mândrul soare / Îmblă frate să se-nsoare/.../ Cu sora sa Ileana»; «Foaie de cicoare / În prunduț de mare / Iată că-mi răsare / Puternicul soare / Dar el nu-mi răsare / Ci vrea să se-nsoare»; «Frate, frățioare / Unde-ai mai văzut / Și-ai mai pomenit, / Să ia sor' pe frate / Asta nu se poate». Căsătoria dintre frate și soră nu este numai incest, dar este contrar firii și legilor, iar cea dintre Soare și Lună ar putea da naștere la urmași sori care ar distruge lumea prin foc: «De-o pofțiți așa, / Soare păcătos, / Prea e luminos! / Pe Iana c-o lua / Mulți sori s-o făcea / Pământul o ardea»; «Că se-nsoară soare / Și ia pe soru-sa luna, / Mai mulți sori că s-or prăsi / Pământul că l-or pârlă, / Doamne, ce greu om trăi». De la acest «joc» al cuvintelor ieros, sore, soare, soră, Pontos, punte, pod, s-a plămădit întregul mit.

□ În ziua de Precup înfloarește grâul. Sfântul se îngrijește să grăbească coacerea cerealelor de primăvară și să ferească holdele și cânepa de grindină și vijelie. Dacă ziua nu este onorată, Precup uscă cerealele înainte ca acestea să aibă bob în spic. În această zi, la câmp se lucrează până la amiază, apoi se retrag în curte.

Femeile îl cinstesc pe Pricop care le urmărește la «cop-tul» pâinii, al mălaiului, a altor aluaturi, ca să nu se pripească, altfel vor fi pedepsite și aluatul pâinii nu mai crește. Este «joc de cuvinte», «cop-tul» pâinii, Pricop citit de la dreapta la stânga «(pu)cârp», cârpa (mr. cârpă, megl. corpa), probabil referindu-se la «cârpa de bucătărie» care are și accepțiunea de 'zdreanță'.

Precup este dușmanul copiilor, îmbolnăvind copiii părinților celor care îndrăznesc să lucreze în ziua lui. Este alt «joc de cuvinte», Procopie considerat o sintagmă formată din radicalii: pro element prim de compunere savantă cu semnificația 'pentru' + copi(i), intervenind probabil și paronimul pricăjit 'mic, nedevelopat, pipernicit, sfrijit, slab'.

□ Pricop este purtătorul fulgerelor și al trăsnetelor și topește / arde piatra-n apă; îi ferește pe oameni de foc și de arsurile apei fierte.

□ Niște țărani au treierat grâu în ziua de Pricopie. Până seara s-au aprins paie și au ars. Un alt «joc de cuvinte», ultima parte din Pricopie, sugerând cuvântul «paie».

□ În Munții Apuseni, moșii susțin că cel care nu-l omagiază pe Procopie este luat de două vânturi puternice Harcodan și Dornados.

□ Tot în 8 iulie se serbează și Ziua lupilor, ca lupii să nu mănânce vitele. Potrivit legendei, o femeie nu l-a onorat și a lucrat în ziua lui Procopie. Un lup a furat pruncul femeii, care a cerut ajutor. Un glas i-a răspuns: «Nu e lupul, ci Precupul». Femeia a îngenuncheat și i-a cerut iertare pentru că nu l-a cinstit. Precupul s-a înmuiat și i-a înapoiat copilul.

A. «CIURICA» SĂRBĂTOAREA FEMEILOR, 15 IULIE

1. «Ciurica», urmașa amazoanelor, aliate ale cetății Troia

În Calendarul popular, Ciurica este patroana femeilor care le «transmite» forța necesară pentru a lupta

împotriva bărbaților. Divinitate răzbunătoare care îi pedepsește pe toți cei care lucrează în ziua dedicată ei. Ciurica pare a fi o «amazoană modernă».

Amazoanele, aliate ale Troiei

Mitul amazoanelor, a femeilor războinice, a aprins cele mai năstrușnice fantezii. Urmașe ale lui Ares, zeul războiului, și a nimfei Armonia, Amazoanele aveau un stil de viață crud, dând dovadă de curaj sălbatec și sete de sânge. «Patria» lor nu a fost precizată, undeva în bazinul Pontului Euxin / Mării Negre, la Istrul de Jos, nordul Mării Negre sau chiar în Peninsula Asia Mică:

□ Amazoanele locuiau pe malurile Istrului: «[Apolo] se îndreptă spre Xanthos, ducându-se la amazoanele cele dibace la călărie și spre Istru». Într-o altă lucrare, amazoanele locuiau în «Țara Istriana»: «Ἰστριαν νιν ['Istriian nin]: dacă scriem cu doi νν [nn], Ἰστριαν νιν ['Istriian nin] trebuie să înțelegem Sciția, unde istriana Artemis l-a primit pe Heracles. Artemis este numită istriana, fie după Istru, în jurul căruia locuiesc amazoanele, care o cinstesc mult pe zeiță, fie după tribul scitic al taurilor, care locuiesc în preajma Istrului și care, de asemenea, o cinstesc pe Artemis. Unii citesc istriana, înțelegând 'în țara istriana'».

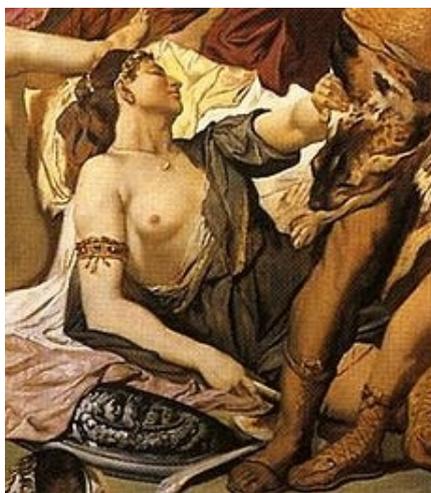
Amazoanele, fiicele zeului Ares, locuiau ținutul din nordul Mării Negre și erau conduse de reginele Hipolita și Antipoa. Doar o dată pe an se întâlneau cu bărbații pentru a procrea. În cazul în care se năștea o fată ea rămânea împreună cu mama în tribul amazoanelor, dar dacă era băiat era fie omorât, fie trimis tatălui său. «Conducătoarele menționa Iordanes împărțindu-și prin tragere la sorti grijile care să apere și avuțiile proprii și să devasteze și pe a altora, Lampeto a rămas să apere hotarele patriei, iar Marpesia a dus în Asia noul gen de armată alcătuită din femei. Învingând în război diferite neamuri, iar cu altele încheind pace, au ajuns în Caucaz, unde au rămas un timp și au dat locului numele de stâncă Marpesia... Acolo și-au așezat tabăra un timp amazoanele, până ce și-au întărit armata. Ieșind de acolo și trecând fluviul Ales, care curge pe lângă cetatea Gargara, au supus cu același succes Armenia, Syria și Cilicia, Galatia, Pisidia și toate ținuturile Asiei. Apoi s-au întors către Ionia și Eolia, le-au învins și le-au transformat în provincii ale lor. Din dorința de a trage cu arcul și de a vâna, îndeletniciri pe care le prețuiau cel mai mult, cu cheltuieli mari au clădit și au înfrumusețat în chip cu totul deosebit templul Dianei din Efes. Astfel femeile născute în Sciția, ajutate de întâmplare, s-au făcut stăpâne pe conducerea Asiei, pe care au păstrat-o aproape 100 de ani, până când s-au întors la Stânca Marpesia, despre care am vorbit mai înainte».

La alți autori, amazoanele au fost un trib de războinice care au avut un regat în bazinul fluviului Thermodon din Pont, fondând mai multe orașe: Ephesus, Magnesia și Smyrna

Pentesilea,
opera lui
Gabriel-Vital
Dubray
Frumoasa
Pentesilea ucisă
de Achilleus,
din
Palatul Lovru.
opera lui
Aslem
Feurbach
(1783).

Parte din cercetători au susținut că exista un trib al amazoanelor aflate într-un matriarhat crud și sângeros. Amazoanele nu aveau sânul drept: «Nu au sânul drept menționa Hipocrat, în timp ce sunt încă mici, mamele le înroșesc în foc un instrument din bronz special construit și îl aplica pe sânul drept pentru a-l cauteriza și ai opri dezvoltarea, iar toată forța să se canalizeze spre braț și spre umăr». Costumația amazoanelor, așa cum

apare în iconografie, era fie cea a zeiței Atena cu coif, fie cea a zeiței Artemis cu rochii subțiri, cu un singur cercel, reprezentate călărind. Ocupațiile principale ale amazoanelor au fost vânătoria și participarea la diferite războaie ale antichității. Ca armament, amazoanele foloseau arcul, sulița toporul și scutul ascuțit «pelta». Între amazoanele cele mai vestite regine au fost Antiope, Hippolite și Penthesilea.

Antiope, fiind răpită de eroul Tezeu, a fost singura amazoană care s-ar fi măritat vreodată, din iubirea lor născându-se Hippolytos. Autorii antici le-au inclus în importante mituri ale antichității: istoricul elin Diodorus a transmis povestea amazoanelor care au cucerit Atlantida, fiind ajutate de eroul Perseus; mitul lui Hercules și a reginei Hippolitia potrivit căreia, eroul a condus o expediție pe teritoriul amazoanelor pentru a obține centura reginei, învingându-le și alungându-le, eliberând teritoriul de supremația acestor războinice; amazoanele au atacat de cinci ori Atena, războinicele fiind adesea comemorate în artefacte, basoreliefuli din marmură, cele mai cunoscute fiind cele de la Partheon și sculpturile din Hallicarnas; participarea amazoanelor la Războiul Troiei.

Uciderea Penthesileei de Achilleus

Participând la Războiul troian, Penthesilea a fost ucisă de Achilleus, care văzându-i frumusețea s-a îndrăgostit de regina amazoanelor: «Amazoana Penthesilea, fiica lui Ares, de neam trac, sosește în ajutorul troienilor. Ea se luptă vitejește. Dar este ucisă de către Ahile și troienii o înmormântează. Ahile omoară pe Tersit, deoarece este certat și ocărât de acesta pentru iubirea sa față de Penthesilea. De aceea, între acheri se iscă o neînțelegere, pricinuită de uciderea lui Tersit. Apoi Achile pleacă pe mare spre Lesbos, unde aduce jertfe în cinstea lui Apolo, Artemidei și Latonei și este purificat pentru omorul său de către Odiseu».

Etimologia pentru 'Ἀμαζόνες ['Amazones] este de domeniul ipotezelor: etimonul ar proveni din persanul «ha-mazan» sau «hamazakaran» 'a face război'; în nordul Caucazului cuvântul «maza» înseamnă 'Lună', referindu-se la zeița Artemis, consacrată Lunii; gr. «a mazós» 'cu sânii plini' sau gr. «a-mazós» 'fără sân', deși toate imaginile plastice contrazic această ipoteză.

Etimonul pentru aceste «femei războinice» este «MAMATOANE», prin afereză «AMATOANE / AMAZOANE» 'MAME TARI / PUTERNCE / MARI'.

«Părintele istoriei» a susținut că sciiții le numeau 'OIORPATA', aceasta fiind o transcriere greacă a amazoanelor:

OIORPATA

I

afereză de la FECI ORPHATA, având accepțiunea de 'FECIOR FATĂ = FATĂ BĂRBĂTOASĂ' (rar în Transilvania «fecioriță», cu aceeași accepțiune)! Două cuvinte pelasge conservate în limba română. Se pare că istoricul grec Plutarh (46-125 p.Chr.) a confirmat ipoteză, amazoanele erau femei care-i secundau pe bărbați în bătălii.

Dacă Ares, tatăl amazoanelor, este afereză de la «TARES» 'puternic', ARMONIA, citit de la dreapta la stânga (în)OMOR, dovedind că urmașele acesteia erau «războinice». Numele reginei Penthesilea este o sintagmă formată din gr. «pente» 'cinci' și «silea» 'tare, puternică' (compară cu lat. silex 'piatră' și cu Silistra / Durostorum 'Tăria / Cetatea de pe Istru')!

Despre amazoane informațiile sunt relativ puține, femeile puternice sunt cunoscute în istorie, chiar dacă n-au fost amazoane.

Dacă se acceptă OIORPATA», afereză de la FECIOR PHATA, însemnând 'FECIOR FATĂ = FATĂ BĂRBĂTOASĂ', la aceeași similitudine s-ar reduce CIURICA, afereză de la FECIURICA / FECIORICA, = FATĂ BĂRBĂTOASĂ'!

În aceasta zi femeile facă un țest, să-l usuce până seara și să coacă în el o turtă. După ce familia a consumat turta, femeia are dreptul să poruncească, să-l pedepsească și chiar să-l ia la bătaie pe bărbat. Cei ce vor fi bătuți în această zi de către soții vor fi bătuți tot anul. Se obișnuia ca de sărbătoarea Ciurica bărbații să plece de acasă pentru a scăpa de bătaie.

Femeile nu lucrează, nu scot nici gunoiul din casă, doar ciuruie boabe de porumb prin curte; nu împrumută nici foc, evitând astfel bolile, bătaia soților peste an și uciderea vitelor de lupi. Gospodinele dau de pomană porumbi și o găină neagră, pentru ca să nu moară păsările de arșița verii.

1. Sf. Mc. Chiric și Iulita

Sărbătoarea a fost introdusă în creștinism, considerându-se a fi compusă din numele Sfinților Mucenici Chiriac și Iulita (= Ciurica) !

În această zi se serbează pe Cihiriac când s-a făcut sfânt când era de trei ani și șchiop și mama sa Iulita. Chirică Șchiopul îi șchiopează pe cei care nu-i țin ziua, iar cei acre-l serbează sunt feriți de scrânteli în timpul anului.

Iulita din cetatea Iconiei era din neamul împăraților Romei, o bună creștină. Însoțindu-se cu un bărbat a născut un prunc, apoi a rămas văduvă. Pruncul a fost botezat cu numele de Kiric. Mucenița împreună cu fiul ei de trei ani a fost dusă înaintea ighemonului. Iulita a fost cumplit bătută.

În aceeași zi este pomenit Arhiepiscopul Iosif al Tesalonicului.

A. CIRCOVII DE VARĂ 15-17 SAU 16-18 IULIE

Cirocvii de Vară, numiți și Circovii Marinei, frați cu Circovii de Iarnă (16-18 ianuarie), coincid cu mijlocul verii, timpul de 6 luni de la Sf. Gheorghe (23 aprilie) până la Sf. Dumitru (26 octombrie), sunt divinități periculoase, numite «fulgerătoarele», producând fulgere, trăsnete, grindină, vârtejuri, inundații, foc, boli și pagube aduse de lupi în turmele de vite. Circovii de vară sunt trimiși pe pământ ca să observe pe oameni și să-i pedepsească când nu respectă interdicțiile transmise din străbuni.

Păzitori și îngrijitori de hrană ai fiarelor sălbatice, Circovii împreună cu Filipii sunt mai mari peste fiarele sălbatice. Potrivit celor bătrâni, se spune că un popă care îndemnându-i pe credincioși să lucreze în Zilele Circovilor, el dându-le exemplu și adunând fânul cosit de pe câmp, a fost trăsnit, iar fânul s-a aprins. De atunci oamenii îi onorează pe Circovii de Vară.

În ziua de 17 iulie este sărbătorită Sf. Marina, protectoarea păsărilor de curte și a sufletelor copiilor morți. De aceea, în special femeile însărcinate o cinstesc. În aceste zilele sunt culese plantele de leac: inul, mărarul, menta, mușețelul și pelinul, care primesc puteri vindecătoare. Din pelin se prepară «apa de pelin», utilizată în descânțece și se spală mândrele pentru a fi frumoase. Mamele împart măhuri făcute din pelin, pui de găină, porumb fiert și flori. Sf. Marina este slujită trei circovi, prima este Ciurica, divinitatea care le oferă femeilor puteri bărbătești.

De Sfânta Marina, tinerele se prind surate, iar junii se fac frați de cruce, ajutându-se ca frații de sânge.

În zilele de circovi nu se lucrează, nu se împrumută nimic, nu se face curat, nu se spală pe cap, nu se toarce, nu se taie cu foarfecile, în schimb se scoate din pământ ceapa și usturoiul.

A. SFÂNTUL ILIE / SÂNILIE 20 IULIE

La 20 iulie, Biserica Ortodoxă Română sărbătorește ridicarea la Cer a Sfântului Mare Prooroc Ilie (eb. אליהו , Elijah 'Al cărui Dumnezeu este

Jah(ve)', gr. Ηλιας, lat. Elias, arab. إلياس, Iliās), Tesviteanul, unul din cei mai importanți prooroci din Vechiul Testament. În sinaxare și martirologii este pomenit cu apozitia «ο θεσβαιος» [ho thesbaios], redat în română prin «Tevviteanul», «Tesbiteanul», «Tișbitul», (ebr. Ha Tișbi), după localitatea Teșev sau în versiunile greco-latine Tesvi sau Tesba.

Cultul Sfântului Proroc Ilie coboară în secolul IV, iar atestările documentare se întâlnesc în secolele V-VI, sărbătoarea generalizându-se în Imperiul Bizantin în secolul IX.

În Noul Testament despre Ilie se menționează: «Și, dacă vrei să înțelegeți, el este Ilie, care trebuie să vină», și se credea că era însuși Mesia: «Va Merge înaintea lui Dumnezeu, în duhul și puterea lui Ilie, ca să întoarcă inimile părinților la copii, și pe cei neascultători la umblarea în înțelepciunea celor neprihăniți, ca să gătească Domnului un norod bine pregătit pentru El». Ilie era din tribul lui Aaron și era preot. La nașterea sa, tatăl sau a văzut oameni îmbrăcați în alb învelindu-l în scutece de foc, dându-i numele, i-au dat să mănânce o flacăra, simbol al râvnei pentru Dumnezeu care l-a mistuit de-a lungul întregii sale vieți. Copil fiind, Ilie a ținut toate poruncile Legii, ținea post și rugăciune arzătoare, făcându-i sufletul ca focul.

Peștera profetului Ilie, Muntele Carmel, Israel.

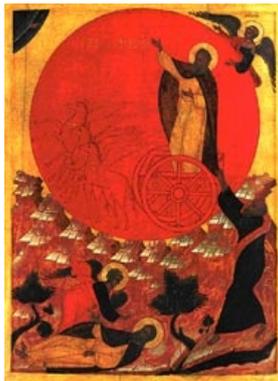
Ilie s-a împotrivit regelui Ahab și soției acestuia Isabel care se închinau idolilor Baal și Astarte, persecutând pe proorocii și oamenii credincioși lui Dumnezeu. Proorocul Ilie a dus o luptă aprigă împotriva preoților care au târât poporul în idolatrie. Ilie a coborât foc din cer, mistuind pe toți preoții căzuți în idolatrie: «Doamne vrei să poruncim să se pogoare foc din cer și să-ți mistuie, cum a făcut Ilie»? La cuvintele Profetului s-a

abătut seceta, totul a fost sec, devastat ars, izvoarele au sec, plantele s-au ofilit, oamenii și animalele mureau din lipsa hranei: «Ba încă, adevărat vă spun că, pe vremea lui Ilie, când a fost încuiat cerul să nu dea ploaie trei ani și șase luni, și când a venit o foamete mare peste toată țara, erau multe văduve la Israel». Proorocul a fost trimis la văduvă care l-a hrănit și căreia i-a înmulțit și făina și puținul ulei ce îl avea: «Și totuși Ilie n-a trimis la niciuna din ele, afară de o văduvă din Serpeta Sidonului». Ilie fu găzduit 3 zile la văduvă, când fiul acesteia muri. Văduva l-a acuzat pe Dumnezeu că a produs nenorocirea. Ilie a dus copilul la etajul 3 unde locuia, a suflat de 3 ori asupra trupului neînsuflețit chemându-l cu strigăte puternice pe Dumnezeu, tânărul a înviat, premergând învierea morților. Proorocul «dirija» furtuna și ploile: «Ilie a fost supus acelorași slăbiciuni ca și noi; și s-a rugat cu stăruință să nu ploaie, și n-a plouat deloc în țară 3 ani și 6 luni. Apoi s-a rugat din nou, și cerul a dat ploaie, și pământul și-a dat rodul».

Sfântul Proroc Ilie nu a trecut la cele veșnice, ci a fost ridicat la Cer, alături de Moise și cei trei Apostoli în ziua Schimbării la față. Este a doua personalitate care a Vechiului Testament care a fost înălțat cu trupul la Cer, minune văzută de ucenicul său. El s-a ridicat pe o căruță de foc trasă de cai !

Ilie s-a arătat în strălucirea de pe muntele Tabor împreună cu Moise, pe când Iisus, schimbat la față, a vorbit cu el despre cele ce aveau să se întâmple în Ierusalim: «El s-a schimbat la față înaintea lor; fața Lui a

strălucit ca soarele, și hainele I s-au făcut albe ca lumina. Și iată că s-a arătat Moise și Ilie, stând de vorbă cu El. Petru a luat cuvântul, și a zis lui Iisus: „Doamne, este bine să fim aici; dacă vrei, am să fac aici trei colibe: una pentru Tine, una pentru Moise și una pentru Ilie”. Pe când vorbea el încă, iată că i-a acoperit un nor luminos cu umbra lui. Și din nor s-a auzit un glas, care zicea: „Acesta” este Fiul Meu prea iubit, în care Îmi găsesc, plăcerea Mea: de El să ascultați”»!

Ridicarea la Cer a Proorocului Ilie (Icoană rusească din secolul XVI).

La început, Sfântul Ilie a fost sărbătorit în ziua de luni după Duminica Tomii, apoi celebrat împreună cu Profetul Elisei. Din secolul V, Profetul Elisei a fost celebrat la 14 iunie, iar Sfântul Proroc Ilie la 20 iulie.

La românii ortodocși, Sf. Mare Proroc Ilie este considerat ocrotitorul recoltelor, acordându-i-se multă cinstire. Când se produc fenomene meteorologice deosebite, în special în toiu verii, Ilie traversează Cerul cu căruța lui de foc, pentru a-i ocroti pe oameni.

În Panteonul românesc Sânt Ilie este divinitatea Soarelui și a focului, identificată cu Helios în mitologia greacă și Sol în cea romană. Divinitate solară și meteorologică Sânt Ilie provoacă furtuni, ploi torențiale, fulgere, tunete, trăsnete, incendii, leagă și dezleagă ploile, provoacă grindină. Dracii înspăimântați se ascund prin arbori, pe sub streșina caselor, în turlile bisericilor, dar Sânt Ilie îi urmărește și îi trăsnește.

Una din cele mai populare divinități, Sânt Ilie este prezent în datini și obiceiuri:

□ În ajunul sărbătorii, fecioarele se duc în cânepiști (loturi semănate cu cânepă), se dezbracă, se tăvălesc prin ogor, după care se îmbracă și se întorc acasă. Dacă noaptea visa cânepă uscată, fecioara se mărita cu om bun.

□ În dimineața de Sânt Ilie gospodinele adună plante de leac, în special busuioc, care se uscă în pod, sub streșini sau cămări.

□ De Sânt Ilie, femeile credincioase duc busuioc la biserică pentru sfințire, apoi acesta era aruncat pe foc, iar cenușa se folosea în scopuri terapeutice în cazul când copii făceau bube la gură.

□ Până la Sânt Ilie nu se consuma mere, dar în această zi se ducea la Biserică un coș de mere, se sfințeau, ele devenind mere de aur pe cealaltă lume.

□ Gospodinele dădeau de pomană mere, erau invitați copiii sub mar care se scutura. Pomul din care se dădea de pomană trebuia să fie neatins până atunci. Parte din cercetători apropie pe Ilie Pălie cu zeul rob Pripekalo patronul Dragostei care avea simbol mărul. În folclorul românesc, Sântilie a fost considerat patronul merelor timpurii.

□ La Biserică erau pomeniți morții (Moșii de Sânt Ilie), iar în gospodării se organizau praznice.

□ Dacă tuna la sărbătoarea de Sânt Ilie, alunele vor seca, iar fructele vor avea viermi.

□ Acum se desfășoară «retezatul stupilor» recoltarea mierii de albine, după care membrii familiei și apropiații participă la o masă festivă, se cinsteau cu țuică îndulcită cu miere și gustau din miere. La masă nu aveau voie să participe vrăjitori și cei care făceau farmece pentru a nu le fura dulceața.

□ De Sânt Ilie ciobanilor li se permitea să coboare în sate, făcând cadouri iubitelor sau soțiilor furci din lemn pentru tors. O tradiție pastorală în mediul pastoral era «Hora Sântiliei». Fetele de măritat erau invitate la horă; cele care nu intrau în horă așteptau încă un an pentru a fi pețite.

□ Pe plaiurile munților se organizau nedei și târguri cu muzică și jocuri. «Târgul de fete de la Muntele Găina»; «Nedeia de la Polovraci» manifestare etno-folclorică și târg anual; " Bâlciul de Fălticeni la care participau negustori români, polonezi, ruși, letoni, cehi, germani, cu participarea artiștilor de circ (acrobați, iluzioniști, scamatori), teatru de păpuși, roata norocului până în 1814 al doilea ca însemnătate din Europa, după cel de la Leipzig; Nedeia mocănească «Sân Ilie la români» de la Covasna, cu participarea formațiunilor din județul Sibiu; «Sărbătoarea mocanilor» și «Târgul feciorilor de la Săcele» de la Săcele, manifestare tradițională anuală; «Târgul desfășurat la Bezdead», Găești.

Biserici și mănăstiri cu hramul Sfântul Proroc Ilie

Sfântul Proroc Ilie a fost reprezentat în decorația unor biserici (Catedrala Sfânta Sofia din Constantinopol), unele Biserici poartă i-au fost închinat (două biserici în Novgorod, la Iaroslav pe Volga), fondarea unor ordin cu numele său (Ordinul Carmelitelor, cu măicuțe care purtau pelerine de culoare albă, care s-a redus apoi numai la vestimentația capilară).

La români Sfântul Proorc Ilie a fost cinstit, așa cum atestă izvoarele istorice. Sfântul voievod Ștefan cel Mare a ctitorit Mănăstirea Sfântul Ilie, în 1487, lângă Suceava. Mai multe Mănăstiri și Biserici sunt închinat Sfântului:

□ În Arhiepiscopia Bucureștilor sunt 13 biserici ridicate în cinstea Măritului Proroc, din care în București: Biserica Sfântul Ilie Rahova, ctitorită în 1706 de Safta Brâncoveanu, hramul Sfântul Proroc Ilie

(sector 4); Biserica Sfântul Ilie Gorgani, hram Sfântul Proroc Ilie Tesviteanul (sector 5); Biserica Sfântul Ilie Titan, hram Sfântul Proroc Ilie Tesviteanul (sector 3).

Biserica «Sfântul Ilie Tesviteanul» din cartierul Titan, București.

□ În Mitropolia Moldovei și Bucovinei sunt mai multe biserici în care ocrotitor Sfântul Proroc Ilie Tesviteanul: în Iași 2 biserici Biserica Tâlpăari care a preluat hramul de la Biserica «Sf. Ilie» de pe str. Vasile Alecsandri (demolată în 1953) și Biserica cu hramul «Sf Ilie» din cartierul

«Alexandru cel Bun».

În Protopopiatul Iași au hramul «Sf Ilie» în parohiile Dancu I, Rediu-Andrei, Ungheni, Șerbești, Slobozia și Vișani.

Biserica «Sf. Ilie» din Botoșani, atestată din 1778 (o biserică de lemn a breslei blănarilor), ctitorită în 1809.

Biserica «Sf. Ilie» din satul Sf. Ilie, comuna Șcheia, ctitorită de Ștefan cel Mare și Sfânt în 1488. Pictura a fost realizată în timpul domnitorului, în secolul XVII a fost reparată în vremea Mitropolitului Varlaam. În biserică se află un tablou reprezentându-l pe Ștefan cel Mare și Sfânt cu familia sa. Icoanele împărațiști din biserică au fost realizate la Moscova, în 1708.

□ În Protopopiatul Târgu Neamț o singură biserică poartă hramul Sfântului Ilie Tesviteanul și se află în Târgu Neamț, ctitorită în 1837.

□ În Protopopiatul Rădăuți trei biserici îl cinstesc pe «Sf. Ilie» în Rădăuți și în parohia Dărmănești.

□ În Protopopiatul Câmpulung are hramul Biserica «Sf. Ilie» din Vatra Dornei.

□ Biserica parohială cu hramul «Sfântul Ilie» din Roman, construită din cărămidă, în 1840.

□ Biserica care-l are ocrotitor pe Sfântul Proroc Ilie Tesviteanul din Sinaia, ridicată între anii 1933-1939, după planurile arhitectului Paul Smărănescu și este considerată Catedrala Bucegilor.

□ Biserica având hramul «Sfântul Ilie» din Craiova, ctitorită în piatră, cu stil arhitectonic brâncovenesc, ridicată în 1720 de boierii Oteteleșteanu.

Între anii 1840-1841 picturile au fost refăcute de Constantin Lecca. Biserica a fost distrusă de cutremurul din 1840 și reclădită din temelii între anii 1889-1896, iar pictura murală a fost realizată de Gheorghe Tătărescu.

□ Biserica a cărui hram este Sf. Ilie din parohia Comănești, Protopopiatul Baia de Aramă.

În Timișoara a existat o biserică având hramul «Sfântul Ilie», construită în anii 1825-1826, în cartierul Fabric. În 1910, prin construirea turbinei electrice și amenajarea cursului râului Bega, biserica urma a fi demolată, urmând construirea unui edificiu în Piața Morii. În locul fostei biserici, pe malul drept al râului Bega este o mare cruce cu inscripția: «crucea aceasta a fost pusă aici în anul 1928 Pe locul altarului bisericii ortodoxe romane demolate în anul 1913».

În primăvara anului 1912 a fost înălțat noul locaș de cult, ca stil arhitectonic a fost ales cel al Catedralei Mitropolitane din Sibiu. Concomitent a fost construită și o școală confesională în perimetrul destinat bisericii. La 22 septembrie / 5 octombrie 1913 a fost sfințat lăcașul de cult, Biserica Ortodoxă din Fabric a devenit mândria credincioșilor din Timișoara, desfășurându-se întruniri importante ale românilor. La celebrarea Sărbătorii Crăciunului din 25 decembrie 1929 a participat Miron Cristea, primul Patriarh al României.

Biserica Sf. Ilie din Timișoara

În noiembrie 1928 în această parohie a fost înființată corala «Speranța», sub egida «Societății Culturale a Tinerimii Speranța». Corala «Speranța» a avut steag propriu, care se află lângă scaunul arhieresc din Biserică, iar în 1936, a fost inclusă în «Asociația Corurilor și

Fanfarelor Române din Banat». Dirijorii coralei au fost: Gheorghe Ioanovici, Traian Dragodan 1968-1994) și Ovidiu Giulvăzan (1994- și în prezent).

□ În Arhiepiscopia Tomisului biserici cu hramul Sântului Ilie în satul Zorile din comuna Adamclisi, Mănăstirea Histria și biserica de lemn din Cernavodă.

Biserici cu hramul «Sfântul Ilie» se află și în comunele: Aninoasa (județul Dâmbovița), Baia Mare (județul Maramureș), Brădeni (județul Sibiu), Dobrița (județul Gorj), Tătărești (județul Bacău) etc.

Mănăstiri cu Hramul Sfântul Mare Proroc Ilie

Tesviteanul:

- Mănăstirea din Albac, județul Alba.
- Mănăstirea Dragomirești, județul Maramureș.
- Mănăstirea Florești, Poenești, județul Vaslui.
- Mănăstirea Izvorul Miron, Românești-Tomești, Județul Timiș.
- Mănăstirea Jitianu, satul Braniște, comuna Podari, județul Dolj.

- Mănăstirea Nușeni, Nușeni, județul Bistrița-Năsăud.
- Mănăstirea «Sfântul Ilie», Albac-Horea, județul Alba.
- Mănăstirea Toplița, Toplița, județul Harghita.
- Nănăstirea Vasiova, Bocșa, județul Caraș-Severin.
- Schitul Băișoara, Băișoara, Județul Cluj.
- Schitul Pahomie, Olănești, județul Vâlcea.
- Schitul «Sfântul Ilie» de pe Muntele Semenec, Văliug, județul Caraș-Severin.
- Schitul «Sfântul Ilie», Buda-Berzunți, județul Bacău.
- Schitul «Sfântul Ilie», Borlești, județul Neamț.
- Schitul «Sfântul Ilie», Vama-Tarcău, județul Neamț.

Ilie este un antroponim care în România este purtat de peste 120.000 de persoane, de la care variantele Ilia, Iliuță, Ilieș, Eliade. Este posibil ca o formă de feminin să fie Ileana, de la care Eleana, Eliana, Elena (gr. 'lumină'), Elia, Leana, Ilinca, Linca, Lia, Lica. Un număr impresionant de persoane au nume de familie Elia, Ilian, Ilea, Iliescu, Ilișianu, Ilieș, Iliști, ș.a.

În România, Ilie este prezent și în toponime: comuna Ilia județul Hunedoara, localitatea Sfântul Ilie, comuna Șcheia, județul Suceava.

Sfântul Ilie este un sat al comunei Șcheia din județul Suceava. Localitatea s-a dezvoltat în jurul bisericii Sfântul Ilie Tezvitianul, ctitorie a lui Ștefan cel Mare și Sfânt, în 1488, aflată în imediata apropiere a orașului Suceava. Între anii 1632-1653 a fost reparată și zugrăvită de Mitropolitul Varlaam. Icoanele împărătești au fost realizate la Moscova în 1708.

Comuna Ilia (magh. Marosillye, germ. Elienmarkt 'Târgul de Ilie') este o comună (satele Bacea, Bretea Mureșului, Brâznic, Cuiș, Dumbrăvița, Ilia, Săcămaș, Sârbi, Valea Lungă), în județul Hunedoara.

Comuna Ilia, situată pe valea Mureșului, este o așezare străveche cu descoperiri arheologice din epoca dacică. Toponimul ILIA a

fost interpretat sub diverse ipoteze folclorice:

□ Denumirea a fost preluată de la macedoneanul Ilea care asigura transportul aurului și a sării pe râul Mureș.

□ Toponimul este de origine elină, de la «Helios» 'Soare', așezarea fiind întemeiată de coloniștii romani.

□ Numele ar proveni de la un cneaz refugiat din calea invaziilor otomane și s-ar fi așezat pe malul Mureșului, în aceste părți.

Așezarea a fost scriptic atestată în 1266, iar mai târziu a fost consemnată sub forma Terra Elya, apoi Villa Hellya (Hylla). Într-un alt document a fost menționat «Iles-Sades-Fenes», din timpul regelui Bela al IV-lea care a donat prin decret regal uneiu familii nobiliare pentru vitejia în luptele împotriva tătarilor, în 1241. În anul 1574 Dieta Transilvaniei a hotărât construirea unei cetăți apărate de 30 de gardieni conduși de un căpitan. În cetate a fost un castel construit de Ștefan Bathory, principele Transilvaniei, care l-a 1 februarie 1574 a făcut o vizită la Ilia, și a donând castelul lui Farcas Bethlen. Fiul său Gabriel Bethlen, născut aici în 1580, a fost principe al Transilvaniei (1613-1629).

Sătenii susțin ca acest castel a avut numeroase tuneluri care se lega cu castelul de la Hunedoara, de la Zam, și chiar pe sub râul Mureș. Castelul a fost centrul domeniului feudal cuprinzând teritoriul așezărilor: Bretea Mureșană, Bacea, Săcămaș, Certej, Cuiș, Gothatea, Vorta, Visca, Bagara (Valea Poienii). Astăzi parte din castel este în

curtea spitalului.

Între documentele emise de principele ardelean în Ilia sunt cele emise la 25 iunie 1614 și 18 septembrie 1624, prin care au fost scutiți preoții români de sarcini iobăgești: dijma grâului, secarei, orzului, ovăzului, dijma din vite, în schimb au fost obligați să răspândească calvinismul.

Răscoala din 1784 condusă de Horea, Cloșca și Crișan a avut implicații și în localitatea Ilia. Răsculații conduși de Iosif Buda și preotul Ion Florea au participat la atacul împotriva cetății Deva, care a eșuat. Înfrângerea răscoalei a avut urmări și pentru locuitorii localității. Totuși, pentru a-i liniști pe țărani, în 1792, baronul Iosif Bornemisa a donat un lot de 5000 m.p. pentru construirea bisericii ortodoxe române care fusese distrusă în 1700 de turci.

Dacă în 1750, Ilia apare ca oraș în Conscripția Aron, în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și la începutul secolului al XIX-lea este numit «» 'Ilia opidu'. În 1808, Ilia a fost centru de plasă, cu o întrerupere 1818-1825, până în 1849.

În 1878 a fost construit un alt castel este cunoscut cu numele de «Castelul Rappaport». La UNESCO, Castelul de la Ilia poartă denumirea de «Turnul cu bufnițe», despre «Castelul Rappaport informațiile sunt lapidare».

Astăzi Ilia (magh. Marosillye, germ. Elienmarkt

'Târgul de Ilie') este centru de comună formată din satele: Bacea, Bretea Mureșului, Brâznic, Cuiș, Dumbrăvița, Ilia, Săcămaș, Sârbi, Valea Lungă), în județul Hunedoara.

De la Ilia sunt așezările numite:

- ☐ Ilieși: localitate în județul Bacău, comuna în județul Mureș, sat al comunei Rahova, județul Neamș.
- ☐ Iliești: sat, comuna Întregalde, județul Alba; comună în județul Gorj; localitate în județul Suceava.

Sfântul Mare Proroc Ilie este mare sărbătoare estivală la românii ortodocși.

A. ILIE PĂLIE 21 IULIE

Sfântul Ilie-Pălie este considerat tatăl, fratele sau vizitiul lui Sânt Ilie, sărbătoare ce se ține în 21 iulie. Sărbătoarea este celebrată pentru prevenirea arșiței și a focului, a trăsnetelor, împiedecarea aprinderii pădurilor, împotriva ploilor cu grindină; opârliie; dar și de frica bolilor. În Moldova și Bucovina se crede că Ilie Pălie ar face focul pentru un al vizitiu al lui Sântilie. Existența acestei sărbători în Calendarul popular este contestată, susținându-se că ar fi o replică populară fiind luat în derâdere Sfântul Mare Prooroc Ilie.

Pentru Pălie nu a fost găsită o etimologie acceptată.

Etimonul pentru Pălie este vb. (tranzitiv și intransitiv privitor la sursa de căldură) 'a păli, a arde, a dogori, a pârlî'. Refl. (reg.) 'a încălzi la soare, la foc'. Intr. și refl (despre plante) 'a se ofili, a se usca, a se veșteji, a se îngălbeni' (de arșiță). Trans. Soarele păleşte plantele. Mr. pălescu, pălire, megl. palés. Der. pală (mr. pală) 'adiere', ceh pala 'arșiță', s.n. palici 'ardere', mold. 'pahar de țuică'. Compară cuvintele din limba latină: pallens 'care produce paloare, mistuie, distruge', pallescere 'păli', cu cele din română: păli 'ofili, arde, frige, pârjoli, prăși, dogori, veșteji (de arșiță)', pălit 'ofilit, vestejit, îngălbenit, uscat'. La români este cuvânt arhaic, pelasg / străvechi valac / traco-daco-getic, așa cum atestă adj. sanscrit palitá 'ars, livid, gălbejit' !

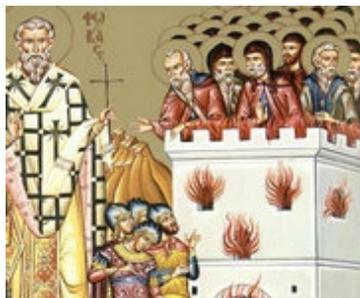
Verbul ofili, ofilesc, '(despre plante) a se veșteji, a se îngălbeni' este identic cu păli!

Din cele expuse rezultă că termenul pălie, din sintagma Ilie Pălie, are accepțiunea de «Soarele care păleşte plantele», «le vestejește», «le ofilește», «le îngălbenește» !

B. POMENIREA ADUCERII MOAȘTELOR SFÂNTULUI SFINȚITULUI MUCENIC FOCA, EPISCOP DE SINOPE 23 IULIE

□ Sf. Foca martir al credinței

În timpul împăratului Traian trăia la Sinope un om creștin numit Foca. Foca a fost prins și dus la judecată. Când voia să-l judece eparhul Africanus și-l hulea pe Iisus,

s-a pornit cutremurul. Atât prefectul cât și garda s-a au căzut la pământ fără suflare. Mucenicul Foca i-a înviat. Totuși, Foca a fost dus la împăratul Traian și a mărturisit credința sa în Mântuitor.

Sfântul Mucenic Foca a fost maltratată cu cruzime aruncat într-o baie fierbinte. Mucenicul s-a rugat, după care și-a dat sufletul lui Dumnezeu.

La 23 iulie în 403, moaștele Sfântului Sfințit Mucenic Foca din Sinope au fost duse la Constantinopol.

Tot în această zi sunt pomeniți: Sfinții Mucenici Apolinarie și Vitale,

episcopii Ravenei; Sfântul Sfințitul Mucenic Apolonie, episcopul Romei; Sfinții Mucenici ce s-au săvârșit în Bulgaria, creștini în zilele împăratului Nichifor; Cei șapte Mucenici din Cartaghen; Cuvioasa Ana cea din Lefcacia.

□ Tradiția populară de Sf. Foca

Sfântul Foca se ține a doua zi după Ilie Pălie, pentru ca focul să nu se extindă, devenind catastrofal, iar recoltele să nu fie opărite. De Sf. Foca se susține că «arde piatra în apă», iar «Soarele fierbe apa pâraielor și râurilor». Sărbătoarea se ține pentru ca gospodăriile să fie ferite de foc și este interzis:

□ Să se lucreze după amiază.

□ Femeile să gătească la foc, să aprindă foc, bărbații să aprindă țigări.

□ Să se facă claie de fân sau paie. Femeia și-a certat bărbatul că și făcut claia de fân, spunându-i căi rău de trăsnet, dar acesta a continuat să lucreze. Seara s-a pornit o furtună cu fulgere și claia de fân a fost trăsniță.

Cei ce nu celebrează această sărbătoare sunt în pericol de a se îmbolnăvii, provocându-i-se arsuri pe corp.

A. SFÂNTUL MĂRIT, MARELE MUCENIC ȘI TĂMĂDUITOR PANTELIMON; PINTELEI CĂLĂTORUL 27 IULIE

□ Sfântul și Măritul Mucenic Pantilimon

Sfântul și Măritul Mucenic Pantelimon s-a născut la Nicomedia. Tatăl său Eustorgios a fost un senator păgân, iar mama sa Evula o creștină care i-a dat fiului numele de Pantoleon. Tânărul a fost încredințat lui Eufrosin un medic renumit al timpului său. La rândul său, Pantoleon a devenit un medic de renume, împăratul Maximian urmând a-l lua ca medic particular. Tânărul medic a fost inițiat în tainele credinței de Sfântul Ermolae.

Într-un din zile Pantoleon a găsit pe drum un copil mort, mușcat de șarpe. Tânărul medic l-a chemat în ajutor pe Christos și imediat copilul s-a ridicat, iar năpârca a crepat. După această minune, tânărul medic s-a întors la Sfântul Ermolae și a primit Sfântul Botez. Timp de 7 zile a stat medicul la preot, bucurându-se de învățăturile acestuia. În a 8 zi, medicul s-a întors acasă spunându-i tatălui că a fost la palat pentru a îngriji un om bolnav.

La medic a venit un senator orb rugându-l pe Pantoleon să-l vindece. Invocându-l pe Mântuitor, medicul făcu semnul Crucii pe ochii orbului, iar acestuia i-a revenit vederea. De față a fost și tatăl său, Eustorgios, care împreună cu senatorul vindecat au fost botezați de Sfântul Ermolae.

După moartea tatălui, medicul Pantoleon și-a împărțit averea săracilor, și-a eliberat sclavii săi și s-a îngrijit de vindecarea bolnavilor, cerându-le în schimb să creadă în Iisus cel ce a venit pe Pământ pentru a-i

vindeca pe oameni de toate bolile. Între cei vindecați de medic a fost și un Creștin care fusese torturat din ordinul împăratului Maximian. Ceilalți medici din Nicomedia l-au denunțat împăratului. După ce a ascultat depoziția senatorului orb vindecat, care i-a spus că Panteleon l-a vindecat chemând Numele lui Iisus, împăratul a cerut să i se taie capul și a trinis slujitorii să-l aducă pe medic. Pantoleon a fost adus la împărat care l-a acuzat că l-a insultat pe Asclepios și pe ceilalți zei prin credința sa în Iisus Christos, un om mort crucificat. Împăratul l-a pus la încercare pe celebrul medic, aducându-i un paralytic, asupra căruia preoții păgâni spuseră incantații, fără a-l vindeca. Pantoleon a înălțat ruga către Dumnezeu și luându-l pe paralytic de mână, l-a ridicat în Numele lui Iisus Christos. Bolnavul s-a ridicat, a început să umble spre invidia preoților păgâni care l-au îndemnat să-l ucidă pe medic. Pantoleon a fost supus torturii: a fost legat de un stâlp, trupul i-a fost sfâșiat cu gheare de fier, rănilor i-au fost arse cu făclii aprinse. Medicului i-a apărut Christos sub chipul Sfântului Ermolae părintele său spiritual care i-a spus: «Nu te teme, copilul meu, căci sunt cu tine și îți voi fi de ajutor în tot ceea ce vei suferi pentru mine». De îndată torțele s-au stins, rănilor medicului au fost vindecate. Medicul a fost scufundat în plumb topit, aruncat în mare legat de un pietroi, aruncat fiarelor sălbatice, dar din acestea medicul a rămas nevătămat. Atunci împăratul a dat ordin să fie legat de o roată cu lame ascuțite ce urma a fi lăsată să se rostogolească de pe o înălțime în fața poporului orașului. Domnul a intervenit, Pantoleon a fost eliberat, roata strivind în rostogolire mare parte de necredincioși. Întrebat de împăratul Maximian în ce constă puterea sa și cum de a ajuns la credința creștină, Pantoleon i-a arătat unde sta ascuns Ermolae, Dumnezeu i-a făcut cunoscut că venise vremea, pentru el și stăpânul său, să-L mărturisească și să-și găsească desăvârșirea în Mucenicie. După ce Sfântul Ermolae se sfârșise, împăratul i-a spus că îl va trimite în alt oraș, dar medicul i-a replicat: «Ai spus adevărul fără să vrei, mincinosule, căci ei sunt acum în Ierusalimul ceresc». Pentru că nu a reușit să-l clinească din credința sa, împăratul a ordonat ca Pantoleon să fie decapitat iar trupul să fie aruncat în foc. "

Sfântul a fost dus la locul execuției, călăul și-a agitat spada, dar aceasta s-a topit precum ceara la foc. Văzând minunea, cei prezenți l-au mărturisit pe Christos. Pantoleon i-a îndemnat pe soldați să-i îndeplinească datoria, și-a început să se roage, iar un glas i-a răspuns: «Slujitor credincios dorința ta va fi acum îndeplinită, porțile cerului îți sunt deschise, cununa ta e pregătită. Tu vei fi de-acum înaintea adăpost deznădăjduiților, ajutor celor încercați, doctor bolnavilor și teroare demonilor, de aceea numele tău nu va mai fi Pantoleon ci Pantelimon» (care înseamnă 'prea milostiv'). Sfântul și-a întins grumazul, capul i-a căzut, din gâtul lui a curs lapte, trupul a devenit alb ca neaua, iar măslinul uscat de care a fost legat a înverzit pe dată și a rodit cu fructe îmbelșugate. Soldați n-au ars trupul mucenicului, ci l-au încredințat credincioșilor care l-au îngropat cu pioșenie pe moșia lui Armantios Scolasticul și s-au dus să propovăduiască Vestea cea Bună și în alte locuri.

Hermeneutica narațiunii este clară pentru inițiați, iar pentru vulg îndeamnă la credință:

□ PANTOLEON: (om) puternic gr. πεντε [pente] 'cinci' și leo 'leu' (et. nec., lat. leo, -is); corpul îmbrăcat «în țole» (= în țoale: 'haine, îmbrăcăminte', ngr. τσολι [tsoli] sau τσουλι [tsouli]); fr. Noël 'Crăciun' (engl. Christmas, germ. Wihnachten, sp. Navidad, it. Natale).

□ EUSTERGIOS: greși (greșit) 'a păcătui', var. (inv.) agreși, mr. agârșescu, megl. grișos; soi greu (soi 'clasă, speță, tip, gen', mr. so(i)e, megl. soi, alb. soi, nge. σοι [soi] + greu 'dificil, cu greutate, mare' (mr. greu, greao, megl. greu, greo, istr. greu, grę, lat. gravis, it. greve, prov., cat., gal. greu, fr. grief, sp., port. grave); Eu Sergios (= Sergiu).

□ EUPHROSIN / EUFROSIN: sorphē (= șarpe (zool.) 'ofidian', var. mold. șerpe, mr. șarpe, megl. șarpi, istr. șorpe, lat. serpes, it. port. serpe).

□ COPIL MORT MUȘCAT DE NĂPÂRCĂ: pui de năpârcă (pui copil 'iup = jup' + crăpa).

□ ERMOLAE: Roma, Amor.

□ MAXIMIAN: animal (fără) inimă.

□ ASKLEPIOS: soi pe cal (= sui pe cal); salpe (= șarpe).

□ PANTELIMON: palat; mile om (om milos).

Considerăm că este suficient pentru cuvintele arhaice din limba noastră.

Moștele Sfântului Pantelimon continuă să săvârșească vindecarea și să aducă harul lui Christos,

singurul Doctor al Sufletelor și Trupurilor, al tuturor celor care se apropie de El cu evlavie.

Tot în această zi sunt pomeniți: Senatorul orb care a fost tămăduit de Sfântul Pantelimon, și care de sabie s-a săvârșit; Cuvioasa Maica noastră Antuza mărturisitoare, cea din sfânta mănăstire a lui Mantiniu; Sfinții Mucenici o sută cincizeci și trei, care în Marea Traciei s-au săvârșit; Cuviosul Manuel, care cu pace s-a săvârșit; Sfântul Noul Mucenic Hristodul, din Casandra, și a mărturisit în Tesalonic la 1777, și care prin sugrumare s-a săvârșit.

□ Tradiția populară de Sfântul Pantelimon

Divinitate meteorologică, Pantelimon este sărbătorit în aceeași zi cu Sfântul Mucenic Pantelimon din Calendarul Ortodox 17 iulie. În Muntenia, Moldova și Banat, Sf. Pantelimon este considerat hotar al timpului calendaristic. Divinitatea aduce furtuni violente și grindină care distrug recoltele.

Sfântul Pantelimon poartă și denumirea de «Pintilie călătorul» sau «Sfântul Ilie cele Mic» / «Sfântul Ilie cel Șchiop». Divinitatea îi protejează pe cei care călătoresc, iar tradiția populară susține că vara «se călătorește», începând cu 27 iulie, adică își ia traista în spate și îi lasă loc toamnei: «Se duce vara ca o pâine, vine iarna ca un câine»! Pintilie are grijă ca trecerea de la vară la toamnă să se facă ușor: berzele se pregătesc de plecare, cerbiile ies din râuri anunțând astfel răcirea apei, crugul cerului se întoarce spre toamnă, încep să cadă frunzele din copaci, se întoarce frunza teiului, cocorii se strâng în stoluri și pornesc spre țări mai calde. Bătrânii susțin că Pintilie stăruie pe lângă vară să se întoarcă și la anul.

O altă tradiție susține că Sfântul Pantelimon este fratele mai mic al Sfântului Ilie, de aceea este și el puternic. Sfântul Pantelimon, la rândul său, poate provoca mari nenorociri. Până în ziua Sfântului Pantelimon trebuie să se secere recoltele. De ziua Sfântului Pantelimon nu se lucrează pe câmp. De Pintilie se pot mânca mere, porumb fiert și pot fi mâncați pepenii dulci ca mierea.

Note (Bibliografie):

Nicolae Denusușianu, Dacia preistorică, Editura Meridiane, București, 1986, p. 693.

În Grecia antică s-au folosit calendare luni-solare, dar fiecare cetate își avea calendar propriu. În calendarul atenian, anul începea la solstițiul de vară, iar lunile atice erau: Hecatombeon, metageition, boidromion, boidromion, pianepsion, memakterion, poseidon, hamelion, antesterion, elatkebolion, munihion, thargelion, skirothorion și luna a XIII-a embolismică (un al doilea poseideon). Din 8 ani, 5 aveau 12 luni, iar 3 ani aveau 13 luni (embolisimici). Începând cu anul 432 a.Chr., astronomul Meton a introdus ciclul de 19 ani, timpul când fazele lunare se repetă (12 ani cu 12 luni și 7 ani cu 13 luni). Anii se numărau cronologic, începând cu anul 776 a.Chr. când s-au desfășurat primele jocuri olimpice.

Ambrosius Macrobius Theodosius, Saturnalia, Editura Academiei Române, București, 1961, p. 82.

O unealta utilizată pentru arat în agricultură este «plugul». Originea etimologică a cuvântului este controversată. Ocupație străveche, agricultura a fost practică și în Peninsula Scandinavia, așa cum rezultă din desenele încrustate pe stânca de la Tanuin sau pe stâncile din provincia Bohuslan (Suedia), care înfățișează oameni cu pluguri de lemn, trase de vite. În limba norvegiană cuvântul «plug» are accepție de 'țăruiș de scurmat', iar în limba suedeză «plug» înseamnă 'țăruiș, par' și 'plug'. În suedeză pentru 'a ara' există formele «ploga» și «ploja», dar în norvegiană «plugre» are accepțiunea de 'a munci pământul'. Din «plugre», prin afereză (căderea consonantei inițiale «p») rezultă «lugre = lucre» (alternanța consonantică g/c este arhaică, cunoscută și de latini) 'a munci', 'a lucra pământul'. Româna este singura limbă care păstrează acest cuvânt, «a lucra» este un verb arhaic traco-daco-get, și nu aparține lat. «lucrum» 'câștig, interes, bogăție', și cu atât mai puțin lat. «lucrubare». Verbul românesc «a lucra» anulează posibilitate ca termenul «plug» să fie de origine slavă în limba română. Termenul «plug» cunoaște o mare răspândire în Europa, de la nordul Mării Negre până în Britania și de la Marea Egee până în Scandinavia: român. plug, mr. plug, megl. plug, alb. pluk, ngr. Pluki, germ. Pflug, engl. ploug, v.sl. plug(i), sârb. plug, bulg. plug, pol. plug, slov. plug, ceh. pluh, și chiar turc. pulluk (preluat probabil din substratul tracic din Asia Mică sau din greacă).

Andrei A. Lillin, Mitul marelui vânător, Editura Facla, Timișoara, 1986, p. 208.

Perkunas (lit. perkunas 'tunet'), șeful triadei, era un zeu atmosferic, producător de fulgere, patron al tunetelor

și al focului ceresc, dar și aducător de ploaie. Focurile sacre de lemn de stejar ardeau permanent în cinstea zeilor. Pădurile de stejar erau sacre, iar stingerea focului sau tăierea stejarilor sacri aduceau pericol de moarte. În perioadele de secetă se aduceau rugăciuni zeului, însoțite din câte trei libații de bere peste focul sacru și de un triplu sacrificiu de animal negru: țap, vițel, cocoș. Soția zeului era Perkunija, simbolizând furtuna, care în timpul ploilor cu fulgere călărea un armăsar de foc. Perkunas este același cu zeul vedic Parjanya (sanskrit. parjanya 'nor de furtună'), divinitatea furtunii și a ploii, adeseori identificat cu Indra, ca zeu atmosferic. Parjanya (unul din cei 12 Aditya) apare mugind ca un taur, iar din carul său se scurg torente de ploaie. Fulgerele sunt îndreptate împotriva demonilor, ticăloșilor și copacilor.

De la baltici, în special de la lituaneni, divinitatea a fost preluată de slavi: Perun (sl. perouni 'cel care lovește', rus. arhaic perun 'fulger, trăsnet'), Pirin (la ruși), Perunoveț (la bulgari), 'zeul fulgerelor și al tunetului, al furtunilor cu trăsnete'. Stejarul a fost arborele consacrat zeului, construindu-i-se capiști (altare păgâne primitive, de la sl. kapi 'idol', paleo-bulg. kapiste 'locul idolilor', de la român. căpâlnă formă pentru lat. capela) și temple în păduri de stejar. În statuile antropomorfe avea patru capete, în mâna dreaptă un corn de băut, iar în stânga un arc. La Novgorod, zeul avea o statuie de lemn, în fața căreia se întreținea un foc continuu cu lemn de stejar. După creștinarea slavilor, atributele zeului erau trecute Sfântului Ilie. Pekuna, soția zeului Perun, era aceeași cu Hestia/Histie (grec. estia 'foc, locuință', doric. Essia, Osia 'cea care dă impuls tuturor lucrurilor') zeița protectoare a focului în mitologia greacă, Tabiti la sciți, Vesta zeița căminului casnic, protectoarea focului domestic, în mitologia romană.

Attys, zeu frigian cu etimologie incertă, este afereză de la TATYS 'Tata', soțul zeiței Kybele 'Mama Mare' ! Ambrosius Macrobius Theodosius, o.c., p. 88-89.

Copiată în secolul XIII de un călugăr de la mănăstirea Comar, din sudul Germaniei, după o «schiță» din secolele III-IV a principalelor drumuri din Imperiul Roman (cu o lungime de 7 m, ulterior fragmentată în segmente), a fost dăruită lui Konrad Peutinger, după numele căruia este cunoscută sub denumirea de «Tabula Peutingeriană». Segmentele VII și XVIII prezintă drumul de la Lederata la Tibiscum/Timiscum 'Timișoara'. Herodot, Istorii, IV, 59.

Nicolae Densușianu, Dacia preistorică, Editura Meridiane, București, 1986, p. 699.

Dicționarul explicativ al limbii române, Editura Academiei Române, București, 1984, p. 722.

Ambrosius Macrobius Theodosius, o.c., p. 102-103.

Romulus Vulcănescu, Mitologia română, Editura Academiei Române, București, 1987, p. 500.

Victor Kernbach, Dicționar de mitologie generală, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989, p. 547.

Homer, Iliada, XVIII, 384-394.

Herodot, Istorii, VIII, 98.

Este posibil ca zeul să se fi format de la VOC = FOC, care a fost apropiat de VOCCLAN, sintagmă formată din *foc și etr. clan 'fiu' (focclan), care prin metateză a dat Volca și Volcan, de la care ușor s-a ajuns la lat. Vulcanus, soțul Venerei, 'zeu al focului, care făurea sub Etna fulgerele lui Iupiter; (fig.) foc, flacăra, incendiu'. Zeul Sethlan, citit de la dreapta la stânga NALTHES (hazard ?), adj. lat. altus (afereză de naltus) 'înalt, însemnat, puternic, mare, nobil, mândru, măreț, semeț, strălucit'.

Homer, o.c., I, 585-590.

Nicolae Densușianu, Dacia preistorică, Editura Meridiane, București, 1986, p. 662-663.

Dr. Marin Popescu-Spineni, România în izvoare geografice și cartografice, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978, p. 74

DEMETER / DEMETRA, citit de la dreapta la stânga devine ARTEMIDA (= ARTEMISA).

Strabon, Geografia, XII, 5, 3.

A. Dauzat, La toponymie française, Paris, 1971, p. 89, apud Vasile Ionișă, o.c., p. 200.

A.J. Winderkens, Γυγας, Beiträge zur Namenforschung, Heidelber, 1957, p. 171-172.

Comunicare prof. Petru Pilu Gugulanul.

Nicolae Densușianu, o.c., p. 201-202.

Adj. alb, mr. albu, megl. alb, qb, lat. albus 'alb, albit', it. alba, sp. albo, vegl. jualb, engad. alvo.

TATĂ, tați, 'părinte' (var. tătâne, pl. tătâni), mr. tată, pl. tătâni, megl. tată, pl. tătōni, istr. toțe, lat. tata, gr. *τατα*, ngr. *τατας*, alb. tatë, it. de sud tata, it. dial. tato, 'tată, bunic', tata 'stăpână', port. tata.

Pentru termenul NANA este greu de găsit un etimon pentru că se regăsește în mai toate limbile. În română: nani 'cântec de leagăn, bebeluș, cuvânt cu care se îndeamnă copiii la somn', cf. ngr. *ναννι*, it. (ninna) nanna, sp. nana; der. nană 'mamă, mătușă, titlu de reverență pentru femeile mai în etate', cf. ngr. *ναννη*, alb. nënë; gr. *ναννα* 'mătușă', ngr. *veve* 'mamă'.

Diodor din Sicilia, Biblioteca istorică, III, 59, 7.

Este observabil «jocul numerelor»: 3, 6 !

Cy-bela, de la care Bellona!

Ritualul se numea taurobolium, atestat în 160 p.Chr.: preotul cu capul acoperit, înveșmântat în togă, cobora în groapa acoperită cu un planșeu găurit în mai multe locuri; era adus un taur căruia i se sfășia pieptul din care curgea sângele scurs prin găurile planșeului, iar preotul era împrōscat cu sânge, după care purificat era scos din groapă. Testiculele taurului erau îngropate sub altar. Tauroboliul a fost asociat cu «criptobolium», sacrificiul berbecului căruia i se tăiau testiculele. «Tauroboliul» o onora pe Cybele, iar «criptobolium» pe Attis. Începând din timpul împăratului Antonius Pius, «tauroboliul» se făcea într-un nou sanctuar pe Vatican.

Titus Livius, *Ab urbe condita*, I, 20.

Etimonul pentru Saturnus este considerat lat. *satus* 'semănătură, sădire'; *satur* 'îmbelșugat, fertil'; *sator* 'semănător'. În română sătul 'săturat, ospătat, sătul', mr., megl. sătul, istr. satu, lat. *satullus*, vegl. *satoil*, it. *satollo*, prov. *sadol*, fr. *saoul*, cat. *sadoll*. Saturn este comparabil cu Savitar (a cărei fiică a fost Savitri) 'Înfăptuitorul, Reproducătorul', «Zeul Soarelui» identificat cu Surya 'Soarele', unul din cei 12 Aditya. Dacă se înlătură terminația *nus* din Saturnus rămâne SATUR, citit de la dreapta la stânga rutas a cărei rădăcină este lat. *rota* 'roată' (lat. *roto* 'a roti, a (se) învârti, a (se) suci' și *rutum* 'a răsturna'; radicalul pentru zeu este pelasgul / străvechiul valac RĂSTURNA (sintagma ră- + turna 'a întoarce cu fundul în sus'; turna 'a se întoarce, a se înapoia, a veni înapoi', mr. *tornu*, *turnari*, *turnare*, megl. *torn*, *turnari*, istr. *tornu*, lat. *tornare*, it. *tornare*, prov., cat., sp., port. *tornar*, fr. *tourner*), de la care, prin afereză, SATURN, în lat. SATURNUS! Așadar, Saturnus este cel care răstoarnă timpul; de altfel romanii l-au identificat cu gr. Kronos; Saturn a fost și zeul timpului, având ca soție pe zeița Ops.

Herodot, *Istorie*, IV, 59.

Ibidem, IV, 127.

Diodor din Sicilia, Biblioteca istorică, I, 94, 2.

Ibidem, I, 16; 43, 6 și V, 75, 1.

Aristotel, *Probleme*, XIX, 28.

Iordanes, *Getica*, XI, 69.

Nicolae Densușianu, *Dacia preistorică*, București, 1986, p. 557, 565 și 574.

Nicolae Densușianu, o.c., p. 176.

Numele Cosma poate fi de origine greacă, *κοσμος* 'ordine, organizare'. Sf. Cosmas este și numele unui martir creștin, patron al orașului Milano.

Numele Damian este de origine greacă, posibil a însemna 'blând, a îmblânzi'.

Diodor din Sicilia, Biblioteca istorică, III, LVII.

Romulus Vulcănescu, *Mitologie română*, Editura Academiei, București, 1987, p. 393-394.

Nicolae Densușeanu, o.c., p. 111-113.

Ibidem, p. 99.

Vasile Bogrea, *Note de toponimie dobrogeană*, în «Analele Dobrogei», 1921, nr. 1, p. 34-35.

Derivate: a cârpi, cârpită, cârpaci, cârpiță (cârpă; zdreanță la pl. 'un fel de aluat subțire făcut din făină și ouă, care se fierbe în supă în bucăți mici, având forma unor fășii')!

Pindar, *Olimpicele*, VIII, 48-49 (61-63).

Scolii la Pindar, *La Olimpice*, III, 46 a.

Iordanes, *Getica*, VII, 50-52, *Fundația Gândirea*, București, 2001, p. 18-19.

Plutarh menționa că la Atena și în Chalkis existau câte un Amazoneum locaș al Amazoanelor ce conținea

mormintele acestora și obiecte de cult. La Atena se aduceau sacrificii amazoanelor, fecioarele jucând anual dansul ritualic al Hipolitei, purtând arme și scuturi.

Arctinos, Etiopia.

Limba română dispune de substantivul feminin FECIORICĂ, FECIORELE, 'plantă erbacee târătoare cu tulpina păroasă, cu frunze mici și opuse, cu flori galbene-verzui, dispuse compact la subsioara frunzelor' (Herniaria glabra); (reg.) feciorie, iarba-datului-și-a-faptului, iarba-fecioarei, iarba-feciorilor (fecior 'bărbat tânăr, flăcău', lat. *fetiulus + suf. -ior), iarba-surpăturii; Fecioară + suf. ică (DEX, s.v.).

CHIRIC, chirici (reg.) 'greier, purece, copil neastâmpărat'.

S.m. pl. (pop.) CIRCOVI (1) 'numele unei sărbători nerecunoscută de biserică, în care se crede că nu este bine să lucrezi'; CIRCOVI (2) pers. III sg. circovește, vb. IV (reg., despre păsări) 'a gănguri, a ciripi'.

Noul Testament, Evanghelia după Matei, 11, 14.

Ibidem, Evanghelia după Luca, 11, 17.

Ibidem, Evanghelia după Luca, 9, 54.

Ibidem, Evanghelia după Luca, 4, 25.

Ibidem, 4, 26.

Ibidem, Epistola sobornicească a lui Iacov, 5-17-18.

Ibidem, Evanghelia după Matei, 17, 2-5.

Potrivit legendei, Ilie a adunat poporul pe muntele Carmel și a cerut să hotărască la ce divinitate se vor închina. În urma unei probe de foc câștigată de Ilie, poporul s-a convins că 'Domnul este adevăratul Dumnezeu'.

Unii cercetători consideră că etimologia pentru Ileana are legătură cu Ilion numele poetic al cetății Troia; Ileana a fost un nume destul de popular la familie regale ale Greciei (Tudor Olimpius Bompa, Prenume la români, ediția a doua revizuită, Editura Mirton, Timișoara, 2005, p. 107).

Pe lângă sărbătoarea dedicată «sfântului», pălie are accepțiunea de '1. cobila plugului. 2. leasă adăugată saniei pentru a încălca cu lemne, cu fân, cu paie'. S.f. cobila este '1. Suportul alcătuit din două lemne împreunate, care servește la transportarea plugului pe drum. 2. Scaunul pe care rotarul așează roțile când montează spițele sau obezile'; (înv.) 'iapă'; (reg.) 'capră, crăcană, trăgătoare, (Mold. și Trans.) traglă, coșniță, hântău'. Var. cobâla. Pentru sl. kobyla 'iapă', se ia în calcul lat. caballus 'cal' (Equus caballus).

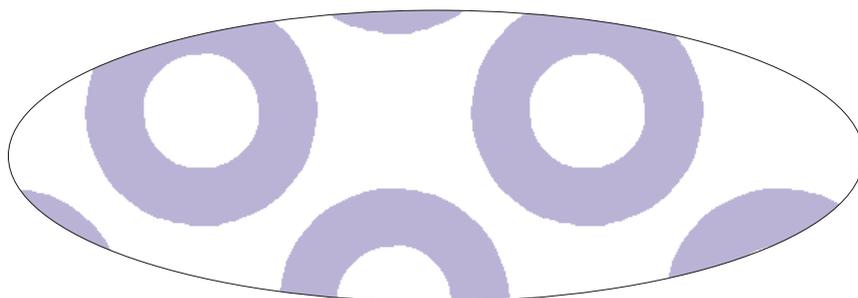
Sanscritul palita demonstrează că nu este «monopol slav», iar vb. ofili, cu var. (înv. și reg.) ovili este exclus a fi împrumut din rus. ohilet 'a se pipernici'.

Sfântul Sfințit Mucenic Ermolae este pomenit în 26 iulie, împreună cu Ermip și Ermocrat, preoți din clerul Bisericii Nicomediei, rămași dintre sfinții douăzeci de mii ce au fost arși acolo de tiranul Maximian (284-305) la 28 decembrie 303, fiind ascunși într-o cameră.

Știința și arta interpretarea textelor vechi, obscure, criptice, în special biblice; Știința sau metoda interpretării fenomenelor culturii spirituale; var. hermeneutică. fr. hermenéutique, cf. gr. hermeneutike < hermeneuein 'a interpreta', hermeneus 'interpret'.

S.f. năpârcă: 'specie de șopârlă lipsită de membre'; 'viperă'; ☐ Expr. Pui de năpârcă 'om rău, perfid' / cf. alb. neperke, nepertke.

Vb. crăpa / crepa: 'a înceta de a mai trăi; a se stinge din viață; a muri; a rîpăsa; a deceda'; < lat crepare.

Centrul Național de Informare și Promovare Turistică Caransebeș

Șapte motive pentru care merită să vizitați Caransebeșul și împrejurimile orașului

Publicat 22/06/2017

în jurnalul Caraș Severinul în șapte zile

1. Centrul civic al Caransebeșului „grăitor” al istoriei
Aici este locul unde puteți admira cele mai reprezentative clădiri istorice ale municipiului, printre care se numără Casa de Cultură „George Suru”, Palatul Episcopal, Casa Diecezană, Primăria, Cinema Luna, Imobilul PHILIPPHOF, Palatul Korongy, vechile imobile ale comercianților macedoneni, Biblioteca „Mihail Halici”, monumentele istorice și statuile, precum statuia Generalului Ioan Drăgălina, Crucea Identității și Demnității Naționale, Monumentul Revoluției din 1989.

Dacă doriți să vă răcoriți cu o înghețată sau un suc, în centru sunt mai multe terase, precum Limonădăria Nea Tică, Cristal Café, Terasa Centrul Vechi.

2. Lăcașuri de cult istorice spiritualitate și cultură
În municipiul Caransebeș, spiritualitatea este un element imperial de-a lungul timpului, oamenii locului și cei care au zăbovit aici și-au adus credința și datinile în patrimoniul religios al urbei de pe Timiș și Sebeș.

Lăcașurile de cult creștine reprezentative din Caransebeș sunt Catedrala Ortodoxă istorică „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe”, Biserica Ortodoxă din cimitir sau „Sfântul Ioan Botezătorul”, Biserica Romano-Catolică „Neprihănită Zămislire” și Catedrala Ortodoxă „Învierea Domnului” și „Sfântul Proroc Ilie

Tesviteanul”. Pe lângă biserici, pe dealurile Parcului Teiuș se înalță o mănăstire ce poartă hramul „Adormirea Maicii Domnului”.

Pe lângă bisericile creștine, Caransebeșul se bucură și de existența unei sinagogi, Beith El, care, pe lângă funcția de templu de închinare, deține și funcție culturală, fiind sală de concerte, datorită acusticii deosebite.

3. Parcurile de Sculptură mesaje și simboluri transmise prin sculptură
Pentru iubitorii de sculptură, municipiul Caransebeș oferă spre vizitare Parcul Monumental de Sculptură în Lemn, Parcul de Sculptură în Andezit și Parcul de Sculptură în Travertin, acestea fiind realizate de artiști de renume din România și din străinătate.

4. Parcul Teiuș oază de relaxare și înălțare sufletească

O zonă de agrement, cu terenuri de sport, locuri de joacă amenajate pentru copii, bisericuța de lemn „Sfântul Ioan Botezătorul”, Parcul de sculptură în lemn și terasa „Ograda Gugulanului” frumusețea reală a acestui loc este însă redată de priveliștea spectaculoasă asupra munților și dealurilor, de prezența apelor curgătoare, Timiș și Sebeș, și de falnicele păduri ce se înalță pe dealurile ce împrejmuesc Teiușul, unde, printre copaci, se înalță și o frumoasă mănăstire.

5. Țarcu Muntele Mic, scară spre Rai
Țarcu Muntele Mic este unul dintre cele mai întinse masive muntoase din Carpați. Regiunea cunoaște o veche tradiție turistică și este potrivită, în special, pentru drumeția de vară și de iarnă, observarea animalelor, cicloturism, enduroturism, excursii etnografice, ture cu mașini de teren

sau cu tractorul, zboruri cu parapanta și organizarea de „teambuilding”.

În stațiunea Muntele Mic, pe lângă peisajul minunat pe care Dumnezeu l-a dăruit, întâlnim Monumentul eroilor bănățeni din lupta pentru reîntregire, Crucea de pe Muntele Mic și Schitul „Sfântul Proroc Ilie”.

6. Stațiunea Poiana Mărului cel mai curat aer din România, cu mult mai ionizat decât aerul de la Cascada Niagara

Ansamblul de relief cu climă, floră, faună, a favorizat apariția stațiunii Poiana Mărului, la aproximativ 45 de km distanță de Caransebeș. Este situată într-un decor deosebit de pitoresc, dominat de păduri de conifere și foioase, răspândite între Muntele Mic, Nedeia și Vârful Pietrii. Din stațiune ni se oferă o perspectivă mai îndepărtată a Munților Retezat și Țarcu.

De aici, pleacă mai multe trasee montane: prin Șaua Iepii (1.727 m), între Masivul Bloju și Baicu, spre Gura Apei, unde se află un mare lac de acumulare pentru hidrocentrala Râu de Mori; prin Valea Șucului, spre Culmile Cuntu și Țarcu; pe valea pârâului Scorilo, spre Muntele Mic; de la Păstrăvărie, pe Culmea Nedeii, spre Vârful Nedeii.

În stațiune există și un schit, al cărui hram este „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul”.

7. Mănăstirea Piatra Scrisă icoana din stâncă

La 25 de km distanță de Caransebeș, înspre Herculane, este Mănăstirea Piatra Scrisă, a cărei poveste trezește sentimentul că Dumnezeu a ales anume acel loc pentru înfăptuirea lăcașului de cult.

„Despre trecutul acestei mănăstiri, tradiția ne spune că, atunci când s-a luat hotărârea construirii unei căi ferate pe ruta Caransebeș Orșova, conform planului, la deschiderea unui tunel într-o stâncă de lângă localitatea Armeniș, s-a aflat pictată icoana Sfintei Treimi. În urma acestei descoperiri,

credincioșii locului au fost nemulțumiți față de continuarea tunelului pe aceeași direcție, știind că icoana are o semnificație spirituală importantă pentru întreaga zonă. Inginerul Muhlheisen, conducătorul lucrărilor, a fost pus în situația de a schimba calculele planului, deviind ieșirea tunelului spre Armeniș, la câțiva metri înspre apus de icoană”.

Centrul Național de Informare și Promovare Turistică Caransebeș

Sursa:

<http://www.7-zile.com/2017/06/22/sapte-motive-pentru-care-merita-sa-vizitati-caransebesul-si-imprejurimile-orasului/>

31 lucruri de stiut despre Otelu Rosu

25.07.2015

Scris de Știri de Timișoara, publicat în Ghid Util

- # In marginea orasului au fost gasite obiecte de silex datand din paleoliticul superior, ca si o imitatie dupa o drahma de tip Dyrhachium, din perioada daco-romana.
- # In antichitate, pe Valea Bistrei trecea drumul roman care pornea de la Lederata pana la Ulpia Traiana Sarmisegetuza. Pe acest drum sunt inscrite numai doua localitati: Agnavae (dupa Ptolemeu) sau Agmonia (Acmonia, Agnaue, Augmonia, dupa geograful din Ravenna), asezare localizata in satul Zavoi (posibil si Ohaba Bistra) si Pons Augusti (Podul imparatului) localizata, dupa unii istorici, la Marga, iar dupa altii, la Voislova.
- # In secolele VI - XI, printre cele 32 localitati banatene din care se extragea aur sunt amintite si localitatile de pe Valea Bistrei, printre care si Ohaba Bistra.
- # 1430 - regele Sigismund doneaza localitatea fiilor lui Petre Stoian, Laczlo Iuga si Novac Negotha, actualul oras purtand denumirea de Negotesti, probabil dupa numele proprietarului Novak Negotha. De altfel, pe la 1449, un Negotha de Negotesti apare ca prim-pretor de Caransebes.
- # Localitatea Ohaba Bistra, pe vatra careia s-a format actualul oras, este pomenita in documente inca din secolul al XIV-lea, pe atunci numindu-se Bisthere sau Bistra. Intr-un document, datat la 21 decembrie 1458 si scris la Arad, Nicolae de Bizere si Iacob de Racovita incheie o intelegere in privinta unor mosii din Comitatul Timisoarei, printre care figureaza si mosiile Alsoachowa (asezare disparuta in apropiere de Glimboca) si Zobadfalw, localitatea fiind identificata ca Ohaba Bistra.
- # 1561 - Actualul cartier Mal este consemnat ca proprietate a familiei nobiliare Bizerea, iar un alt cartier al orasului, Ciresa, este mentionat in cronici din 1580, sub denumirea Cseres Bistra.
- # 1658 - Aceasta parte a Banatului a fost cedata turcilor de catre principele Transilvaniei Acatiu Barcsay, pana la pacea de la Karlowitz (1699), cand Banatul trece sub stapanire austriaca.
- # 1699 / 1700 - In „conscriptia” localitatilor din Banat, se gaseste localitatea sub numele de Ohaba Bistra (“ohaba” inseamna “loc”, “asezare”).
- # 1751 - administratia militara este inlocuita cu una civila, exceptie facand regiunile de granita.
- # 1762 - se formeaza regimentele graniceresti constituite din tarani liberi. In 1768 ia fiinta la Ohaba Bistra compania 12-a regimentului de graniceri Valaho Iliric nr. 13. Sediul comandamentului graniceresc de la Ohaba Bistra se afla intr-o cladire unde astazi este sediul Ocolului Silvic.
- # 1795/1796 - numitul Martinschitz instaleaza o forja mai precis un ciocan de forja actionata hidraulic, pe vatra localitatii Ohaba Bistra, la poalele dealului lui Ferdinand, incepand prelucrarea fierului in zona; in aceeasi perioada familia Madersbach construiește o forja la Rusca Montana. Aceasta investitie necesitand forta de munca specializata, au fost adusi colonisti de la Bocsa si Resita.
- # 1807 - Primii colonisti majoritari germani s-au stabilit in apropierea instalatiei metalurgice, asezarea constituind nucleul viitoareii localitati Ferdinandsberg.
- # 1823 - Proprietarul coloniei este Ferdinand Hoffmann. Ia fiinta Colonia veche, zona cu case cladite in apropierea uzinei, precum si cladirile din apropierea podului de la Ciresa.
- # 1848 - Guvernatorul revolutionar maghiar Fülöp Lipot schimba denumirea localitatii Ferdinandsberg in Bemhegy (dealul lui Bem), denumire care nu dainuie decat pana in 1849.
- # 1850 - Se atribuie terenuri, de catre Asociatia brasoveana de mine si metalurgie, angajatilor de la uzina Ferdinandsberg pentru construirea de case in zona Colonia Noua.
- # 1867 - Noua asezare va primi numele de Nandorhegy, care va administra si localitatile din jur, pana la Valea Bistrei, mai putin Glimboca, intre 1895-1937.
- # 1872 - existau 724 locuitori in Ohaba Bistra si 301 locuitori in Ciresa.

- # 1878 - populatia din Ferdinandsberg era de 625 suflete, cu 129 proprietari de case si 18 familii de zilieri. Se cunoaste si ca la 1886 in Ohaba Bistra erau 666 locuitori, in Mal 482, iar in Ciresa 404.
- # La sfarsitul secolului al XIX-lea, pe langa germani, la Ferdinandsberg traiau si slovaci, unguri si italieni (proveniti din nordul Italiei, zonele Tolmezzo si Ponteba).
- # 9 iunie 1919 - Se renunta la denumirea de Nandorhegy, revenindu-se la vechea denumire de Ferdinandsberg
- # 1924 - se schimba denumirea in Ferdinand. Populatia bastinasa nu i-a zis niciodata Ferdinand, ci „La Pod” datorita podului de beton de proportii mari si oarecum modern pentru timpul acela.
- # In timpul celui de-al doilea razboi mondial, datorita greutatilor economice, administratia celor doua localitati Ohaba Bistra si Ferdinand se contopeste (in 1943) si se formeaza localitatea Ferdinand Bistra, dar dupa 1945 cele doua comune revin la forma lor initiala.
- # 1948 - numarul locuitorilor atinge cifra de 3979 de suflete. Din acest numar 2442 erau romani, 1108 germani, 362 maghiari, 2 cehi, 24 slovaci, 3 sarbi, 11 rusi si 27 italieni.
- # 8 iunie 1948 - Autoritatile comuniste din Ferdinand au hotarat schimbarea denumirii in Oțelu Rosu.
- # 1956 - Populatia a ajuns la 6088 locuitori. Din acestia 4073 erau romani, 1268 germani, 580 maghiari, 12 cehi, 36 slovaci, 12 sarbi, 25 rusi, 32 italieni si 42 evrei. Din numarul total de 6088 de suflete, de sex masculin erau 3310, iar de sex feminin 2778, majoritatea fiind populatie activa.
- # 1960 - Oțelu Rosu este declarat oras cu subordonare raionala (avand o populatie de 8500 locuitori), iar in componenta lui sunt trecute cele doua localitati invecinate, Ciresa si Mal.
- # 1966 - sunt inregistrati 8584 locuitori.
- # 1985 - orasul avea 14910 locuitori.
- # 2002 - Conform recensamantului, populatia orasului atinge un numar de 11.767 persoane.
- # Principalul agent economic al orașului Oțelul Roșu a fost, pentru o lunga perioada de timp, Intreprinderea Oțelul Rosu, avand un numar de angajați care a fluctuat intre 3500 si 5500. In anul 2002, a fost declarat falimentul, marea majoritate a celor peste 3000 de angajați din acel moment pierzandu-și locurile de munca.
- # Conform recensamantului efectuat in 2011, populația orașului Oțelu Roșu se ridica la 10.510 locuitori, in scadere față de recensamantul anterior din 2002, cand se inregistrasera 11.749 de locuitori. Majoritatea locuitorilor sunt romani (82,24%). Principalele minorități sunt cele de maghiari (1,99%) și germani (1,43%). Pentru 13,36% din populație, apartenența etnica nu este cunoscuta. Din punct de vedere confesional, majoritatea locuitorilor sunt ortodocși (70,15%), dar exista și minorități de romano-catolici (6,92%), penticostali (4,1%) și baptiști (3,48%). Pentru 13,35% din populație, nu este cunoscuta apartenența confesionala.(sursa: Primaria Oțelu Roșu, INS)

Sursa:

http://www.timisoaraexpress.ro/ghid-util/31-lucruri-de-stiut-despre-otelu-rosu_16336

Religie

În bătaia peniței

Ion TURNEA

**„Și ne iartă nouă greșalele noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri.“
(Matei 6, 12)**

Pentru a putea rosti rugăciunea „Tatăl nostru“ rugăciunea pe care Mântuitorul Iisus Hristos ne-a dat-o spre folos sufletesc trebuie să cunoaștem liniștea, pacea și iubirea. Fără liniște, pacea și iubire nu putem ierta micile imperfecțiuni ale celor din jur și nu putem rosti cu toată ființa noastră rugăciunea „Tatăl nostru“, cea mai complexă rugăciune, fiindcă în cele șapte cereri sunt cuprinse toate nevoințele omului.

Pentru ca omul să se învrednicească de lucrarea binecuvântată a rugăciunii Tatăl nostru, trebuie să-și elibereze sufletul de toate neajunsurile și să ierte pe cei ce i-au greșit pentru ca ființa lui să fie plină de pace, de iubire. Iertând o să fie iertat și el, iar rugăciunea începe să lucreze și să aducă roade bogate în viața adevăratului creștin.

Iertarea îndeamnă la iubire. Nu poți să ierți fără să iubești.

Nimic nu este mai grăitor decât porunca Noului Testament, porunca iubirii. Ea este porunca ce cuprinde toate celelalte porunci ale Vechiului Testament, căci adevărata iubire nu greșește niciodată, ea este cea care iartă, se roagă, este aducătoare de pace, liniște, ajunge până într-acolo încât și-ar da viața pentru aproapele. „Aceasta este porunca Mea: să vă iubiți unul pe altul, precum v-am iubit Eu. Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca sufletul lui să și-l pună pentru prietenii săi. [...] Dacă vă urăște pe voi lumea, să știți că pe Mine mai înainte decât voi M-a urât.“[3] (Ioan 15, 12-13, 18) Cei ce respectă porunca iubirii iartă celor ce greșesc necugetatele fapte. La început sufletul celor iubitori și iertători este rănit și se întristează asemenea femeii ce i-a venit ceasul să nască, însă în timp se vor bucura, că rugăciunile lor și binele dăruit de ei în schimbul celor rele a adus roade, iar cei ce au greșit s-au îndreptat prin exemplul primit. „Femeia, când e să nască, se întristează, fiindcă a sosit ceasul ei; dar după ce a născut copilul, nu-și mai aduce amintec de durere, pentru bucuria că s-a născut om pe lume.“[4] (Ioan 16, 21)

Mântuitorul Iisus Hristos a fost ocărât, lovit, răstignit și cu toate acestea se ruga pentru cei ce îi făceau această nedreptate, fiind sigur că nu din înțelepciune fac acest lucru, ci din întunecarea minții lor, „Iar Iisus zicea: Părinte iartă-le lor, că nu știu ce fac.“[5] (Luca 23, 34)

Bunul Dumnezeu atât de mult ne iubește încât ne-a dăruit cu dragoste totul „Fiule, tu totdeauna ești cu mine și toate ale mele ale tale sunt.“[7] (Luca 15, 31) El ne iartă și ne iubește, iar iubirea și iertarea Lui nu are margini. De câte ori nu-l rănim prin faptele noastre, prin greșelile din toată vremea, prin indiferența noastră față de El, dar cu toate că îl rănim El ne iartă, ne protejează și dorește să ne salvăm sufletul măcar în ultima clipă.

Exemple de iertare avem însă în toată Sfânta Scriptură. O să amintesc câteva episoade din care putem deduce importanța pe care o are aleasa virtute a iertării. Protopărinții noștri Adam și Eva sunt iertați și odată cu ei tot neamul omenesc prin venirea Mântuitorului Iisus Hristos în lume. Cain este iertat de către Bunul Dumnezeu prin faptul că i se permite să-și continue viața în alt loc de pe pământ prin săvârșirea de fapte bune. Iosif își iartă frații pe care i-a iubit mereu și nu le-a purtat nici cea mai mică urmă de ură, iertare ce a transformat inimile lor față de el și nu numai, în iubire. Regele David este iertat de Bunul Dumnezeu pentru păcatul săvârșit împotriva lui Urie căreia îi luase soția și l-a trimis la moarte. Saul este iertat de regele David. Fiul risipitor este iertat de tatăl său.

Mult face o inimă curată și bună, o inimă plină de iubire, o inimă ce știe să ierte. Această inimă va duce pe calea mântuirii mulțime de suflete și se va mântui și ea însăși prin jertfa sa.

Fără iertare nu ne putem învrednici de darurile lui Dumnezeu, din această cauză trebuie să fim cu luare-aminte la rugăciunea domnească Tatăl nostru care ne îndeamnă spre iertare, liniște și iubire prin cererile ei.

Religie

Gustul amar al minciunii

Minciuna este denaturarea adevărului și ditrugerea încrederii, lipsa iubirii și pierderea prieteniei, căci „Cine a mințit o dată și-a mâncat credința toată.“ spune un proverb popular.

Cel care minte, care înșală pe cei din jurul său, stăpânește o artă a cuvântului pe care o colorează după bunul său plac. Astfel se poate vorbi de minciuna spusă de plăcere și înfățișată în diferite povestioare, snoave, cu rol de a stârni umorul, în diferite opere literare care narează sau descriu diferite situații, însă această minciună e de fapt ficțiune și nu este considerată ucigătoare de suflet sau pricinuitoare de rău. Totuși la fel de bine se poate vorbi despre minciuna ce stăpânește arta îmbinării cuvintelor dar se naște din falsitatea sufletului și este pricinuitoare de rău. Minciuna pricinuitoare de rău se naște din inima dornică să înșale pe aproapele, din inima falsă, din inima în care nu există iubire, căci doar lipsa iubirii naște falsitatea, înșelăciunea și pricinuieste moartea sufletului. Să luăm ca exemplu minciuna prin care au fost înșelați protopărinții noștri Adam și Eva: „Atunci șarpele a zis către femeie : Nu veți muri!“ (Facere 2, 4) și să observăm că printr-o înșelăciune omul a fost nevoit ca să cunoască moartea putând a-și pierde și sufletul dacă nu ar fi existat marea milă și iubire a Lui Dumnezeu.

Din pruncie omul este ispitit a cădea în brațele minciunii. Copil fiind înțelege că-și poate manipula părinții, tovarășii de joacă, apelând la falsificarea adevărului. Părinții în loc să elimine viciul minciunii din viața tânărului vlăstar, se folosesc ei înșiși de acest viciu spre a controla copilul și în loc să-i explice ceea ce este corect, îl abat de la rău mințindu-l cu tot felul de povești că îl fură de pildă diferite personaje de basm dacă nu e cuminte și astfel de exemple sunt nenumărate. Ba mai mult unii părinți încurajează copilul să dobândească un comportament înșelător crezând că în acest fel copilul se va descurca mai bine în viață, fiindcă lumea din jur se ghidează după principii ce nu sunt prea ortodoxe și speră că astfel copilul lor nu se va lăsa călcat în picioare de nimeni, va dobândi orice își dorește, prin îndrăzneală, insistență, falsitate și nu prin corectitudine, muncă și adevăr. Personalitatea unui copil astfel educat este artificială, adică falsă și totul pornește de la greșeala părinților. Acest tip de minciună este acela de a înșela spre folosul tău.

Despre minciună se poate vorbi ca și despre ceva obișnuit la anumiți indivizi. Ei strecoară printre adevăr, cuvinte false pentru a da colorit unor lucruri, fapt foarte periculos, căci de la acest tip de minciuni poți ajunge să-ți pierzi sufletul, iar până la a-ți pierde sufletul dacă nu ai memorie bună poți să fii descoperit ca un mare mincinos prin povestirea aceluiași eveniment în alt mod, căci spune un proverb românesc: „Minciuna are picioare scurte.“

Minciuna se mai naște și din dorința unor oameni de a nu jigni, din prea mult bun simț s-ar putea spune. Nici această minciună nu e folositoare.

Uneori minciuna apare cu intenție, din dorința de a scăpa cu fața curată, din neputința omului de a se depărta de orgolii și a recunoaște că a greșit.

Opera literară „Pinocchio“ a lui Carlo Collodi prezintă povestea unei păpuși de lemn metamorfozată într-un băiat, al cărui nas crește mai lung, cu fiecare minciună ce o rostește. Această poveste este o pildă de corectitudine și de pledoarie pentru adevăr, căci orice minciună lasă urme, dacă în poveste urma lăsată de minciună este un nas ce tot crește, în realitate minciuna pornește de la o grimază a feței până la un suflet zdrobit.

Prin minciună distrugi tot ceea ce este mai sfânt, este ca și cum ai distruge cea mai frumoasă operă de artă, adevărata viață.

Să învățăm să fim responsabili!

Responsabilitatea își ia ființa din iubirea față de cei dragi, față de semeni, față de talantul primit de la Dumnezeu. Cei responsabili sunt aceia care pun suflet în tot ceea ce fac, sunt corecți, iubesc adevărul și își respectă cuvântul dat. Ei lasă urme adânci peste tot prin bunătatea și dăruirea lor. Ei sunt aceia care zilnic caută în lutul ființei lor și se amestecă cu ei înșiși până se regăsesc mai puternici, până găsesc alte și alte oportunități în a ajuta, în a-și face datoria.

Religie

În bătaia peniței

Primul pas spre responsabilitate ar trebui să-l învățăm de la grija ce ne-o poartă Bunul Dumnezeu. Dumnezeu a creat lumea nevăzută și lumea văzută. El a creat totul cu responsabilitate, a creat totul bine „Și a privit Dumnezeu toate câte a făcut și iată erau foarte bune.“ (Facere 1, 31) Pe urmă a purtat de grijă creației cu toată responsabilitatea și dragostea.

Al doilea pas spre responsabilitate ar trebui să-l învățăm în familia noastră. Părinții au responsabilitatea de a-și crește și educa copiii ce i-au dobândit cu binecuvântarea lui Dumnezeu. Copiii la rândul lor trebuie să asculte de părinți, fiindcă nu există părinte care să nu dorească binele copilului său „Sau cine este omul acela între voi care, de va cere fiul său pâine, oare el îi va da piatră. Sau de va cere pește, oare el îi va da șarpe.“ (Matei 7, 9-10)

Responsabilitatea față de aproapele constă în a-i acorda respectul cuvenit, a-l ajuta la nevoie, a-i fi mereu aproape încurajându-l cu liniștea și iubirea din sufletul tău.

Față de talantul primit de la Bunul Dumnezeu trebuie să nu uităm să fim responsabili, așa că fiecare la locul de muncă și nu doar acolo, în toată fapta ce o săvârșește trebuie să fie cu mare atenție, să pună suflet în tot ca totul să fie bine făcut.

La o oră de dirigiență, cu aproximativ douăzeci de ani în urmă, pe când activam și ca profesor de educație moral-religioasă, am cerut elevilor să deseneze pe o coală de hârtie un simbol care să-i reprezinte. După ce fiecare a desenat ce a simțit am interpretat cu fiecare în parte obiectul ales de ei ca reprezentare a propriei lor ființe. O elevă a desenat un flutur și am întrebat-o de ce a ales să deseneze tocmai un flutur și nu a știut să-mi răspundă, dar în momentul în care am început să comunic cu ea despre ființa fluturului a recunoscut că o reprezintă, fluturile e fragil, sensibil, frumos, alege lucrurile înțelepte ale vieții, polenul din flori. Alt elev a desenat un porumbel, dar nici acesta ca de altfel toți elevii nu știau de ce a ales acel simbol și nu altul, fapt pentru care am comunicat cu fiecare în parte despre însemnătatea celor reprezentate de ei. Elevul ce a desenat un porumbel era un elev blând și a înțeles că blândețea porumbelului aducător de pace și liniște îl reprezintă. Un elev a desenat niște munți, reprezentând statornicia în tot ceea ce face. Un altul a desenat o albină, simbol a înțelepciunii și hărniciei. Un altul a desenat o căsuță și niște oameni strânși în jurul focului, reprezentând imortanța familiei pentru el. Altul a desenat niște flori cu capul plecat și niște copaci cu crengile vitregite de frunze și roade, ajungând la concluzia că este instabil emoțional, trist și nu știe ce își dorește de la viață. O fetiță a desenat o pisică recunoscând că adesea e lingușitoare. Un băiețel a desenat o pensulă, niște culori și un chip de om alcătuit din diferite obiecte, ochii stele, părul o carte, nasul o frunză, gura, o felie de pepene, bărbia în loc de gropiță avea o inimă mare, deschisă, și am concluzionat împreună cu el că este un îndrăgostit de creație și idealul lui în viață este să devină un pictor ce dorește să redea simbolic toate miracolele acestei vieți, toată profunzimea fiecărei clipe. Fiecare elev din clasă a desenat ceva diferit, niciun simbol nu a mai fost regăsit în lucrarea altuia. Acest lucru a scos în evidență că fiecare elev are o personalitate diferită. Problema este că noi, adulții, profesori, părinți, trebuie să știm a ne apropia de sufletul fiecărui elev, a-i descoperi eul, a-l îndruma să și-l descopere și mai apoi să fie responsabil în tot ceea ce face.

Personalitatea fiecăruia se conturează încă din pruncie și tot de atunci învățăm să fim responsabili față de tot ceea ce intenționăm.

Până și natura are responsabilitatea ei față de comuniunea ei cu omul, animalele, păsările, insectele etc. „Apoi a zis Dumnezeu: Să dea pământul din sine verdeață: iarba, cu sămânță într-însa, după felul și asemănarea ei, și pomi roditori, care să dea rod cu sămânță în sine, după fel, pe pământ! Și așa a fost.“ (Facere 1, 11) Din rodul pământului se hrănește toată făptura.

Tot ceea ce scânteiază în jurul nostru își cunoaște misiunea.

Elementele cosmice, soarele nu uită să răsară și să încălzească pământul, luna și stelele nu se dau înapoi de la a îmbrăca noaptea în lumină, norii nu uită să își scurgă lacrimile spre rădăcina pământului, elementele terestre, pământul nu întârzie să-și dea rodul lui, fiecare rod fiind hrană sau medicament. Natura își țese energia vie responsabilă față de tot ceea ce s-a plămădit din ființa ei.

Trandafirul nu uită să-și țese spinii pentru a se putea proteja, vântul nu întârzie să ajute împreună cu insectele la polenizarea plantelor, pasărea nu întârzie să-și întărească aripile prin sportul zborului pentru a putea migra în locuri prielnice supraviețuirii, mugurii nu întârzie în a înfrunzi, înflori și a aduce rod, iarba nu uită să îmbrace pământul, să oxigeneze atmosfera și să hrănească animalele.

Religie

În bătaia peniței

Și micile vietăți sunt responsabile în toată munca lor și am putea privi spre exemplu la albină cu câtă iscusință își organizează familia, culege nectarul din universul florilor, bun arhitect clădește fagurii, crește puietul, menține curățenia și sănătatea stupului, își apără familia de dușmani.

Animalele nu uită să își hrănească și să își crească puii, îndrumându-i să se ferească de pericolele ce le-ar putea pândi. Animalele sălbatice își învață puii să supraviețuiască și să devină puternice.

Omul trebuie să privească cu atenție în jur la tot ceea ce îl înconjoară și să învețe să fie responsabil în toate, să fructifice fiecare clipă a vieții lui.

Corectitudinea

De când există omul pe pământ acesta s-a călăuzit după diferite legi. Aceste legi au fost întocmite pentru ca binele să fie călăuzitor. Abaterile de la legile bune au fost pedepsite. Odată cu evoluția speciei umane însă, unii oameni dornici de a stăpâni cât mai mult, de a conduce, au făcut legi în favoarea lor sau au călcat legi fără ca să fie pedepsiți. Dacă totul ar fi corect omul ar putea să trăiască fericit pe acest pământ și din această cauză corectitudinea poate să fie asociată cu iubirea și foarte important respectul față de oameni.

Prin Moise omul a primit prima lege, cele zece porunci, pentru a ști ceea ce este bine și rău, spre a se feri de rău și a face binele. În Noul Testament legea cea veche se împlinește prin porunca iubirii. Porunca iubirii este legea cea mai complexă, deoarece dragostea nu greșeste niciodată, fiindcă ea nu poate săvârși răul față de cei dragi, căci a face rău cuiva drag e mai grav decât a-și face rău sie însuși.

Întreaga Sfântă Scriptură este un exemplu de corectitudine. Voi aminti doar câteva din promisiunile Bunului Dumnezeu ce mereu au fost respectate. Avraam și Sara s-au învrednicit a avea un copil, pe Isac. Poporul evreu a ajuns în pământul făgăduinței călăuziți de Moise, robul lui Dumnezeu. Samson a primit putere după cum i s-a promis încă din pântecul mamei. Din seminția lui Iuda, din familia lui David s-a născut Mântuitorul, prin Fecioara Maria.

Să reflectăm și asupra cărții Facerea. Bunul Dumnezeu îl sfătuiește pe om să nu mănânce din roadele pomului cunoștinței binelui și răului, căci va muri negreșit, însă omul ca un copil neascultător ce crede că jucăria interzisă e mai spectaculoasă decât cea din mânuțele lui, însă jucăria îi poate aduce suferință, nu-l ascultă pe Dumnezeu și gustă din fructul oprit, și dacă pentru jucăria ce-l poate răni părinții pământești îl pedepsesc pentru a nu mai greși ca să-i fie bine în viață, tot astfel și Părintele ceresc și-a respectat cuvântul și a lăsat pe om să fie pedepsit cu trecerea lui prin moarte pentru a înțelege ce este bine, căci răul distruge veșnicia și odată cu ea tot ceea ce e viu. Părinții ce mustră copilul ce a greșit o fac cu dragoste, pentru a-l îndrepta, la niciun caz din cruzime, iar Bunul Dumnezeu a făcut și face la fel cu noi, copiii Lui. Toată pedeapsa însă este cu măsură și pentru îndreptare întru bine, căci „După cel înțelept, corectitudinea este o urmare a iubirii, care constă în a pedepsi în mod temperat pe altul cu faptele, cu cuvintele, după cum se cuvine. Acela care nu are măsură în a pedepsi pe cineva, se îndreptează cu ușurință de virtutea corectitudinii și cade în vițiul cruzimii.“ (Pr. Prof. Dr. Ene Braniște și Ecaterina Braniște, Dicționar Enciclopedic de Cunoștințe Religioase, Editura Diecezana, Caransebeș, 2001, pag. 65.)

Despre corectitudine se vorbește în toate domeniile de activitate. De exemplu un DEX oferă siguranța corectitudinii fiecărui cuvânt. Dacă operația efectuării unor analize medicale e greșită, poți afecta sănătatea unei ființe umane. Când judecătorul este nedrept, cel care săvârșește răul nu este pedepsit, dar mai mult, cel nevinovat plătește greșeala altuia.

Până și universul din jurul nostru ne îndeamnă să fim corecți în toate, căci ce s-ar întâmpla dacă pământul nu și-ar mai da rodul său, soarele s-ar plictisi să mai lumineze și să încălzească, apa ar seca... totul s-ar desfășura haotic? Cu siguranță binele ar pieri, iar răul prin rău se va autodistruge și odată cu el veșnicia.

Să ne respectăm prin urmare cuvântul dat, să fim corecți în toate după cum ne-ar place să fie și alții corecți față de noi.

Nu prin furt și minciună vom obține roade, acelea vor pieri. Am putea lua de exemplu un elev ce copiază la un test. Obține o notă mare, însă cunoștințele lui nu se vor îmbogăți și în viitor se va lovi de neputințe. Cel ce a învățat și a obținut corect o notă mare se va folosi în viață de toată știința.

Religie

În bătaia peniței

Corectitudinea este sufletul veșniciei, căci doar ceea ce e drept va dăinui.

Prea târziu

Cum trece furtuna și lasă loc soarelui așa trece și viața omului.

Omul poartă pe umerii lui povara ploii. De câte ori caută răsăritul soarelui pe cerul vieții sale, ploi reci se abat asupra lui zădărniciindu-i mersul. Când crede că a ajuns la liman se împiedică de un alt bolovan. O altă problemă îi apare în cale. Nu răsare bine soarele că iar se încâlcește în noapte.

Viața omului e ca un tunel. Omul aleargă spre lumină și când să părăsească tunelul s-a terminat timpul lui pe acest pământ.

Cu siguranță fiecare a avut ocazia să traverseze un tunel. Dacă treci dincolo de impactul emoțional al întâlnirii cu acest coridor enigmatic ce are finalitatea în lumină te trezești într-o lume mărginită. Pereții apăsători ce te îngrădesc de jur-împrejur îți diminuează libertatea. Dar dacă tunelul își găsește finalitatea într-o lespede de stâncă și interzice luminii să-ți redea libertatea? Și dacă nu te mai poți nici întoarce din drum, fie că te-ai rătăcit între pereții lui reci și apăsători, fie că la capătul celălalt se află cel ce te alungă spre întuneric furându-ți libertatea? Indiferent de situație simți că totul s-a sfârșit, că furtuna nu va mai fi învinsă de raza soarelui ce stă ascunsă la capătul norilor, că tunelul nu își mai găsește calea evadării spre lumină.

Omul aleargă spre lumină, fuge de furtună, de întunericul tunelului. Trist se frământă dizolvat între ploaia vieții lui ce-i măcină ființa și ploaia ce-i biciuia trupul rătăcit pe cărările vieții.

Când goana lui după lumină pare să observe aureola este târziu, foarte târziu. Aroma ierbii ce-i zâmbea cândva în așternuturile văratice nu își mai deschide sufletul spre clipele fericite pierdute demult. S-a pierdut cel de odinioară odată cu toată truda lui. Nicio rază de soare nu mai pătrunde ființa lui inundată de ploi reci ca dintr-o altă lume. Obosit de toate, de truda unei vieți jetfită pe altarul muncii, de nopțile în care gândurile i se ciogneau haotice adoarme pentru totdeauna.

Când omul crede că a descoperit mereu răsăritul fără ploi e prea târziu.

Ana-Cristina POPESCU

Doar o clipă

Am deschis ochii într-o dimineață și câteva săgeți de lumină s-au grăbit să mă salute din înălțimi. Am respirat adânc și am făcut câțiva pași. În jurul meu verdeața și-a făcut palat, un palat împospătat de parfumul florilor. Era totul perfect. Vântul adia lin, razele soarelui se jucau

ascunsa printre crengile copacilor bogate în frunze, păsările cântau, fluturii și albinele săgetau florile cercetându-le ființa și adăpându-se din universul lor, apele se împărțeau din lumina solară răspândind alene o undă de răcoare, totul era plin de viață. Omul alerga. Nu se uita nici în stânga, nici în dreapta și alerga. Oare unde alerga omul? În goana lui a lăsat să-i scape frumusețea verdeții. Raiul îi făcea semn cu coda ochiului aruncându-i zâmbete solare și el refuza să-l guste. Vara vieții e doar o clipă, dacă nu reușești să-i observi verdeața, zboară, lăsând apusul să-i ruginească seva.

Am mai făcut câțiva pași și am închis din nou ochii. Doream să simt goana omului după deșertăciune. Deodată căldura ce mi-a înveșmântat ființa a dat înapoi și fiori reci au început să-mi brăzdeze fruntea. Involuntar am deschis ochii, iar aceștia s-au umplut de ape când au privit în jur. Verdeața și-a plecat fruntea obosită lăsând rugina să-i mănânce ființa pe alocuri.

- Ce scurtă a fost vara! mi-am spus.

E atât de scurt momentul verdeții ca o pâlpare de pleoape. Dacă alergi după nimicurile vieții, nici nu observi cum a trecut vara cu haina ei verde și plină de viață pe lângă tine.

Am întors privirea spre apus și am zărit o lumânare. Fereastra unei case lăsa să se vadă flacăra unei lumânări și chipul unei bătrâne. Bătrâna era întinsă pe un pat și respira agitat. În mână avea o lumânare, iar ochii ei erau tulburi de apa morții. Treptat agitația respirației s-a domolit mutându-se din pantece spre piept, pe urmă spre gât. Când respirația i-a ajuns bătrânei în gât, aceasta a înghițit de câteva ori parcă ar fi sorbit o băutură magică, parcă ar fi căutat aerul care nu-l mai putea trage în plămâni spre a-și alimenta ființa cu energia vieții ca pe urmă să rămână nemișcată asemenea unei frunze ce s-a pierdut în rugină.

Un alt fior rece m-a făcut să-mi întorc privirea spre răsărit unde zâmbea o altă primăvară, un alt mugur dornic să alerge prin vară și să cunoască clipa eternității sale.

În față era o arătare de muguri, iar în spate a început să ningă. Iarna uitării își așternea chipul peste ce a fost cândva mugur, frunză verde, pe urmă pâlpare ruginie și dureroasă.

Doar o clipă e vara, momentul suprem al vieții tale. Dacă nu o prinzi de piept și te iei cu ea la trântă, riști să alergi după rugină fără să fi învățat să înflorești și să te bucuri de splendoarea petalelor.

Printre pietre

Mă plimbam pe malul râului și încercam să surprind trăirile apei, vaietul ei atunci când se izbea de pietre. Cât de puternice sunt pietrele! Rocile acestea au reușit să guste eternitatea. Atât de tăcute și eterne își șlefuiesc făptura în ape, se odihnesc în lut sau se înalță precum păsările pe culme aruncând zâmbete în văzduh, așteptând vântul să le mângâie fața.

O piatră s-a rătăcit pe pământul umed și eu am lovit-o cu piciorul. Era o frântură a unui bolovan, o bucată de rocă nesimetrică. Am privit-o cu atenție, pe urmă am ridicat-o de pe locul rătăcirii sale, am adăpostit-o în palmă și am încercat să-i citesc misterele ființei. Câtă înțelepciunea puteai observa pe chipul ei! Gustul eternității i-a adus atâtea informații. Lacrimile i s-au uscat, zâmbetul i s-a pierdut lovit de prea multe frunze moarte, glasul și l-a înecat din prea multă trudă ce a observat-o sub soare, iar ea a împietrit observând în tăcere muguri și durere.

Atât de puternice, rocile au făcut pact cu veșnicia. Înțeleptul le privește și se întărește în suferință, pe urmă

tace ascultând sunetul mut al deșertăciunii lumești. Înțeleptul este asemenea pietrei, atât de puternic și tăcut, însă atâtea ape curg lin prin cugetul său.

Am privit din nou cu atenție piatra adăpostită în palmă. E puternică, dar apa a reușit să o macine, să o rupă de roca mamă lăsând în urmă o dâră de nisip, câteva granule fine smulse din ființa lor pentru eternitate. Cât sunt de neclintit pietrele și totuși apele le macină, vântul le șlefuieste, iar omul, acea frunză firavă ce tremură în bătaia vântului le netezește dând celor de sub cer opere de artă!

Nu poți gusta oricum eternitatea. Trebuie să alergi printre pietre și să înveți din durerile și înțelepciunea lumii, pe urmă să te lași lustruit de vânturi și ploii observând în tăcere muguri, frunze, flori, ierburi uscate, spini, terenuri aride sau înghețate. Trebuie să arzi ca o lumânare, pe urmă să te întărești asemenea vulturului care ajuns la bătrânețe se întoarce la cuibul său clădit pe stânca cea mai înaltă spre a-și lovi de piatră ciocul ce a crescut atât de mult, încât să nu-i mai permită să mănânce, până când acesta cade. Să aștepti asemenea vulturului să-ți crească din nou ciocul, pe urmă să-ți smulgi cu ciocul unghile mult prea lungi să apuce vânatul, să suferi în tăcere, să crești, să te înalți, pe urmă să o iei de la capăt cu mai multă pricepere. După cum vulturul trăiește o altă viață marcată la început de durere, răbdare și înțelepciune, tot așa și tu, omule, poți pătrunde nemurirea după ce ai gustat adevăratul nectar al celor pământești.

Doar atunci când vei învăța tăcerea pietrelor și vei reuși a pătrunde în adâncul ființei lor spre a dezlega runele acestei lumi, te vei împărtăși cu absolutul.

Două mâini

Vara bătea în retragere. Natura îmbătrânită își scutura frunzele bolnave. Un om trecea grăbit printre bătrânii platanii din parc. Câte au văzut platanii aceștia în secolara lor existență! La un moment dat omul ce aproape alerga printre arbori s-a oprit cu palmele sprijinite pe scoarța netedă a unui platan. Din ochii omului au început să curgă lacrimi. A stat așa câteva clipe până ce sunetul telefonului l-a alungat din starea de meditație. A scos telefonul din buzunar și a răspuns.

- Nimeni nu mă ajută, a spus omul! Am bătut și la ușa celui ce avea cu siguranță posibilitatea să mă ajute, dar nici nu a dorit să mă asculte. Mi-a spus că este ocupat, că nu are timp. Ieri, cel la care am bătut la ușă, mă considera prieten, fiindcă eu i-am deschis ușa și l-am ajutat când mi-a cerut ajutorul. A uitat clipa de ieri. Nici nu l-aș fi deranjat pentru mine, puteam să mă sfârșesc mâine și nu-l deranjam să-i cer ajutorul, dar durerile cuiva apropiat mie mi-au rupt sufletul.

Omul s-a depărtat de platanul ce se pregătea să cunoască o altă toamnă și care a mai cules o picătură din durerile și înțelepciunea lumii. Să fie vorba de un doctor imun la suferințele semenilor lui, persoana ce nu s-a obosit să ofere ajutor celui în nevoie? Atunci cum s-ar putea numi acea persoană doctor? Cum poți să fi numit vindecător, când tu îți urmărești propriul interes? Un doctor trebuie să vindece trupul celui bolnav, indiferent de animozități, după cum un preot trebuie să vindece, să aline durerile sufletești ale semenilor săi, după cum un dascăl a devenit dascăl ca să transmită celor din jur din înțelepciunea lumii, fără să țină cont de originea biologică a raselor umane. Indiferent cine a fost persoana care a refuzat să ofere ajutorul, deși avea posibilitatea să o facă, nu are nimic etic în el. Nu trebuie să cunoști pe cineva sau să-i fii prieten, ca să fii moral. Sunt oameni care întind o mână de ajutor celor din jur, fără a ține cont de doctrine religioase sau științifice, întind o mână de ajutor celor din jur, pentru că așa simt ei că e bine, întind o mână de ajutor celor din jur, fiindcă percep, trăiesc suferința aproapelui, se identifică cu acesta. Samarineanul conform învățăturii biblice a ajutat, fiindcă în drumul lui a găsit un om căzut, neputincios, un om în locul căruia putea să fie oricare altcineva. Nu a stat să cugete asemenea celor învățați ce are voie sau nu are voie să facă, ci a acționat așa cum i-a dictat conștiința, a oferit ajutor grabnic, până ce nu se făcea prea târziu pentru cel nenorocit.

Când se ivește prilejul să poți ajuta pe cineva și faci acest lucru, te simți atât de bine, atât de liber, atât de împăcat cu tine. Oare cum se simt cei care nu ajută? Oare nu au conștiința întunecată, plină de remușcări sau poate iubirea de sine, egoismul, i-a depărtat de orice lumină a umanității?

Am auzit în vorbele celui aflat în suferință rățâcându-se cuvântul prieten. Oare ce este acela un prieten? Un prieten este acel om sincer care îți este alături la bine și la rău, un prieten este acela care se bucură când îți poate întinde o mână de ajutor, un prieten te corectează când greșești și te îndrumă pe calea cea bună, un prieten va

rămâne alături de tine indiferent de greșelile pe care le vei face ajutându-te să calci din nou pe drumul cel drept. Cel care nu îți este prieten, cel fals, fuge atunci când greșești, când cazi, când ai nevoie de un sprijin. Prietenul cunoaște iertarea și iubirea, cel fals își cunoaște propriul interes. Adevăratul prieten, chiar dacă ar urca pe cea mai înaltă culme, își cunoaște ortacul, fărnarul, dacă reușește prin noroc să cunoască pentru scurt timp gloria, uită de unde a plecat. Omul sincer e modest, cel fals este mândru și îți întoarce spatele când ai cea mai mare nevoie de ajutorul lui.

Platanul e mut de secole și culege trăirile celor ce-i ating scoarța netedă. E asemenea celui ce adună în cugetul său fiere și miere, adună, tace și se înțelepțește ca pe urmă să încerce în tăcere să aducă pace, să liniștescă pe cel ce i se destăinuie.

În viață toate au două mâini. Mâna cea dreaptă e gata să-ți fie alături chiar și în cel mai cumplit moment al vieții tale, mâna stângă se codește, dă înapoi, spune că nu poate să facă un lucru, că-i peste puterile ei. Omul trebuie să știe cu ce mână se însoțește, cu cea dreaptă care nu se dă înapoi din față oricărui greutăți sau cu cea stângă care a învățat să spună nu la tot lucrul.

Oamenii sunt asemenea celor două mâini, unii au morală, alții îți întorc spatele atunci când la mijloc nu este vorba de propria lor oglindă.

